Rok III. Zeszyt 10, 11 i 12.

WIADOMOŚCI ADMINISTRACYJNE

MIASTA KATOWIC

Październ.—Grudzień 1930

Treść zeszytu 10—12:

Sprawozdanie administracyjne Magistratu miasta Katowic za rok 1929/30.

NAKŁADEM MAGISTRATU MIASTA KATOWIC
Redakcja i administracja: Miejski Urząd Statystyczny

Drukarnia Śląska, Sp. z ogr. odp., Katowice.

SPRAWOZDANIE ADMINISTRACYJNE

MIASTA KATOWIC

ZA ROK 1929/30.

KATOWICE 1930
Nakładem Magistratu miasta Katowic

Niniejsze opracowanie zawiera krótkie sprawozdanie z działalności administracji komunalnej w roku 1929/30.

Zarządzone dekretem p. Wojewody Śląskiego z dnia 31. VIII. 1929 r. nowe wybory do Rady Miejskiej odbyły się dnia 15. grudnia 1929 roku. Wybranych zostało 60-ciu radnych. Pod względem przynależności partyjnej zalicza się: 22 radnych do Partji Niemieckiej (Deutsche Wahlgemeinschaft), 15 radnych do Katolickiego Bloku Ludowego, 11 radnych do Narodowo-Chrześcijańskiego Bloku Gospodarczego, 3 radnych do Polskiej Partji Socjalistycznej, 2 radnych do Niemieckiej Socjalistycznej Partji Pracy, 2 radnych do Żydowskiego Zjednoczenia Wyborczego, 1 radnego do Polskiej Partji Socjalistycznej (dawnej Frakcji Rewolucyjnej). Wprowadzenie w urząd nowo wybranych członków Rady Miejskiej nastąpiło dnia 7. lutego 1930 r. Biuro Rady Miejskiej zostało wybrane w następującym składzie: prezes p. Jan Piechulek, wiceprezes p. Franciszek Cichoń, sekretarz p. Franciszek Urbańczyk, zastępca sekretarza p. Franciszek dr. Ziółkiewicz. Nowy wybór niepłatnych członków Magistratu w osobach pp. Czaplickiego Wincentego, Kowalczyka Tomasza, Dr. Hlonda, Kędziora, Mędlewskiego, Mroczkowskiego, Adamczyka, Schmiegla, Jankowskiego, Dr. Wendta, Dr. Sobawy i Weichmanna został dokonany na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 17. II. 1930 r. Wyżej wymienieni członkowie Magistratu zostali dekretem p. Wojewody Śląskiego z dnia 11. III. 1930 r. na 4-letni okres urzędowania zatwierdzeni.

Urząd Statystyczny, Biuro Prasowe, Miejskie Biuro Meldunkowe, Bibljoteka.

Urząd Statystyczny gromadzi na terenie miasta Katowic materjał statystyczny, potrzebny do obserwacji życia społecznego, do badań statystycznych. Miesięcznik **„Wiadomości Statystyczne“** wychodził w roku sprawozdawczym regularnie, przynosząc miesięczne zestawienia według ustalonego

planu. Z druku wyszedł także w roku sprawozdawczym „Rocznik Statystyczny“ za rok 1927. Ukończono prace nad zestawieniem „Roczników“ za rok 1928 i za rok 1929; wydrukowanie nastąpi dopiero w roku 1930. Powtarzamy tu niektóre najważniejsze i interesujące cyfry z „Rocznika“ za rok 1929:

Meteorologja. Stacja obserwacyjna przy Zarządzie Ogrodów Miejskich notowała najwyższą przeciętną temperaturę + 32° Celsius dnia 22, 23 i 24 lipca, zaś najniższą przeciętną — 23° Celsius w miesiącu marcu. Ilość dni z opadami atmosferycznemi notowano 129. Opady deszczowe wynosiły w roku razem 606 m/m, śnieżne razem 81 m/m.

Obszar miasta pozostał niezmieniony 4023,3822 ha. Z tego było zabudowanej powierzchni 513,5899 ha., wobec roku 1928 — 0,5899 ha więcej. Zadrzewienie zmniejszyło się z 5000 na 4600 drzew (400 drzew zmarzło). Powierzchnia nieruchomości miejskich podwyższyła się z 1 822 205 m² na 3 352 818 m². Długość ulic brukowanych wynosi 50 948 klm. (w roku 1928 — 46 046 klm.), szos 18 384 klm. (17 934 klm. w roku 1928). Domów mieszkalnych wykazuje:

Dzielnica	I . . .	1424
„	II . . .	658
„	III . . .	847
„	IV . . .	287
	razem .	3216

W tych domach było 25 052 mieszkań, 68 577 izb. Nowych mieszkań powstało razem 445.

Ruch ludności wykazuje przyrost o 4 490 dusz. Liczba mieszkańców z końcem roku 1929 wynosi według teoretycznych obliczeń 128 270.

W tej liczbie było: . .		63 923	mężczyzn
		64 347	kobiet.
Rz.-kat. wyznania	było	116 146	
Ewangel. „	„	6 392	
Mojżeszow. „	„	5 278	
Innego „	„	454	

Naturalny przyrost przedstawia się jak następuje: Urodzeń żywych 2854, nieżywych 79, razem 2933. Zmarło razem 1632, w tem 462 dzieci w 1 roku życia, 110 osób na uwiąd starczy.

Małżeństw zawarto razem 1106. Najwyższą liczbę wykazują miesiące luty, październik, listopad: 180, 108, 169.

Zdrowie publiczne. Statystyka personelu sanitarnego w Katowicach wykazuje w roku sprawozdawczym 96 lekarzy, 9 lekarzy weterynaryjnych, 13 aptek. Miejski personel sanitarny wykazuje 8 lekarzy szpitalnych, 6 lekarzy dla ubogich, 14 lekarzy szkolnych, 5 weterynarzy, 3 desinfektorów, 41 pielęgniarek. U lekarza powiatowego zgłoszono razem 349 wypadków chorób zakaźnych i to 23 na dur brzuszny (tylko zameldowany — nie stwierdzony), 27 na czerwonkę, 88 na płonicę, 92 na błonicę, 16 na odrę, 27 na różę, 9 na krztusiec, 5 na zakażenie połogowe, 34 na gruźlicę, 22 na jaglicę, 6 na zapalenie opon mózgowych.

Zmarło: 9 na dur brzuszny,
166 na gruźlicę płuc,
13 na gruźlicę innych organów,
90 na raka,
188 na chorobę serca,
171 na zapalenie płuc,
129 na nieżyt kiszek i żołądka,
8 na ślepą kiszkę,
samobójstw było 25.

Desinfekcyj przeprowadzono w mieszkaniach 377, w zakładach 104. Szczepiono przeciw ospie 2 286 niemowląt, 1 700 dzieci szkolnych. Z usług pogotowia ratunkowego korzystano razem w 1854 wypadkach.

Bezpieczeństwo publiczne. Korpus urzędniczy Policji Województwa Śląskiego na terenie miasta Katowic wykazuje razem 313 wyższych i niższych urzędników.

Komunikacja. Pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w roku sprawozdawczym było 2736, w tem 1658 osobowych, 534 ciężarowych, 75 autobusów, 72 dorożek, 385 motocykli, 12 innych pojazdów. Między innemi Śląskie Linje Autobusowe (Związek Celowy na Miasto Katowice, Powiat Katowice, Powiat Świętochłowice, Miasto Król. Huta). Pozatem Śląskie Kolejki Elektryczne Spółka Akcyjna uruchomiły szeroki tor.

Na stacjach kolejowych w obrębie miasta sprzedano razem 6 300 562 biletów; pociągów osobowych przejechało razem na tych stacjach 199 795; towarowe pociągi przewiózły łącznie z węglem razem 4 690 962 ton różnych towarów.

Różne. Ogólno-miejscowa Kasa Chorych odesłała do lekarzy wypadków 133 583, udzieliła zasiłków pieniężnych w kwocie 904.534,49 zł., połogowych w kwocie 75.995,34 zł., pośmiertnego w kwocie 47.701,07 zł. Ogólna liczba czasopism, wychodzących w Katowicach, była 74, w tem 10 dzienników.

Biletów do kin sprzedano razem 1 215 117 sztuk.

Biuro Prasowe utworzone zostało zarządzeniem z dnia 10. X. 1927 roku. Utworzenia wymagały miejscowe stosunki. Obywatelom trudno się obejść w dzisiejszych czasach bez informacji o kierunku i celach polityki komunalnej. Takich informacyj szuka obywatel w prasie. Niepoinformowana, albo źle poinformowana prasa krytykuje pociągnięcia zarządu miasta nie zawsze rzeczowo. Powstają nieporozumienia pomiędzy zarządem miasta a prasą. Zadaniem biura prasowego jest **informować prasę.** Informacji udziela się w ten sposób, że schodzącym się dziennie w Biurze Prasowem przedstawicielom prasy wręcza się komunikat prasowy. Na zapytanie udziela się możliwie wyczerpujących odpowiedzi. — Przedstawiciele prasy nie potrzebują już, jak to dawniej bywało, chodzić po różnych oddziałach naszej administracji i szukać informacyj; poszczególne oddziały nie potrzebują już przyjmować i informować pojedyńczo zgłaszających się przedstawicieli prasy, odkąd istnieje specjalne Biuro Prasowe, informujące zbiorowo. Komunikatów wydano tygodniowo przeciętnie 8.

Pozatem obowiązkiem Biura Prasowego jest **czytać prasę miejscową.** Biuro Prasowe czyta nietylko, aby dementować, lecz także, żeby wykorzystać wszelką inicjatywę, wszelką krytykę prasy dla dobra administracji. Biuro Prasowe sporządza wycinki z gazet i przesyła je poszczególnym oddziałom. Czytano dziennie 9 dzienników i sporządzono około 100 wycinków.

W roku sprawozdawczym ukończono „Zbiór Statutów Miejscowych". Nowo-uchwalone statuty wychodzić będą w oddzielnych zeszytach p. t. „Wiadomości Administracyjne" jako uzupełnienie zbioru.

Miejskie Biuro Meldunkowe. Nazwę swą ma to biuro z dawniejszych czasów, kiedy to obywatel osobiście meldował się w Miejskiem Biurze Meldunkowem. Dziś otrzymuje Miejskie Biuro Meldunkowe potrzebne dane za pośrednictwem Policji Wojewódzkiej, w której to obywatel składa swe meldunki. Miejskie Biuro Meldunkowe oddaje administracji miejskiej dobre usługi. W roku sprawozdawczym korzystał nasz Urząd Wykonawczy z usług Miejskiego Biura Meldunkowego 7 758 razy, nasza Izba Woźnych 6 887 razy, inne urzędy 6 660 razy. Wielką pomocą było Miejskie Biuro Meldunkowe przy pracach statystycznych, przy wyborach itd. Istnieje zamiar przekształcić Miejskie Biuro Meldunkowe na „Biuro Adresowe", coby nastąpić mogło po przeprowadzeniu następnego spisu ludności.

Bibljoteka Magistracka. W budżecie preliminowano 17.000,— zł. na prowadzenie i rozbudowę Bibljoteki. Z tej pozycji pokrywano koszta zakupu i oprawy książek, abonament czasopism codziennych i fachowych.

Stan z początku roku tomów . . .	4.658
Przybyło tomów	333
Stan z końcem roku tomów . . .	4.991
Bibljoteka prenumerowała:	
Dzienników urzędowych	83
Czasopism fachowych	69
Pism codziennych	20
Bibljoteka wypożyczyła tomów . .	5.307
W Bibljotece korzystano z książek razy 800.	
W roku sprawozdawczym zakupiono 333 dzieł.	
Dla Oddziałów zakupiono 124 dzieł; w tem: 43 książek dla Urzędu Budowlanego.	
Książek beletrystycznych zakupiono .	107
Książek traktujących o wychowaniu fizycznem	11
Orzeczeń sądownictwa niemieckiego .	10
Książki te stanowią uzupełnienie znajdujących się w Bibljotece bardzo bogatych zbiorów orzeczeń sądów niemieckich.	
Ustaw różnych zakupiono	12
Dzieł z językoznawstwa, monografji, miast, polityki, geografji, sztuki, handlu i bibljotekarstwa zakupiono razem .	69
razem:	333 dzieł.

Ażeby Bibljoteka nie zatraciła zasadniczego charakteru bibljoteki fachowej, w przyszłości ograniczy się w dziale beletrystycznym do zakupu tylko bibljoteki laureatów Nobla.

Przechodząc na poszczególne działy **Przedsiębiorstwa Miejskiego,** byłoby na ogół do nadmienienia, co następuje:

Wodociągi.

W roku 1929 dostarczono z powiatowego wodociągu dla konsumentów miasta Katowic 3 301 308 m³ wody. Dostarczenie odbywało się normalnie bez wszelkich przeszkód.

Nowe główne wodociągi wykonano w następujących ulicach:

w ul. Kościuszki aż do Ligoty	5184	m.	śred.	200, 175, 125, 100, 80
„ „ „ „ Brynowa	1155	„	„	100
„ Lompy	174	„	„	100
„ Raciborskiej	85	„	„	100
„ Generała Zajączka	70	„	„	100
„ Reymonta	25	„	„	100
„ Rybnickiej	55	„	„	80
w Rzeźni Miejskiej	30	„	„	100
Ogrody działkowe ul. Raciborska	1670	„	„	40, 25, 20.

Również przebudowano około 60 m. starych uszkodzonych wodociągów. Nowych połączeń domowych wykonano 80 sztuk, zaś 50 sztuk przebudowano z powodu uszkodzenia przez mrozy. Tak samo wbudowano 65 sztuk nowych hydrantów podziemnych, 130 nowych zasuw i 80 wodomierzy. Naprawiono 140 starych hydrantów i 65 zasuw.

Defektów wzgl. załamań rur w głównych i bocznych przewodach wodociągowych zdarzyło się 210 razy, które jednakowoż usunięto natychmiast. Długość sieci wodociągowej miasta Katowic wynosi 84 km. Najmniejszy przekrój rury jest 40 mm., największy zaś 425 mm. Ilość konsumentów wynosi 2 416.

Oświetlenie ulic.

Oświetlenie ulic polepszone zostało tylko w trzech ulicach, a mianowicie: w ul. Jagiellońskiej, gdzie przed gmachem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego zainstalowano prowizorycznie 11 punktów świetlnych, przy ul. Jordana, gdzie zainstalowano 1 punkt świetlny i przy ul. Krakowskiej, gdzie zainstalowano 9 lamp.

Centralne ogrzewanie oraz roboty elektro-instalacyjne.

Centralne ogrzewanie we wszystkich budynkach odbywało się normalnie. Przeszkód nie zanotowano nigdzie. Urządzono natomiast nowe ogrzewanie i natryskalnię w szkole powszechnej IV. im. Jana Sobieskiego w dzielnicy II., składające się z 1 kotła do palenia i zbiornika na ogrzewanie wody i 16 natrysków. W szpitalu miejskim wymieniono 113 m. bieżących rur kondensacyjnych od pół do 2-ch cali, w szkole im. Marji Konopnickiej 85 m. bieżących od pół do 1⅓ cala.

Celem polepszenia światła elektrycznego w domach miejskich, przerobiono kilka nowych instalacyi elektrycznych, a to w następujących budynkach:

Ratusz Ligota	35	punkt.	świetlnych
Szpital dla dzieci nowa budowa	50	„	„
Szpital dla dzieci stara budowa	10	„	„
Dom miejski w dzieln. III. insp. Krawczyk	14	„	„
Dom miejski w dzieln. III. Burczyk	14	„	„
Szkoła im. Marszałka Piłsudskiego	2	„	„
Dom miejski ul. Słowackiego 37	35	„	„
Szkoła powszechna w Dębiu	84	„	„
Azyl dla bezdomnych	149	„	„
Miejska Kasa Oszczędności	2	„	„
Teatr Miejski	58	„	„
Garaże samochodowe dzieln. III.	7	„	„
Hala gimnastyczna ul. Stawowa	47	„	„
Stara strzelnica dzieln. II.	179	„	„

Wszkole Szafranka wmontowano 1 zegar elektryczny oraz 2 dzwonki i zainstalowano 8 punktów świetlnych.

W szpitalu miejskim w Dębiu założono 1 antenę oraz 6 miejsc odbiorczych.

W szpitalu miejskim dzieln. I. wykonano połączenie jednego silnika 2 kw., 2 wentylatorów, 26 punktów świetlnych i 6 gniazdek wtyczkowych 20 amp.

W szkole wydziałowej założono jedną główną i jedną boczną tablicę z 59-ma miejscami odbiorczemi.

Przy ul. Polnej na stacji pomp wodnych zainstalowano 1 tablicę rozdzielczą, 1 silnik 11 kw. i założono 6 pnktów świetlnych.

W żłóbku dziecięcym przy ul. Poniatowskiego zainstalowano 13 punktów świetlnych.

W szpitalu miejskim w dzieln. I. założono 1 antenę oraz 116 miejsc odbiorczych.

W szpitalu dla dzieci założono 1 antenę i wentylator.

W miejskim gimnazjum męskiem im. Mikołaja Kopernika zainstalowano jedną tablicę rozdzielczą i 22 punktów świetlnych.

Na placu budowlanym Urzędu Podziemnego zainstalowano 20 punktów świetlnych.

W ogrodnictwie Parku Kościuszki zainstalowano 28 punktów świetlnych.

Rzeźnia miejska.

Ubój i badanie mięsa w rzeźni miejskiej w roku 1929/30.

Ubito:

świń	110 425	sztuk
koni	678	„
wołów	2 249	„
buhaji	3 437	„
krów	4 608	„
młodego bydła	1 067	„
cieląt	7 410	„
owiec	764	„
kóz	512	„
razem:	131 150	sztuk

Ponownie zbadano w rzeźni miejskiej:

bydła: 404 sztuk, świń: 795 sztuk, cieląt: 4 369 sztuk.

Ponownie zbadano na targu:

bydła: 127 sztuk, świń: 394 sztuk, cieląt: 448¾ sztuk.

Obrót roczny w dochodach wynosił 762 718,46 zł.

Opłaty za korzystanie z urządzeń pozostały te same, co w ubiegłym roku. Nowe opłaty uchwalono za korzystanie z łazienek-prysznic (80 gr. i 25 gr.). Rytualny ubój podwyższono przy bydle 0,25 zł., przy cielętach, kozach i owcach 0,10 zł.

Eksport do Wiednia w pierwszem półroczu z powodu niskich cen na rynku i podwyższenia cła na mięso był nieznaczny. W ostatnich 4-ech miesiącach eksport do Wiednia ożywił się i tygodniowo eksportowano około 200 sztuk bitych świń. Słoninę z tych świń zużytkowano w kraju. Eksport bekonów do Anglji trwał przez cały rok, tygodniowo eksportowano 1 000—1 500 sztuk świń. Jelita eksportowano tylko do Niemiec. Skóry eksportowano do Czechosłowacji, Niemiec, Węgier i poraz pierwszy do Palestyny. Na odwrót importowano skóry i jelita z zagranicy, a zwłaszcza z Niemiec.

Na rozbudowę rzeźni zużyto 2-gą część pożyczki amerykańskiej w wysokości 500 000 zł. oraz częściowo zużyto sumy, przewidziane na ten cel w budżecie zwyczajnym. Ukończono budynek na umieszczenie nowego kompresora na 150 000 kal. i nowego kondensatora na 250 000 kal. oraz na chłodnicę do nowego kompresora w suterenie. Oba kompresory o 150 000 kalorji i 100 000 kaloryj i złączono razem z nowym kondensatorem w ten sposób, że chłodzenie może nastąpić według po-

trzeby i kompresory mogą pracować na zmianę, albo razem, zależnie od temperatury. Postawiony został regenerator lodu o dziennej produkcji maximum 360 bloków. Lód wyciągany jest dźwigarem. Tak kompresor jak i dźwigar regeneratora są z napędem elektrycznym. Dla mistrzów, czeladników i robotników rzeźni oddano do użytku gotwe ubikacje w nowo wybudowanym budynku. Kantynę z 3-ma ubikacjami wydzierżawiono za miesięcznym czynszem 100.— zł. W ostatnim czasie otrzymał dzierżawca p. Kupka koncesję na sprzedaż piwa i wyrobów tytoniowych. Rozpoczęto budowę nowych chlewów wzdłuż bocznicy na pomieszczenie 1 700 sztuk świń. Budynek ten składa się z 3 części i każda część jest oddzielna. Nim przystąpiono do budowy, musiano wpierw całą ziemię zniwelować. W pierwszej części chlewa mieści się specjalny zbiornik do nawozu, kuchnia do gotowania paszy, ustępy i jedna ubikacja dla dozorcy. Chlewy jeszcze nie są wykończone. Wybudowany został nowy śmietnik. Wybrukowano podwórze pomiędzy domem administracyjnym i nowym budynkiem, w którym mieszczą się kompresory. Wyreperowano mur rampy i starej bocznicy, założono kanalizację i rampę wybrukowano kostką granitową na cemencie. Usunięto domek dla robotnika kolejowego i postawiono nowy na innem miejscu. Na miejscu starej taniej jatki wybudowano nową z wejściem dla publiczności od strony ulicy Kozielskiej tak, że interesenci już nie mogą wchodzić na teren rzeźni. Czyszczalnia jelit firmy Abraham Szczekocki została zupełnie przebudowana, otrzymała nowe podłogi i ściany, wyłożone do wysokości 2 mtr. kaflami; założono również wentylatory. Przewody wodociągowe w halach ubojowych zostały izolowane. Wszystkie reperacje zostały zrobione przez murarza wykwalifikowanego, którego Dyrekcja rzeźni na stałe przyjęła.

Zakupiono od firmy Wyk 3 trychinoskopy systemu Buscha za około 10 000 zł. i od sierpnia 1929 r. odbywa się badanie za pomocą trychinoskopów. Montaż trychinoskopów przeprowadził własny personel. Trychinoskopy umożliwiają dokładniejsze badanie na trychiny. Badanie odbywa się o wiele sprawniej. W jednej ubikacji domu administracyjnego urządzono pracownię bakterjologiczną, którą prowadzi lekarz wet. Cebula, który w tym celu odbył 2 kursa bakterjologiczne w Bydgoszczy i w Warszawie. Pracę swą rozpoczął we wrześniu. Bakterjologja posiada tymczasowo 2 mikroskopy bakterjologiczne firmy Zeiss i jeden mikroskop mniejszy. Wszystkie inne utensylja potrzebne do bakterjologji zakupiono w Krakowie i w Katowicach. Zegary elektryczne (jeden główny i 5 bocznych) zakupiono od firmy Siemens. Do przed-

chłodni zakupiono nową wagę od firmy Brzeski i Paździerski w Katowicach. Przygotowano również 13 stanowisk na rowery.

Pozatem wbudowano kilka silników elektrycznych dla następujących maszyn:

1 silnik 55 K/M do nowego kompresora,
1 „ 52 „ do wentylatora,
1 „ 10 „ do pompki służącej dla skraplania wody
1 „ 4 „ do lodowni.

Również wbudowano jedną pompkę „Elmo" z silnikiem dla pompowania wody z nowej do starej studni.

W hali, gdzie mieści się nowy kompresor, zainstalowane zostały 3 lampy po 200 watt, 15 lamp po 60 watt i jedna tablica rozdzielcza. Również urządzona została nowa stacja telefoniczna z 9 bocznemi połączeniami.

Dyrekcja rzeźni urządziła 2 kursy dla badaczy i trychinoskopistów na województwa śląskie i kieleckie. Rewizje sklepów i warsztatów rzeźnickich odbywały się przez cały rok, a przeprowadzał je dyrektor rzeźni w asystencji wachmistrza policji miejskiej. Poraz pierwszy w Polsce przeprowadzono w rzeźni miejskiej próbny ubój za pomocą prądu elektrycznego aparatem dostarczonym przez firmę Serophram z Gdańska; demonstrację przeprowadził osobiście konstruktor tegoż aparatu inż. Kitt z Monachjum. Następnie przeprowadzono poraz pierwszy w Polsce próbne zdjęcia skór aparatem „Perco", dostarczonym przez firmę „Polsko Brytyjskie Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Warszawie", od której to Magistrat zakupił 2 aparaty.

Celem ułatwienia ekspedycji nadchodzących zwierząt rzeźnych na bocznicę został otwarty dla hurtowników w rzeźni miejskiej kredyt przewozowy, który umożliwia rzeźnikom natychmiastowe wyładowanie nadchodzących zwierząt z wagonów bez troszczenia się o wykupienie listu przewozowego w Ekspedycji towarowej. Czynność tą załatwia Dyrekcja rzeźni, a rzeźnicy płacą za używanie kredytu stawki uchwalone przez Magistrat od wysokości przewozu, a to od należności za przewóz do 100.— zł. 3.— zł., od 100—200 — zł. — 3,50 zł., ponad 200.— zł. — 4.— zł. Rzeźnicy winni regulować zaległości w kasie rzeźni miejskiej w przeciągu 24 godzin. Przy niezapłaceniu w oznaczonym terminie w myśl uchwały Magistratu rzeźnicy płacą 100% od należności za kredytowanie. Jest to dla Magistratu dochód, od którego odchodzi zapłata odsetek do Kasy Dyrekcji Kolei Państwowych za kredytowanie sum, oraz wynagrodzenie dla urzędników, trudniących się kredytem przewozowym i zapotrzebowanie druków. Czysty

zysk dla Magistratu z tego tytułu za rok 1929/30 wynosił: 17 603,88 zł.

W pracowni bakterjologicznej badania rozpoczęto z dniem 1 września 1929 r. Mimo, że pracownia wyposażona jest tylko w najniezbędniejsze urządzenia, tak, że badanie samo ogranicza się tylko do stwierdzenia ewentl. zdatności danego mięsa, odpowiada ona jednak w zupełności swojemu zadaniu, o czem świadczy niżej załączone zestawienie.

Ogółem w czasie od 1 IX. 1929 r. do 31 III. 1930 r. zbadano 144 sztuk zwierząt, z tych podejrzanych na:

a) wągry 122 — stwierdzono wągry 116,
b) posocznicę 9 — stwierdzono posocznicę 5,
c) rozkład gnilny 4 — stwierdzono rozkład gnilny 4,
d) wąglik 3 — stwierdzono —
e) wodnicę 1 — stwierdzono zatruwacze mięsa,
f) cholerę drobiu 5 kur — stwierdzono u 5 kur.

Ogółem zniszczono przez spalenie na podstawie badania bakterjologicznego 3 świnie, 3 krowy, 4 pojedyncze kawałki cielęciny i 1 szynkę.

Zestawienie

zakwestjonowanych zwierząt rzeźnych z powodu różnych chorób w roku 1929/30.

	razem	mniej wartość.	warunk. got.	zdatne pekl.	spalone
Trychiny	41	—	34	—	8
Wągry	535	—	184	317	34
Niedost. wykrwaw.	71	71	—	—	—
Gruźlica	36	31	4	—	1
Wychudzenie	2	2	—	—	—
Niedojrzał.	4	4	—	—	—
Cewy Mieschera	4	4	—	—	—
Żółtaczka	3	3	—	—	—
Wodnica	7	7	—	—	—
Pomór	14	—	—	14	—
Różyca	64	—	—	64	—
Rozkład	66	—	—	—	66
Zakaż. krwi	22	—	—	—	22
Śmierć natur.	16	—	—	—	16
Nosacizna	1	—	—	—	1
Zatruwacze mięsa	1	—	—	—	1
Zw. porodz. w stan martw.	2	—	—	—	2
Wyporki	209	—	—	—	209
	1 099	122	222	395	360

Sprzedano na taniej jatce: 739 sztuk.
Spalono: 360 sztuk.

Zestawienie

przeprowadzonych rewizyj w składach, warsztatach rzeźnickich, hali mięsnej, hotelach oraz ekspedycji towarowej pospiesznej na terenie miasta Katowic w roku 1929/30.

1.	Rewizję przeprowadzono w składach czyli warsztatach	23 razy
2.	Rewizję przeprowadzono w hotelach, restauracjach i jadłodajniach	3 „
3.	Rewizję przeprowadza się w hali mięsnej (targowisko) regularnie przez dyżurnego lekarza wter. w tygodniu	3 „
4.	Nadzwyczajną rewizję przeprowadzono w hali mięsnej (targowisko)	12 „
5.	Rewizję przeprowadza się w Ekspedycji Towarowej Posp. regularnie w tygodniu .	2 „
6.	Ponowne badanie przy rewizji na miejscu nastąp.	7 „
7.	Nadwz. badanie mięsa pozamiejscowego w rzeźni tut. nastąpiło	28 „
8.	Zupełnie niebadane mięso znaleziono	2 „
9.	Mięso obarczone gruźlicą znaleziono	2 „
10.	Mięso zepsute i później spalone, znaleziono	22 „
11.	Mięso znaleziono jako mniejwartościowe i oddano do sprzedaży na tanią jatkę	7 „
12.	Wędlinę zepsutą znaleziono	1 „
13.	Wnętrzności zepsute znaleziono	1 „

Doniesienie do Policji Miejskiej celem ukarania obwinionych nastąpiło w 2 wypadkach.

Straż pożarna.

Straż Pożarna składa się z 41 osób, a mianowicie:

1 ogniomistrza,
1 sierżanta,
2 drużynowych,
37 strażaków.

Stan narzędzi pożarniczych i ratowniczych pozostał jak w ubiegłym roku.

Straż zawodową i ochotniczą umundurowano według reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2 czerwca 1924 r. L. N. B. P. 4618/24.

Przy sygnalizacji alarmowej został drugi przewód przedłużony i odpowiednio wyreperowany. Niedobre uziemienie

niektórych pożarowskazów zostało doprowadzone do należytego porządku. W południowej części miasta został przewód rozszerzony o dalsze 3 pożarowskazy.

W roku sprawozdawczym nastały lepsze warunki pod względem zaopatrzenia dzielnic oddalonych od centrum miasta w wodę. W dzielnicy IV. (Brynów) założono nowy wodociąg.

Hydranty podlegające naszemu dozorowi były dwa razy w roku rewidowane. Narazie padlega kontroli 407 miejskich i 206 prywatnych hydrantów.

Do transportów zwłok zapotrzebowano w roku sprawozdawczym 45 razy zaprzęgi konne.

Do transportów padłych zwierząt 18 razy.

Ogółem udzielono w 257 różnych wypadkach, jak przy usuwaniu rozmaitych przeszkód, zabezpieczeniu miejsc zagrożonych itp., pomocy.

Czynności wyjazdowe straży pożarnej.

Do pożarów wyjechano 156 razy, z tego do:

pożarów dachowych	8	razy
„ pokojowych lub piwnicznych	61	„
„ sufitowych	3	„
„ kominowych	8	„
„ innych	49	„
fałszywych alarmów	27	„
razem:	156	razy.

Pogotowie ratunkowe.

Pogtowie ratunkowe przy Zawodowej Straży Pożarnej istnieje od dnia 31 grudnia 1928 r.

Działalność tegoż przedstawia się następująco:

Transport. chorych bez udziel. pomocy wykon. w	1133	wypadk.
Pomocy w nagłych zasłabnięciach udzielono w	121	„
Pomocy w wypadkach chirurgiczn. udzielono w	290	„
Pomocy w wypadkach samobójczych udzielono w	38	„
Pomocy w wypadkach innych udzielono w	77	„
	1659	wypadk.

Stawienie wart teatralnych.

Na dyżury strażackie podczas przedstawień w Teatrze miejskim i w salach stawiono w roku sprawozdawczym z straży pożarnej 289 wart strażackich.

Różne.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także rewizje a mianowicie:

rewizję bezpieczeństwa pożarowego 13 razy
rewizję sanitarną 35 „
rewizję przyrządów gimnastycznych w wszystkich szkołach.

Pożatem urządzono z ramienia Zawodowej Straży Pożarnej 3-dniowy kurs dla naczelników straży ochotniczych oraz 3 dniowy kurs dla starszych strażaków straży ochotniczych.

Dla dziatwy szkolnej odbywały się w poszczególnych szkołach instrukcje pod względem bezpieczeństwa pożarowego.

Ruch uliczny i bezpieczeństwo publiczne.

W sprawie uregulowania przemysłowej eksploatacji publicznych dorożek samojazdowych wydała Dyrekcja Policji za zgodą Magistratu miasta Katowic rozporządzenie policyjne z dnia 18 lipca 1929 r. i z dnia 3 grudnia 1929 r. Najważniejsze postanowienie tegoż rozporządzenia są:

Dyrekcja Policji udziela kierowcy dorożki samojazdowej pozwolenie na prawo jazdy. W tym celu kierowca zakwalifikowany przez Dyrekcję Policji otrzymuje odpowiednią legitymację, którą winien stale mieć przy sobie i okazywać na żądanie organom policyjnym, jakoteż pasażerom.

Wydane pozwolenie może być cofnięte, jeżeli kierowca nie spełnia obowiązków swych należycie lub też okaże się szorstkim względem publiczności, nietrzeźwym podczas służby i t. p.

§ 23 reguluje ceny jazdy, które wynoszą:

T a k s a I (Jazda w jednym kierunku od miejsca postoju bez względu na odległość).

Pierwszy kilometr 1,10 zł.
każde dalsze przebyte 182 m. 0,20 zł.

T a k s a II. (Jazda tam i z powrotem od miejsca postoju bez względu na odległość).

Pierwszy kilometr 1,00 zł.
każdy następny przebyty kilometr. 0,70 zł.

Taryfa bez względu na rodzaj samojazdu obowiązuje tak w dzień jak i w nocy.

B a g a ż kwalifikujący się do przedziału kolejowego jest wolnym od opłaty. Inny bagaż opłaca się według umowy.

Za postój liczy się w stosunku 4,00 zł. za godzinę, t. zn. 20 gr. na 3 minuty.

Na obszarze miasta Katowic ustawionych jest 36 straganów ulicznych na sprzedaż jarzyn i owoców (bez trwałych kiosków).

W roku 1929/30 odbyły się trzy odpusty, a mianowicie: w Załężu, Dębiu i Bogucicach; w sprzedaży ulicznej brało udział przeszło 500 handlarzy. Dochód ze straganów ulicznych oraz odpustów wynosił 8 000 zł.

Komisja bezpieczeństwa i Ulic odbyła w roku sprawozdawczym 8 posiedzeń, na których obradowano nad 120 sprawami m. in.

a) nad przebudowaniem rynku miasta Katowic, celem lepszego ruchu kołowego i pieszego,
b) nad uruchomieniem Linii Autobusowej Związku Celowego Samorządów Śląskich dla prowadzenia komunikacji autobusowej. Postój autobusów w mieście ustalono w porozumieniu z Dyrekcją Policji,
c) nad przeniesieniem przystanku autodorożek z ulicy Lompy na narożnik ul. Jagiellońskiej,
d) nad udzieleniem zewolenia wydawnictwu Gazet Polskich na ustawienie zegarów łącznie ze słupami reklamowemi przed dworcem kolejowym i przed teatrem miejskim,
e) nad taryfą w przedmiocie pobierania opłat w

Łaźni miejskiej.

Poniżej umieszcza się wyciąg z tejże taryfy:

§ 2.

Kąpiele parowe i gorące — powietrzne.

Za używanie kąpieli parowej i gorąco-powietrznej wraz z masażem i z użyciem zakładowej bielizny kąpielowej:

a) normalnie . . . . 4,00 zł.
b) dla inwalidów wojennych lub dla ubogich miasta na zlecenie lekarskie . . . 2,00 zł.

§ 3.

Kąpiele w wannach.

Kąpiele w wannach dzieli się na dwie klasy:

a) Kąpiel zwyczajna I. kl. . . . 2,00 zł.
b) „ „ II. kl. . . . . 1,50 zł.

§ 4.

Pływalnia.

Za używanie basenu do pływania:

a) dla dorosłych . . . . . . 0,60 zł.
b) dla dzieci i uczni . . . . . 0,30 zł.

§ 5.

Kąpiele natryskowe.

Za używanie kąpieli natryskowych . 0,50 zł.

§ 6.

Ćwiczenia pływania.

Czasokres ćwiczeń trwa 3 miesiące.

a) dla dorosłych . . . . . 12,00 zł.
b) dla dzieci i uczni . . . . . 6,00 zł.

§ 7.

Z masaży można korzystać przy kąpielach, przewidzianych w §§ 3, 4 i 5

za opłatą . . . . 1,50 zł.

§ 8.

Używanie zakładowej bielizny kąpielowej.

Za użycie zakładowej bielizny kąpielowej przy kąpielach, przewidzianych w §§ 3, 4 i 5:

a) za ręcznik lub majtki kąpielowe . 0,20 zł.
b) za prześcieradło kąpielowe . . 0,80 zł.

§ 9.

Kaucja.

Kaucję pobiera się za wypożyczenie:

a) majtek kąpielowych lub ręcznika . 1,50 zł.
b) prześcieradła kąpielowego . . 15,00 zł.

§ 10.

Przechowywanie rzeczy wartościowych.

Za przechowywanie rzeczy wartościowych pobiera się od sztuki 0,15 zł.

§ 11.

Używanie wagi.

Za używanie wagi osobowej . . 0,20 zł.

§ 12.

Członkowie Ogólno-Miejscowej Kasy Chorych otrzymują za okazaniem poświadczenia lekarskiego na ceny kąpielowe 25% opustu za kąpielowe, przewidziane w § 2.

§ 13.

Urzędnicy i funkcjonarjusze miasta Katowic mogą korzystać z kąpieli, przewidzianych w §§ 2 i 3 z 50-go opustu.

§ 14.

Stosownie do § 2 poz. b) uważa się za inwalidów wojennych i ubogich miasta takie osoby, które wykażą się świadectwem lekarskiem, na którem musi być przewidziana ilość kąpieli dla poratowania zdrowia danej osoby.

§ 15.

Za uczniów uważa się tych, którzy uczęszczają do jednego z krajowych zakładów naukowych, mających charakter publiczny, a dzieci do 16-go roku życia.

§ 16.

Postanowienia ogólne.

Bilet kąpielowy należy przechować aż do opuszczenia łaźni, celem wykazania się nim przy kontroli, w przeciwnym bowiem razie musi być nowy bilet nabyty.

Bilet kąpielowy ma ważność tylko w dniu jego nabycia.

§ 17.

Taryfa powyższa obowiązuje z dniem jej ogłoszenia. Temsamem traci moc obowiązującą taryfa opłat z dnia 1-go września 1926 r.

W roku 1929/30 przedstawiał się ruch w łaźni miejskiej następująco:

Łaźnia była w wszystkich 285 dniach powszednich otwarta dla publiczności. Liczba wydanych kąpieli w stosunku do liczby w roku 1928 podniosła się mniejwięcej o 15%.

Mianowicie sprzedano biletów kąpielowych:

Ogółem:	w roku 1928	w roku 1929
	112.086	130.139
Z tego przypada:	na rok 1928	na rok 1929
na kąpiele parowe . .	11.186	12.613
„ „ w wannach	30.386	34.487
„ „ natryskowe	26.979	31.123
„ „ pływalnie .	43.535	51.916

Najwyższa frekwencja była:

a) w kąpieli parowej	dnia	11. 1. 30 r.	80	osób
b) „ „ w wannach I. kl.	„	4. 10. 29 r.	61	„
c) „ „ w wannach II. kl.	„	15. 3. 30 r.	162	„
d) „ „ natryskowej	„	6. 7. 29 r.	263	„
e) „ „ pływalni	„	25. 5. 29 r.	406	„

W sobotę, dnia 25. maja 1929 roku korzystało z Łaźni 919 osób. W porze zimowej udzielono 100 uczniom szkół powszechnych bezpłatnej nauki pływania, jak i za zgodą Magistratu udzielono zezwolenia Polskiemu Związkowi Pływackiemu na bezpłatne używanie pływalni w pewnych godzinach.

Dochody z sprzedaży biletów kąpielowych wynosiły: **131.006,55 zł.** (w roku 1928 — 114.587,05 zł.).

Personel Łaźni składa się: z 4-ch kąpielowych męskich, 2-ch kąpielowych żeńskich, 2-ch palaczy i 4-ch praczek.

Tabor wozów i czyszczenie ulic.

Według urzędowych danych Urzędu Budownictwa Podziemnego obszar czyszczenia wynosił ogółem 541.090 m². Obszar ten zawiera:

bruku kamiennego	380.196 m²
„ asfaltowego	4.490 m²
„ drzewnego	5.035 m²
„ bitumicznego	6.569 m²
„ szosowego	144.800 m²

Tabor miejski posiadał w roku sprawozdawczym następujący majątek ruchomy:

4 samochody osobowe,
3 „ ciężarowe z kotłami do skrapiania ulic,
3 „ dla zamiatania ulic,
1 samochód do wywozu śmieci,
2 powozy kryte,
1 powóz półkryty,
1 powóz myśliwski,
5 wozów platformowych,
21 wozów roboczych,
1 wóz drabiniasty,
4 wozy z kotłami dla skrapiania ulic,
1 pług do usuwania śniegu.

W roku sprawozdawczym poświęcano większą uwagę sprawie czyszczenia i skrapiania ulic. Ponieważ maszyny do skrapiania i czyszczenia ulic były niewystarczające, zakupił Magistrat dnia 21. sierpnia 1929 r. dalszą zamiataczkę marki „Krupp“ za cenę 33.525,— zł., zaś dnia 10. stycznia 1930 roku 1 specjalny motorowy wóz z kotłem dla skrapiania ulic od firmy K o e t z — Mikołów za cenę 64.000,— zł.

Liczba koni wynosiła w roku sprawozdawczym 36, która pozostała aż do końca roku bez zmiany.

W miejsce 6 starych koni, sprzedanych wskutek wybrakowania, zakupiono 6 nowych.

Skrapianie i czyszczenie ulic samochodami rozpoczęto z dniem 2. kwietnia i zakończono około dnia 30. listopada 1929 roku.

Z miejskich wodociągów zużyto dla skrapiania ulic około 31.500 m³ wody.

Do systemu przymusowego wywozu śmieci wozem motorowym jest przyłączonych:

470 nieruchomości prywatnych z 1653 wiadrami, i 15 nieruchomości miejskich z 105 wiadrami.

Do systemu wywozu śmieci furami jest przyłączonych:

195 nieruchomości prywatnych z 440 wiadrami i 48 nieruchomości prywatnych z śmietnikami,
z których odwieziono 655 fur śmieci, oraz 22 nieruchomości miejskich z śmietnikami, z których odwieziono 550 fur śmieci.

Opłata miesięczna za jeden zbiornik, który został w tygodniu dwa razy opróżniony, wynosiła 4,50 zł.

Za substancje, nieuważane za śmieci, pobiera się od jednego wozu łącznie z naładowaniem 8,50 zł.

Dochód za wywóz śmieci z realności prywatnych wynosił razem 112.968,60 zł.

Śniegu wywieziono ogółem 3400 m³.

w listopadzie 1929 r.	—
„ grudniu	—
„ styczniu 1930 r.	270 m³
„ lutym	2180 m³
„ marcu	950 m³

Przy usuwaniu śniegu z ulic miasta zatrudniono dodatkowo od dnia 1. lutego do 8. lutego 1930 r. 40 bezrobotnych.

Zarobków dla bezrobotnych wypłacono razem 40.000 zł.

Administracja targowa.

W roku 1929/30 odbywały się targi jak w ubiegłych latach. Ogółem odbyło się 156 targów tygodniowych, 12 targów zwierzęcych i jeden targ gwiazdkowy, trwający od 10. grudnia do 24. grudnia 1929 r.

Sprowadzono na targ zwierzęcy 800 koni, 5 krów, 2 kozy i 2 świnie. Frekwencja spędu była o 50% niższa, jak w roku ubiegłym, a to z powodu powstania konkurencji przez zaprowadzenie tygodniowych targów na bydło i konie w centralnej targowicy w Mysłowicach oraz wskutek obniżenia opłaty na tamtejszym targu od jednego konia itp. na 1,— zł., podczas gdy na tutejszym targu płaci się za jednego konia itd. 4,— zł.

Dochód z opłat za stragany na targowisku wynosił w roku sprawozdawczym 198.281,13 zł. — zatem 14.000,00 zł. więcej, niż w roku ubiegłym.

Dochód z dzierżawy wyszynku w hali targowej wynosił 3.099,98 zł. — zatem 900,00 zł. mniej, jak w ubiegłym roku. Niedobór powstał z powodu zamknięcia restauracji w hali mięsnej przez jeden kwartał.

Na targowisku handlowało 410 handlarzy miejscowych i 200 handlarzy zamiejscowych. W hali mięsnej było 110 straganów zajętych.

Ogrodnictwo.

A) Ogólne:

Miasto Katowice, położone w centrum obwodu przemysłowego, otoczone jest ze wszechstron kopalniami i hutami. Wyziewy tego przemysłu wpływają ujemnie na roślinność i powodują zły teren wegetacyjny. Nie mniej trudne są również stosunki geologiczne, ponieważ podglebie zawiera dużo gliny, kamienia piaszczystego, nieurodzajnego piasku oraz węgla. W dalszym ciągu wytwarzają trudności, eksploatacje górnicze, które ściągając wilgotność podglebia, wystawiają roślinność na suszę. Kwestji zawodnienia podglebia przez przewody nie zdołano dotychczas rozwiązać. Ogranicza się zatem tylko do zawodnienia zieleńców stryskaniem tychże, co jednak nie wystarcza. Park Kościuszki, obejmujący 250 mórg, a położny na 1 klm. od miasta, nie posiada żadnego dopływu wody. Mimo powyższych trudności, osiągnięto jednak znaczne postępy głęboką meljoracją gleby, dokładnem nawożeniem tejże i stosownym wyborem roślin. Roś-

linność, a przedewszystkiem drzewka przydrożne w brukowanych chodnikach, cierpią pod ujemnemi wpływami obwodu przemysłowego. Upałowe lata 1928 i 1929, oraz ostra zima 1928/29 spowodowały również wielkie szkody wegetacyjne. Nietylko drzewka wrażliwe na mrozy, jak czereśnie, grusze, morele, a zwłaszcza drzewka orzechowe, ale również i drzewa zimotrwałe, jak wiązy i akacje w ulicach miejskich, tam, gdzie usuwano warstwę śniegu, uległy mrozom do 90%. Naziemne części wymarzłych drzewek okazały aż do kwietnia zupełnie zdrowy wygląd. Dopiero potem następowało powolne wymieranie ich, gdyż gleba w brukowanych chodnikach, gdzie drzewka stały i gdzie usuwano stale warstwę śnieżną, zmarznięta była do głębokości m 1.8, a odtajała dopiero w czerwcu.

W roku 1929/30 zwiedziło planty miejskie przypuszczalnie przeszło 4 miljony ludzi.

B) Utrzymywanie.

I. Ogród naukowy. Silna frekwencja, jaką spotyka się na nieomal wszystkich plantach miejskich, uzasadnia twierdzenie, że obywatelstwo nabrało przekonania, iż zaprzyjaźnienie się z rośliną i zwierzęciem, oraz obserwowanie kołowrotu przyrody nietylko sprawią przyjemność, ale i że zieleńce przedewszystkiem we wielkim stopniu przyczyniają się do podniesienia zdrowotności. Miejski ogród naukowy zawsze jeszcze jest punktem koncentracyjnym, najchętniej zwiedzanym przez obywatelstwo. Nawet podczas ostrej zimy zwiedza go przeszło 100 ludzi dziennie. Porą letnią zaś dochodzi liczba zwiedzających go do przeszło 2 000 osób w dniach powszednich, a do 10.000 w pogodnych niedzielach i świętach. Ogród naukowy zwiedziło w roku sprawozdawczym w ciągu 305 dni około 600.000 obywateli. Ogród ten, stanowi ze swoim zespołem roślin i zwierząt typ wyjątkowy, dający dużo urozmaicenia i rozrywek. Wychowawcze jego wpływy są nieocenione, ponieważ obywatel zapoznawszy się tu z roślinnością, szanuje ją i nie dopuszcza do uszkodzeń na innych plantach miejskich. Stan zwierząt pomnożył się w roku sprawozdawczym dosyć licznie. Dzięki zabiegom dyrektora rzeźni miejskiej p. Soboty, uzyskał zwierzyniec na rachunek Towarzystwa Miłośników zwierząt dużego niedźwiedzia brunatnego oraz na rachunek Bractwa Kurkowego niedźwiedzia malajskiego. Jednocześnie uzyskano za pośrednictwem p. dyrektora Soboty hjenę centkowaną. Drogą zakupu nabyto z okazji likwidacji prywatnego zwierzyńca jedną łanię i jednego dzika, oraz bażanty, kaczki zdobne, lisy, gęsi tureckie i t. p. Obecny stan zwierząt wynosi ogółem 274 sztuk (wyszczególnienie poniżej).

Spis zwierząt ogrodu naukowego w Katowicach, ul. Bankowa 7, oraz Parku Kościuszki

L. b.	Nazwa łacinska Nazwa polska	Ojczyzna	Ilość	Kwota poјed. zł	Kwota ogó na zł	Zakup przez Dyr. ogrod.	Ofiarodawca
1	Felis leo — Lwica	Afryka	2	6.000,—	12.000,—		Cyrk Sarasani
2	Canis lupus — Wilk	Europa	2	200,—	400,—		Aptekarz Gärtner, por. Będłowski
3	Hyaena — Hjena	Azja	1	400,—	400,—		Ogród zoologiczny Poznań
4	Ursus malajanus - Niedźwiedź mal.	Indje	1	600,—	600,—		Bractwo Kurkowe Katowice
5	Canis vulpes — Lis	Europa	9	40,—	360,—	2 wychowano	Komisarjat Pol. Siemianowice, Pękala, Habernol, Selinger
6	Maceus Rhesus — Małpa	Indje	7	150,—	1.050,—	5	Adwokat Ćwikliński, Insp. Pachulski
7	Sciurus vulgaris — Wewiórka	Europa	5	5,—	25,—		Stuchlik, Pilot, Schier, Kozorski, Mańka
8	Lepus cuniculus — Królik	"	20	5,	100,—		Joks, Glüksman, Brettschneider, Manowski
9	Cavia cobaja — Świnka morska	"	12	1,50	18,—		Klein, Skorupa, Michner, Adler, Korecki
10	Testudo gaeca — Żółw	"	17	4,—	68,—		por. Busza, Dr. Cahn, Domagalski, por. Korecki
11	Erynaceus europ. — Jeż	"	6	4,—	24,—		Singer, Mildner, Wróblewski, Cierpioł Klein
12	Phasianus colchicus — Bażant	"	3	70,—	210,—	3	
13	Streptofelis risoria — Cukrówka	"	8	3,—	24,—		Spendel
14	Columba livia — Gołąb	"	30	4,—	120,—		Badura, Prafal, Schefler, Matuszek
15	Bubo maximum — Puchacz	"	2	30,—	60,—		Major Wojnar, Kozioł
16	Aquila imperialis — Orzeł leśny	"	1	150,—	150,—		Major Wojnar
17	Astur palumbarius — Jastrzęb	"	3	15,—	45,—		Janicki, Wojciech, hr. Ballestrem
18	Buteo vulgaris — Myszołow	"	2	15,—	30,—		Lisowski
19	Strix noctua — Sowa	"	7	5,—	35,—		Michnerowicz
20	Pica candata — Sroka	"	3	3,—	9,—		Adamiec, Woźnicka, Jarczyk
21	Colaeus monedula — Kawka	"	4	3,—	12,—		Nieznany
22	Pribacula cana — Papuga	Ameryka	1	30,—	30,—		
23	Csittacus amazonicans — Papuga	"	2	80,—	160,—		Wallach
24	Palaeoris torquatus — Papuga	"	2	60,—	120,—		Borys
25	Gallinula chloropus - Kurka wodna	Europa	3	3,—	9,—		Artelt, Lukaszek, Drzebiecki
26	Tringa minuta — Kurka wodna	"	1	3,—	3,—	1	
27	Gallus domesticus - Kura domowa	"	10	5,—	50,—		Dr. Sobota, Hoffmann
28	Loxia curvirostra	"	3	3,—	9,—		Szkopak
29	Erythacus rubecula — Raszka	"	1	3,—	3,—		Hoffmüller

30	*Ploceus textor*	„	2	5,—	10,—		*Nieznany*
31	Coturnix coturnix — Przepiórka	„	2	8,—	16,—		Hermann
32	Hylocichla musica — Drozd	„	2	15,–	30,—		Kloss, Jarzyna
33	Acanthis piunus — Czyżyk	„	2	3,—	6,—		Dr. Strassmann
34	Ligvinus chloris	„	2	4,—	8.—		Dr. Strassmann, Konieczny
35	Cloropnica chloris — Dzwoniec	„	2	4,—	8,—	2	
36	Fringilla coelebs - Zięba zwycz.	„	3	3,—	9,—		Hadek
37	Fringilla montiir. — Zięba ruska	„	2	2,–	4,—		Dr. Strassmann
38	Acanthus cardůelis — Szczygieł	„	3	5,—	15,–		Burkert, Kurek, Dr. Strassmann
39	Pyrrhula aurop. — Gil	„	3	3,—	9.—		Sikorski, Kubacki. Michałek
40	Serinus canaria — Kanarek	Kanar. wyspa	8	2,—	16,—		Michner, Burkert
41	Parus major — Sikorka	Europa	1	4,—	4,—	1	
42	Serinus hortularis — Kulczyk	„	2	3,—	6,—		Dr. Strassmann
43	Passer domesticus — Wrobel dom.	„	1				
44	Mus musculus — Białe myszy	„	20	0,50	10.—		Ceglowka
45	Servus elephus — Jeleń	„	4	300,—	1.200,—	zakup. i wych.	
46	Cervus hypelaphus — Jeleń	„	1	300,—	300,—	zakupiono	
47	Ovis arries — Owca	„	10	60,—	600,—	zakup. i wych.	Noglik
48	Ciconia alba — Biał	„	1	20,—	20,—	zakupiono	
49	Cygnus olor — Łabędź	„	4	60,—	240.—	„	
50	Anser Indicus — Gęś indyjska	Indje	6	25,—	150,–	wychowano	Dyr. Jechalski, Dyr. Binias
51	Anas boscas	Europa	7	15.—	105,—		Mende, Czajkowski
52	Pavo eristatus — Paw	„	5	120,—	600,—	zakupiono	
53	Cervus caproelus	„	7	150,–	1.050,—	„	
54	Cervus damus — Daniel	„	2	300,—	600,—	„	
55	Tetra urogallus	„	1	15,—	15,–	„	
56	Sus scrofa L. — Dzik	„	1	400,—	400,—	„	
57	Ursus arctos — Niedźwiedź	„	1	1 200,–	1.200,—		Tow. Miłośników Zwierząt Katowice
58	Aligator Missisipien. — Aligator	Ameryka	2	60,—	120,		Szkoła średnia
			274		22.875,—		

Wychowano i zakupiono przez Dyrekcję ogrodów miejskich: 57 zwierząt w wartości 6.234,— zł
Ofiarowano przez obywateli: 217 zwierzat w wartości 16.641,— zł
274 22.875,— zł

II. Park Kościuszki. Płucami Miasta Katowic nazwać można Park Kościuszki, który zwiedzają dziennie tysiące ludzi wszystkich sfer. Ponieważ park w obecnych rozmiarach licznych tłumów pojąć już nie może, wyłoniła się troska rozszerzenia go w kierunku południowym.

Przez należytą meljorację gleby, regulowanie jej i t. p. osiągnięto pomyślny rozwój roślinności. Długotrwała susza roku sprawozdawczego spowodowała zupełne wyschnięcie stawu parkowego. Najpiękniejszą ozdobą parku są kwietniki, budzące powszechnie podziw. Wśród tych kwietników dominuje duży elipsowy ogród daljowy. Zaś tereny dla uprawiania sportu zimowego, z powodu braku dostatecznej ilości śniegu, były mniej zwiedzane. Bezpieczeństwo w parku jest zapewnione.

Założone w roku 1928/29 łąki gospodarcze rozwinęły się nader pomyślnie. W zachodniej części tych łąk założono ogród zimo-trwałych bylin. Zaś po stronie północno-zachodniej parku niweluje się hałdy i pozostałe nierówności kamieniołomów (około 10.000 m^2). Doliny zasypuje się rajmówką. Prace te przeprowadzono przez zarząd kopalni Wujek w porozumieniu z zarządem ogrodów miejskich.

Liczba zwiedzających ten park wynosiła w roku sprawozdawczym 1.700.000.

III. Plac Andrzeja. Założony w roku 1928 zieleniec na placu Andrzeja rozwinął się bardzo pomyślnie. Przedstawia on zupełnie nowy typ zieleńca socjalno-higjenicznego, który znalazł uznanie wśród sfer fachowych kraju i zagranicy. Podział zieleńca na część przeznaczoną dla dzieci, oraz na część przeznaczoną dla dorosłych, okazał się praktycznym i celowym. Mimo tego podziału organizm całości w niczem nie ucierpiał, a nawet przeciwnie nadało to zieleńcowi szczególny charakter, jaki uwydatnia się w celowości. W porze letniej basen kąpielowy jest używany dziennie przez około 300 dzieci. Także na placu Andrzeja zastosowano głęboką meljorację, sztuczne nawożenie i t. p., wynikiem czego jest dzisiejszy wspaniały stan roślin. W roku sprawozdawczym poustawiano tam większą ilość ławek. Po stronie południowej zieleńca ustawiono z inicjatywy Urzędu Opieki Społecznej przez Urząd Budowlany i w porozumieniu z Zarządem ogrodów miejskich kiosk mleczny. Zaś po stronie północno-zachodniej placu, wybudowany został ustęp publiczny oraz ubikacja na sprzęty.

IV. Plac Wolności. Na placu Wolności zginął wskutek mrozów prześliczny okaz Laburnum Alpinum, to jest: jedyny egzemplarz całych Katowic. Po stronie północnej placu zo-

stał wybudowany ustęp. Wystawiono dla obywateli 120 sztuk ławek. Tablica pamiątkowa ku czci poległych powstańców dekorowana była w ciągu całego roku bogato kwiatami.

V. Plac koło łaźni miejskiej, oraz place pomnikowe w Ligocie i Dębiu, obsadzone były w ciągu całego roku kwiatami i zostały znacznie ulepszone przez skuteczne przeróbki.

VI. Drzewa przydrożne. Jedyną dekoracją suchych ulic miejskich jest drzewko. To też największą troskę Zarządu ogrodów miejskich stanowią drzewka uliczne, a to z tego powodu, że przy sadzeniu ich zaniechano ulepszenia gleby. Nieomal wszystkie drzewka uliczne cierpią pod brakiem wody odżywienia. Jak już wspomniano na wstępie, poważniejsza ilość drzewek wymarzła. W kwietniu roku 1929 wysadzono 257 nowych drzewek. W jesieni zaś przygotowano teren do wysadzenia 800 sztuk drzew. Wieloletnie doświadczenia dowiódły, że najbardziej nadającym się drzewkiem do obsadzenia ulic jest akacja kwitnąca (Robinia), ponieważ jest ona rośliną mało wymagającą i nadawającą się na wszystkie gleby. Akacja jest spichlarzem tlenu węglowego (Leguminose), t. j. roślina, która wchłania tlen z powietrza i składa go w ziemi. Pozatem ma ona tę dodatnią właściwość, że zazielenia się dopiero w czerwcu, przepuszczając zatem pierwsze wiosenne promienie słońca. Nieomal wszystkie inne odmiany drzew, jakie dla doświadczeń sadzono w innych miastach, okazały się nie odpowiedniemi. Lipa srebrzysta n. p. ma zbyt gęstą koronę i zasłania przeto okno mieszkań. Kasztan posiada te same wady i zrzuca częściowo już w lipcu swe liście. Wiązy wymierają wskutek rozpowszechnionej obecnie choroby. To samo odnosi się do platan oraz topól, nieposiadających dostatecznej odpórności na mrozy i owady. Poza akacjami nadawa się do obsadzenia ulic również małoliściasta lipa.

VII. Boiska do zabaw dla dzieci. Z wielkim zapałem i troskliwością pielęgnowano i rozbudowano te boiska. Posiadamy w Katowicach 60 huśtawek, 4 kołowrotki, 12 skrzynek do piasku i 7 basenów kąpielowych oraz łąk zabawowych. Podobne boisko do zabaw dla dzieci zamierza się wykonać także na placu Wolności.

VIII. Ogrodnictwo działkowe. Nowo założona kolonja przy przedłużonej ul. Raciborskiej obejmuje 180 działków na terenie wielkości 40.000 m^2. Kolonja rozwija się bardzo pomyślnie.

IX. Sprawy cmentarne. Przez wcielenie sąsiednich gmin do Katowic, uzyskało miasto cmentarz komunalny, poło-

żony w Ligocie, w wielkości 25.000 m². Zarząd ogrodów miejskich zajęty jest obecnie opracowaniem projektu, celem ujednolicenia całości cmetnarza. W roku sprawozdawczym rozszerzono cmentarz o 10.000 m² w kierunku zachodnim. Ustawianie pomników, nagróbków i t. p. odbywa się również tylko w porozumieniu z Zarządem ogrodów miejskich i według projektów tegoż Urzędu.

Cmentarz wojskowy, położony przy przedłużonej ulicy Plebiscytowej w kierunku północnym od strzelnicy wojskowej, został w roku sprawozdawczym dalej rozbudowany. Na cmentarzu spoczywa 500 jeńców wojennych. Pielęgnacja mogił jeńców wojennych należy do Ministerstwa Robót Publicznych, zaś grobów żołnierzy polskich do Ministerstwa Spraw Wojskowych. Magistrat tylko z własnej inicjatywy, a wskutek braku należytej opieki ze strony innych czynników, powołanych, przyczynia się do nielęgnacji cmentarza. W innych państwach, gdzie gminy wykonują utrzymywanie grobów jeńców wojennych, przyznaje Skarb Państwa gminom wynagrodzenie w wysokości równowartości 10 godzin roboczych za rok i grób. Wdrożono już kroki, celem uzyskania tej dopłaty państwowej również dla miasta Katowic.

Co do cmentarzy gmin kościelnych, przyczynia się Zarząd ogrodów miejskich do ich ulepszenia i upiększenia, udzielając rad i wskazówek. Dla przeróbki i rozszerzenia starego cmentarza gminy kościelnej w Dębiu, wykonano projekt bezpłatnie. Również gminom kościelnym N. M. P. oraz św. Piotra i Pawła dostarczono w ubiegłych latach analogiczne projekty.

X. Lasy miejskie. Utrzymanie i pielęgnację lasów miejskich, położonych na terenie gminy Panewnik, wykonywał w roku sprawozdawczym również Zarząd ogrodów miejskich.

XI. Posiadłość miejska w Gorzycach. Posiadłość ta, administrowana przez Urząd Opieki Społecznej, obejmuje około 110 ha. Po przeprowadzeniu szczegółowych prac, wykonał Zarząd ogrodów miejskich plan całego terenu. Pozatem wykonano projekt dla założenia ogrodu warzywnego i owocowego. Odnośnie do utrzymywania licznych łąk, lasu i parku, udzielał Zarząd ogrodów miejskich Urzędowi Opieki Społecznej porad fachowych i wykonywał praktyczne roboty przez siły fachowe.

XII. Poradnia fachowa Zarządu ogrodów miejskich dla spraw ogrodniczych, cmentarnych, upiększenia okien i balkonów czynna była w ciągu całego roku sprawozdawczego przy licznem korzystaniu z niej przez obywatelstwo.

XIII. Ochrona roślin i ptactwa. W porozumieniu ze Śląską Stacją Ochrony Roślin w Cieszynie działał Zarząd ogrodów miejskich w myśl obowiązujących przepisów w kierunku chronienia roślin. Co do ochrony ptactwa, to w roku sprawozdawczym umieszczono po plantach około 300 gniazd, co skutecznie powiększyło stan ptactwa. W miejskiej kolonji ogródków działkowych wykonuje się również ochronę ptaków.

XIV. Ogrodnictwo miejskie i szkółki drzew. Hodowano tylko te rośliny, których prywatne zakłady nie hodują, oraz rośliny łatwo dające się hodować z nasion i takie, które tanim kosztem można rozmnażać. Wszelkie inne rośliny o wysokich kosztach produkcyjnych zakupywuje się zasadniczo w zakładach prywatnych. W roku sprawozdawczym dostarczono na wszystkie planty miejskie 156.000 roślin wartości 120.000 zł. Zapas roślin w ogrodnictwie miejskiem i szkółkach drzew wynosił z końcem roku sprawozdawczego 225.000 sztuk wartości 190.000 zł. Koszta produkcyjne, oraz koszta inwestycyjne, związane z rozbudową ogrodnictwa miejskiego wynosiły 70.000 zł.

C) Nowe planty.

Wzałączonym spisie oznaczone są wszelkie w roku sprawozdawczym wykonane nowe planty. Najcenniejszym nowoczesnym zieleńcem jest założony w roku sprawozdawczym plac im. Ks. Prałata Londzina w dzielnicy III-ciej (Załęże). Plac ten na ogół mało jeszcze jest znany obywatelstwu. Szczególny wzgląd brano przy zakładaniu tego zieleńca na utrzymanie istniejącego już tamże drzewostanu. Wchodząc przez główną bramę na zieleniec, zauważa się na przednim planie basen kąpielowy dla dzieci. Ze wszystkich stron otoczony jest zieleniec silnemi żywopłotami. Stronę od ulicy oparkaniono gustownym parkanem, obsadzonym roślinami samopnącemi. Na placu im. Ks. Prałata Londzina znajdujemy również jak na placu Andrzeja miejsca, przeznaczone dla dorosłych i dla dzieci. Część przeznaczona dla dzieci odzielona jest od reszty placu niskim parkanem drewnianym. Ozdobą zieleńca jest wspomniany już basen kąpielowy o 30-metrowych rozmiarach. Basen otoczony jest odpowiednią plażą 5 m. szerokości, co gwarantuje dostateczny dostęp słońca na kąpiące się dzieci. Ogółem znajduje się na placu im. Ks. Prałata Londzina 100 ławek, 20 huśtawek, 2 kołowroty i 1 higjeniczna studzienka do picia wody.

Prace wykonane w roku sprawozdawczym przez Zarząd ogrodów miejskich około założenia nowych plant, oraz przeróbki.

Nr.	Nazwa zieleńca	m^2	Kwota ogólna	Koszta za 1 m^2
1	Park Kościuszki (meljoracja gleby i obsadzenia	150.000	220.000	1,47
2	Plac im. Ks. Prałata Londina	10.000	84.000	8,40
3	Cmentarz komunalny w Ligocie	5.000	5.000	1,00
4	Cmentarz wojskowy (1 odstęp prac)	15.000	7.500	0,50
5	Szkoła prac ogrodniczych w parku Kościuszki (1 odstęp prac)	12 000	32.000	2,70
6	Boisko sportowe przy szkole im. św. Barbary w dzieln. II	6.400	28.100	4,40
7	Ogród szkolny przy szkole im. św. Barbary w dzieln. II	500	2.520	5,04
8	Ogród przy ochronce miejskiej w dzieln. III (ul. Zarębskiego)	2.450	13.168	5,37
9	Ogród przy ochronce miejskiej w dzieln. III (ul. Wolskiego)	3.000	15.000	5,20
10	Ogród przy ochronce miejskiej (ul. Dąbrówki)	950	4.965	5,23
11	Ogród przy ochronce miejskiej w Dębie	400	2.240	5,50
12	Ogród przy ochronce miejskiej w dzieln. I ul. Racborska	1.400	5.816	4,15
13	Powiększenie ogrodu przy miejskim schronisku dla starców	1.800	8.666	4,82
14	Ogród przy Kurji Biskupiej	910	3.445	3,79
15	Ogród przed kościołem ewangelickim	2.900	7.800	2,69
16	Ogród przed posesją budown. Grünfelda	604	1.970	3,62
17	Plac przed szkołą Handlową	4.900	700	0,14
18	Plac przed kościołem św. Piotra i Pawła	13.000	1,140	0,08
19	Boisko do ćwiczeń dla Policji Konnej przy promenadzie św. Barbary	3.600	590	0,17
20	Ogrodnictwo miejskie (Budowa 15 betonowych skrzyn inspektow. - 240 okien)	1.200	5 500	4,58
	razem	236.014m^2	451.120,—	

Przechodząc do parku Kościuszki należy przedewszystkiem podkreślić nowo wykonane trwałe oparkanienie elipsy daljowej i elipsy bylinowej gustownym parkanem drewnianym, zarośniętym dzikiem winem i różami samopnącemi. Promenady zaś wyłożono krawężnikami betonowemi. Nadaje to promenadom wspaniały wygląd i oszczędza drogie koszta utrzymania. Tory saneczkowe i ślizgawki zostały znacznie ulepszone i oświetlone. Szczególną uwagę poświęcono roz-

szerzeniu obór dla zwierząt. Wśród zagrodzeń ustawiono schroniska. W parku Kościuszki umieszczono parę danieli, 5 sztuk jeleni, 8 sarn, 10 owieczek, 1 dzika i t. p.

Z inicjatywy decernata Oddziału Szkolnego Magistratu wykonano w roku sprawozdawczym szkołę prac ogrodniczych po stronie północnej parku oraz ogród szkolny i boisko przy szkole im. św. Barbary w dzielnicy II-giej. Zaś z polecenia decernenta Opieki Społecznej przy Magistracie założono ogródki przy ochronkach miejskich w Załężu oraz przy gmachu dla starców przy ul. Raciborskiej i ogród przy ochronce miejskiej w Dębie, tudzież przy szkole przy ul. Dąbrówki.

W związku z rozszerzeniem jezdni ul. Marszałka Piłsudskiego okazała się konieczność przerobienia ogrodów przed posesjami Kurji Biskupiej, Ewangelickiej Gminy Kościelnej, oraz Budowniczego p. Grünfelda. Koszta przeróbki poniósł Magistrat.

D) Produktywne wspieranie bezrobotnych.

W roku sprawozdawczym uchwaliły korporacje miejskie na powyższy cel kwotę zł. 84.000. Za kwotę tą wykonano 10.500 dniówek. Na park Kościuszki przypada z tego 61.000 zł., na plac Ks. Prałata Londzina 4.000 zł., na wykonanie szkoły prac ogrodniczych przy parku 11.400 zł. oraz na boisko przy szkole im. św. Barbary w Bogucicach 7.600 zł.

Budownictwo naziemne.

Prace około utrzymania gmachów zostały wykonane w przewidzianej mierze. Środki budżetowe na ten cel wynosiły na rok 1929/30 — 668.000 zł.

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych zostały wykonane następujące większe renowacje względnie mniejsze przebudówki:

a) dzielnica I.

Dalszy remont szpitala miejskiego przy ul. Raciborskiej.
Remont szkoły powszechnej przy ul. Szafranka.
Remont strażnicy w Kat. Hałdzie.

b) dzielnica II.

Remont strażnicy przy ul. Bogucickiej.

c) **dzielnica III. Załęże-Dąb.**

Remont głównego domu gminnego w Załężu przy ul. Wojciechowskiego, nowe pokrycie dachu.

Remont szkoły powszechnej II. im. Lompy w Załężu przy ul. Wojciechowskiego, przebudowa strychu oraz wykonanie nowego centralnego ogrzewania.

Remont szkoły powszechnej II. im. Zygmunta Krasińskiego w Dębiu przy ul. Agnieszki.

Wykonanie napisów na szkołach we wszystkich dzielnicach.

W roku 1929/30 zostały ukończone względnie rozpoczęte przez Urząd Budownictwa Naziemnego następujące nowe budowy względnie przebudowy:

1) Budowa szkoły powszechnej w dzielnicy III. Załęska Hałda przy ulicy Bocheńskiego.

W r. ub. ukończono pierwszą część budowli i oddano do użytku dnia 1. 9. 1929 r., drugą część rozpoczęto i ukończono w surowym stanie.

2) Budowa azylu dla bezdomnych w dzielnicy III. (Załęże) przy ulicy Ks. Pośpiecha.

W miejsce prowizorycznego azylu w dzielnicy I. przy ulicy Wojewódzkiej, który okazał się za mały i nie odpowiadał pod żadnym względem wymogom higjeny, został nowy azyl wybudowany, który składa się z budynku głównego oraz budynku tylnego w podwórzu.

a) budynek główny obejmuje:

w piwnicy: Po lewej stronie dla mężczyzn rozbieralnię, natryski, ubieralnię, ustępy, kotłownię, ubikacje dla węgla, magazyn i klatkę schodową.
W środku urządzenia dezynfekcyjne,
po prawej stronie dla kobiet rozbieralnię, natryski, ubieralnię, ustępy, pralnię z popędem elektrycznym i klatkę schodową.

w parterze: Po lewej stronie dla mężczyzn poczekalnię z kabiną do badania lekarskiego, umywalnię, sypialnię dla brudnych, ustępy, warsztaty i klatkę schodową.
W środku biuro.
Po prawej stronie dla kobiet poczekalnię z ka-

binią do badania lekarskiego, umywalnię, sypialnię dla brudnych, ustępy, prasowalnię i klatkę schodową.

w I. piętrze: Po lewej stronie dla mężczyzn umywalnię, sypialnie dla czystych, ustępy i klatkę schodową. W środku mieszkanie dla kierownika o 2 pokojach, kuchni, śpiżarni, łazience z ustępem, mieszkanie dla dozorczyni o 1 pokoju, kuchni i ustępie.
Po lewej stronie dla kobiet umywalnię, sypialnie dla czystych, ustępy i klatkę schodową.

w II. piętrze: Po lewej stronie dla mężczyzn umywalnię, sypialnie dla czystych, ustępy i klatkę schodową. W środku kuchnię, jadalnię dla mężczyzn, jadalnię dla kobiet, schód prowadzący na strych. Po prawej stronie dla kobiet umywalnię, sypialnię dla czystych, ustępy i klatkę schodową.

w poddaszu: Ubikacje do suszenia bielizny i przechowywania odzieży bezdomnych.

b) Budynek boczny:

obejmuje 2 ubikacje dla pomieszczenia mebli eksmitowanych względnie bezdomnych lokatorów.

W budynku głównym można umieścić w normalnym stanie 108 mężczyzn, 72 kobiet, razem 180 osób,
przy silniejszym napływie można umieścić 116 mężczyzn, 14 kobiet, razem 260 osób.

Ruch odbywa się osobną klatką schodową dla mężczyzn po lewej stronie, osobną klatką schodową dla kierownika i personelu w środku budynku, osobną klatką schodową dla kobiet po prawej stronie.

Podwórze azylu o wielkości około 1800 m^2 jest otoczone parkanem murowanym 2,00 m. wysokim.

Wykonanie budynku jest masywne, wysokość piętr wynosi 3,30 m. Stropy i schody wykonane są z żelbetonu, posadzki w biurze, w mieszkaniach i w sypialniach z ksylolitu, posadzki w resztujących ubikacjach i w klatkach schodowych z teraco. Ściany w natryskach, umywalniach i ustępach oblicowane są biało glazurowemi cegłami. Futryny wykonane są z żelaza fasonowego.

Azyl posiada centralne ogrzewanie parowe, elektryczne oświetlenie, urządzenie dezynfekcyjne i kanalizację.

Fasady zostały wyprawione częściowo tynkiem wapienno-cementowym, częściowo oblicowane dobraną cegłą, dach płaski pokryty papą i zaopatrzony w gromochrony.

Teren zabudowany wynosi około	2 550 m²,
zabudowana powierzchnia	770 m²,
pojemność budynku	10 200 m³.

Koszta wynoszą z kompletnem urządzeniem wewnętrznem	692 000,— zł.,
koszta urządzenia wewnętrznego	45 000,— „
koszta budowy	647 000,— „

1 m³ kosztuje około 64,— zł.

Subwencja wojewódzka wynosiła 150 000,— zł.
Prace rozpoczęto dnia 17. 7. 1928 r.
Przerwa zimowa trwała od 21. 12. 1928 do 21. 4. 1929 r.
Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 5. 11. 1929 r.
Faktyczny czas budowy wynosił 11 i ½ miesiąca.

3) Przebudowa starej strzelnicy w dzielnicy II. (Zawodzie) przy ul. Krakowskiej nr. 45 na dom ludowy.

Wobec braku hali gimnastycznej, czytelni ludowej i wzorowo urządzonej restauracji z salką w dzielnicy II. została przebudowana stara strzelnica.

Budynek obejmuje:

w suterenie: halę gimnastyczną z szatnią i ustępami, kuchnię restauracyjną z śpiżarnią, pralnię, piwnicę dla piwa, ustępy, kotłownię z pomieszczeniem dla węgla,

w parterze: 6 ubikacyj restauracyjnych z werandą, salką i ustępem,

w I. piętrze: jeden pokój dla stowarzyszeń, 3 pokoje dla czytelni ludowej, ustępy i mieszkanie dla dzierżawcy restauracji o 3 małych pokojach z łazienką i ustępem.

Dla komunikacji otrzymał budynek 2 klatki schodowe. Wykonanie budynku jest masywne. Wysokość piętr wynosi w świetle 3,00 m, w salce 4,65 m, stropy nad suterenem są sklepione względnie betonowe, resztę belkowe, schody z żelbetonu oblicowane teracem. Podłogi są parkietowe, w hali gimnastycznej i w szatni z desek sosnowych, w resztujących ubikacjach z teraco względnie ksylolitu.

Dach płaski pokryty papą. Wiązary hali gimnastycznej wykonane są z konstrukcji żelaznej.

Cały budynek otrzymał centralne ogrzewanie ciepłowodne, kanalizację, wodo- i gazociągi, oraz elektryczne oświetlenie i gromochrony.

Fasady zostały tynkowane zaprawą wapienno-cementową i pryskane tynkiem szlachetnym „terraboną“, koloru różowego.

Zabudowana powierzchnia wynosi około	750 m^2,
pojemność „ „	7200 m^3,
Koszta przebudowy wynoszą	353 000.— zł.

1 m^3 kosztuje około 49.— zł.

Prace rozpoczęto dnia 13 sierpnia 1928 r.

Przerwa zimowa trwała od 22 grudnia 1928 r. do 13 marca 1929 roku.

Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 15 września 1929 roku.

Faktyczny czas budowy wynosił 10 miesięcy.

4. Budowa domu dla ogrodników w dzielnicy I w Parku Kościuszki.

Dla ogrodników kawalerów, zatrudnionych przeważnie w Parku Kościuszki, został wybudowany specjalny dom, obejmujący:

w piwnicy: 2 ubikacje na węgiel, narzędzie itp.

w parterze: 1 wielką sypialnię dla 9 ewentl. 18 osób,
1 kuchnię z śpiżarnią,
1 pokój mieszkalny,
1 pracownię,
1 umywalnię,
1 sień.

Wykonanie budynku i stropu nad piwnicą jest masywne, stropu nad parterem z belek, podłogi na parterze z desek heblowanych, szpuntowanych. Fasady zostały częściowo wyprawione tynkiem wapienno-cementowym, częściowo oblicowane dobraną cegłą. Budynek posiada elektryczne oświetlenie i piece kaflowe. Dach płaski pokryty papą.

Ustępy zostały wybudowane w podwórzu.

Zabudowana powierzchnia wynosi około	186 m^2,
pojemność budynku wynosi koło	760 m^3.
Koszta budowy wynoszą około	37 000.— zł.

1 m^3 kosztuje około 48.— zł.

Prace rozpoczęto dnia 31 października 1928 r.

Przerwa zimowa trwała od 24 grudnia 1928 r. do 15 kwietnia 1929 roku.

Oddanie budynku do użytku nastąpiło 21 września 1929 r.

Faktyczny czas budowy wynosił 7 miesięcy.

5. Dalsza rozbudowa rzeźni miejskiej w dzielnicy I, przybudowa hali maszynowej dla II kompresora.

Z powodu wzmagającego się ruchu w rzeźni miejskiej okazała się konieczność usunięcia starego kompresora w bocznym budynku z popędem parowym i zastąpienia go nowym z popędem elektrycznym obok pierwszego kompresora tego samego rodzaju.

Budynek składa się z piwnicy, parteru i poddasza.

W piwnicy umieszczony jest suchy chłodnik powietrza, na parterze kompresor 150 000 kal/godz., generator lodu i skład lodu, na poddaszu skraplarz natryskowy.

Budynek wykonany jest masywnie, stropy masywne pomiędzy dźwigarami, dach drewniany pokryty papą, schody żelazne kręcone.

Budynek otrzymał elektryczne oświetlenie, wodociągi i kanalizację.

Zabudowana powierzchnia wynosi	155 m^2,
pojemność	1 330 m^3,
koszta budowy wynoszą około	164 000 zł.

1 m^3 kosztuje około 122.— zł.

Prace rozpoczęto dnia 4 września 1928 r.

Oddano budynek do użytku dnia 29 lipca 1929 r.

6. Budowa kiosku mlecznego w dzielnicy I na placu Andrzeja.

Na nowo urządzonym zieleńcu na placu Andrzeja było koniecznem postawienie kiosku mlecznego.

Kiosk wybudowano masywnie z podcieniami na słupach drewnianych i wyposażono w wodociąg, odwodnienie, oświetlenie elektryczne, ustęp, śpiżarnię i kuchnię gazową oraz lodownię, dach drewniany, kryty papą.

Zabudowana powierzchnia wynosi	75 m^2,
pojemność	235 m^3,
koszta budowy wynoszą około	17 000.— zł.

1 m^3 kosztuje około 72 zł.

Prace rozpoczęto dnia 10 maja 1929 r.

Oddanie do użytku nastąpiło dnia 10 sierpnia 1929 r.

7. Budowa hali gimnastycznej w dzielnicy I przy szkole powszechnej im. Henryka Sienkiewicza przy ulicy Stawowej.

Budowa nastąpiła z powodu odczuwanego w centrum miasta braku hal gimnastycznych.

Budynek składa się z piwnic, parteru, I piętra i obejmuje

w piwnicy: 2 duże sale dla robót ręcznych, kotłownię, ubikacje dla węgla itp.,

w parterze: szatnię, salę zebrań, natryski, ustępy, mieszkanie dla tercjana, składające się z 3 pokoi, kuchni, łazienki z ustępem, śpiżarni i przedpokoju, klatkę schodową,

w I piętrze: 1 halę gimnastyczną i ubikację dla narzędzi.

Budynek jest wykonany masywnie, stropy żelbetonowe, dach z konstrukcji żelaznej, kryty szalówką i papą, schody żelbetonowe, posadzki częściowo teracowe, częściowo ksylolitowe.

Budynek otrzymał elektryczne oświetlenie, wodociągi, kanalizację, centralne ogrzewanie i gromochrony.

Zabudowana powierzchnia wynosi	388 m^2,
pojemność	4 470 m^3.
Koszta budowy wynoszą około	288 000.— zł.

1 m^3 kosztuje około 64,50 zł.

Roboty rozpoczęto dnia 30 kwietnia 1929 r.

Budynek oddano do użytku dnia 19 grudnia 1929 r.

8. Przebudowa szkoły powszechnej im. Zygmunta Krasińskiego w dzielnicy III (Dąb) przy ul. Agnieszki.

Wobec braku klas szkolnych w dzielnicy III z powodu ciągle wzrastającej liczby dzieci nastąpiła przybudowa jednego skrzydła i częściowa przebudowa starego budynku.

a) przybudowa obejmuje

w piwnicy: kotłownię i ubikację na koks i węgiel,

w parterze: salkę dla nauki lub przedstawień szkolnych z przedpokojem i wejściem z podwórza,

w I piętrze: klasę i gabinet fizyczny,

w II piętrze: mieszkanie dla tercjana składające się z 2 pokoi i kuchni.

Wykonanie przybudówki jest masywne, wysokość piętr wynosi 3,95 m. Stropy wykonane są z żelbetonu, posadzki w klasach i w mieszkaniu z desek sosnowych, heblowanych i szpuntowanych, w piwnicy z betonu.

Cały budynek otrzymał centralne ogrzewanie ciepłowodne, elektryczne oświetlenie i połączenie z kanalizacją.

Fasady przybudówki zostały oblicowane dobraną cegłą, dach płaski pokryty papą i zaopatrzony w gromochrony.

Zabudowana powierzchnia wynosi około 105 m^2,
pojemność 1 280 m^3.
Koszta przybudowy wynoszą około 68 000.— zł.
1 m^3 kosztuje około 54.— zł.
Prace rozpoczęto dnia 10 maja 1929 r.
Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 6 listopada 1929 roku.

b) częściowa przebudowa starego budynku.

Na I piętrze połączono przybudówkę z klatką schodową, na strychu urządzono szwalnię dla dziewcząt, gabinety dla szkoły, komórkę dla tercjana i ubikację dla sprzętów.

Dach wadliwy został przekryty i zaopatrzony w nowe rynny i rury spustowe. W całym starym budynku został przeprowadzony gruntowny remont.

Kubatura wynosi około 2 640 m^3,
koszta przebudowy wynoszą około 32 000.— zł.
1 m^3 kosztuje okr. 12.— zł.
Prace rozpoczęto dnia 1 lipca 1929 r.
Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 22 września 1929 r.
Koszta przy- i przebudowy wynoszą 68 000 + 32 000 zł. razem: 100 000.— zł.

9. Nadbudowa jednego piętra i przebudowa budynku bocznego w szpitalu dla dzieci w dzielnicy I przy ul. Raciborskiej.

W szpitalu dla dzieci przystąpiono do nadbudowy i przebudowy bocznego budynku dla umieszczenia pielęgniarek oraz pokoi izolacyjnych.

Budynek obejmuje

w parterze: 3 pokoje dla dzieci, łazienkę z ustępem,
w I piętrze: 4 pokoje dla chorych, korytarz,
w poddaszu: pokój dla służby, 3 ubikacje dla suszenia bielizny, narzędzi itp.

Nadbudowa została wykonana masywnie, wysokość piętr wynosi 3,10 m, stropy belkowe, podłoga z desek sosnowych, heblowanych i szpuntowanych, piece kaflowe, oświetlenie elektryczne, połączenie z kanalizacją. Dach płaski, pokryty papą.

Fasady zostały stosownie do przyległego budynku otynkowane zaprawą wapienno-cementową.

Kubatura nadbudowy i przebudowy wynosi ok. 970 m³, koszta 36 000.— zł.

1 m³ kosztuje około 37.— zł.

Prace rozpoczęto dnia 21 sierpnia 1929 r.

Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 6 grudnia 1929 r.

10. Wykonanie bruku i chodników w podwórzach 20 domów mieszkalnych w dzielnicy I przy ul. Raciborskiej.

Powyższe domy zostały oddane do użytku w roku 1928, bez przeprowadzenia regulacji terenu, z powodu nasypu ziemi w wysokości 1,20 do 2,00 m, która się musiała najpierw osiadać.

Wykonane zostały chodniki wzdłuż domów o szerokości 1,70 m z płytek cementowych, oraz jezdni o szerokości 3,00 m z termaku.

Na przestrzeni pomiędzy jezdniami urządzono planty.

Koszta wynoszą 130 000 zł.

Prace zostały wykonane przez Urząd Budownictwa Podziemnego w jesieni 1929 r.

11. Oprócz powyższych robót zostały rozpoczęte następujące nowe budowle względnie przebudówki.

a) budowa II części szkoły powszechnej w dzielnicy III Załęska Hałda przy ul. Bocheńskiego,
b) budowa gmachu biurowego w dzielnicy I przy ul. Myńskiej,
c) budowa 3 domów mieszkalnych w dzielnicy I przy ul. Sienkiewicza,
d) budowa 5 blokcw — 10 domów mieszkalnych w dzielnicy II przy ul. Katowickiej,
e) budowa pawilonu dla wenerycznie chorych kobiet w szpitalu miejskim w dzielnicy I przy ul. Raciborskiej,
f) budowa żłóbka dla dzieci w dzielnicy I przy ul. Strzeleckiej,
g) budowa chlewa dla świń w rzeźni mieskiej w dzielnicy I przy ul. Kozielskiej,
h) budowa ustępu publicznego w dzielnicy I przy placu Wolności,

i) budowa ustępu publicznego w dzielnicy I przy placu Andrzeja,
j) przebudowa zamku i inspektorówki w Gorzycach na letnisko dla dzieci.

Budownictwo podziemne.

Dział I.

Do zakresu działalności Działu I należą sprawy związane z utrzymaniem dróg, ulic, placów, chodników, kanałów, ·vszczalni ścieków, obliczenia kosztów rozbudowy ulic dla adjacentów, rozliczenia kosztów za wykonywane budowy na rachunek osób trzecich itp.

Jak wynika z tytułu Działu, gros prac stanowią prace stałego utrzymania sieci drogowo-kanalizacyjnej, które są przeważnie wykonywane przez własny stały personel.

Główny remont ulic lub dróg Magistrat zleca przeważnie firmom prywatnym po cenach ustalonych i zatwierdzonych przez korporacje miejskie, a osiągniętych z wyniku publicznych przetargów.

Stały personel działu składa się z następujących osób:

1. 5 technicznych sił urzędniczych, a mianowicie:
   1 kierownik działu
   4 kierowników budowy t. zw. zawiadowców dzielnic,
2. 13 niższych pracowników technicznych a mianowicie:
   3 drogomistrzów,
   3 dozorców drogowych,
   2 dozorców kanałowych,
   2 dozorców maszynowych w oczyszczalniach ścieków,
   1 magazynier,
3. 79 robotników włącznie stróżów,
   6 robotnic.

Długość sieci drogowej będącej do utrzymania wynosi:

a) długość ulic brukowanych . . . . . . 50 948 km
   czyli . . . . 441,179 m^2
   przybyło w roku 1929 — 4,902 km. = 29,179 m^2
b) długość szos . . . . 18,384 km.
   czyli . . . . 155,400 m^2
   przybyło w roku 1929 o 450 km.
c) długość dróg żwirowanych . . . . . . 44,418 km.
   ubyło w roku 1929 — 5,352 km.

Pod względem rodzaju umocowania wynosi:

1.	powierzchnia ulic umocow.	dużą kostką gran.	2,755,01 arów
2.	„ „ „	małą kostką gran.	727,55 „
3.	„ „ „	asfaltem	44,90 „
4.	„ „ „	kostką drewnianą	50,35 „
5.	„ „ „	dziką kostką	319,40 „
6.	„ „ „	termak. i szos.	1,513,69 „
		razem:	5,410,90 arów.

Długość sieci kanalizacyjnej będącej w utrzymaniu wynosi 48,091,00 mb.

Powiększyła się w roku 1929 o 1,091,00 mb. i składa się z rur kamionkowych betonowych i murowanych i o średnicy kanałów od 200 do 1 600 m/m.

Wielkość obszaru chodników będących do utrzymania wynosi: 20 hektarów, 39 arów i 73 m².

Całość prac wykonanych da się ująć następująco:

I. Główny remont ulic:

Przez prywatne przedsiębiorstwa wykonano główny remont następujących ulic:

Dzielnica I-sza:

a) naprawa ulic umocowanych:

ulicy Mickiewicza, Krzywej, Wodnej, św. Pawła, Górniczej, Kościuszki i Raciborskiej, razem około 1 860 m²

b) naprawa ulic żwirowanych:

ul. Bielskiej, Piotra Skargi, Francuskiej, Krasińskiego, Polnej, Poniatowskiego i przedłużonej ulicy Raciborskiej.

Dzielnica II-ga:

a) naprawa ulic brukowanych:

ul. Bogucickiej, Markiefki i Katowickiej około 5 800 m²

Dzielnica III-cia:

a) naprawa ulic brukowanych:

ul. Krzyżowej, Narutowicza, Ks. Strzybnego, Wilsona, Michała Wolskiego, Janasa, Zarębskiego i Wojciechowskiego razem . . . . 4 450 m²

b) naprawa ulic żwirowanych:

drogi w Załęskiej Hałdzie razem . . . . . 4 000 m²

Dzielnica IV-ta:

a) **naprawa ulic brukowanych:**

ul. Mikołowskiej, Hetmańskiej i Wincentego Pola razem . . . . 850 m^2

b) **naprawa ulic żwirowanych:**

ul. Ligockiej, Załęskiej, Kłodnickiej, Książęcej Hetmańskiej i Grzyszki.

Koszta za powyższe prace włącznie z dostawą materjału i stawienia zaprzęgów wynosiły 127 000.— zł.

II. Konserwacja dróg, ulic, placów targowych i chodników.

Prace konserwacyjne wykonuje Dział I we własnym zakresie, zakupując materjały n. p. drobny żużel t. zw. rajmówkę, po minimalnych cenach z hałd tutejszych hut. Do dowozu materjału służy jeden zaprzęg miejski; w miarę potrzeby zatrudnia się także zaprzęgi prywatne. Przy powyższych robotach zatrudniano: 3 dozorców, 41 robotników i 2 robotnice.

Koszta włączn. z dostawą materjału wynosiły 250 000 zł.

III. Konserwacja i czyszczenie kanałów:

Sieć kanalizacyjna wymaga corocznie czyszczenia i konserwacji względnie naprawy kanałów, szybów rewizyjnych, przelewów oraz obsługi urządzeń do spłukiwania kanałów.

W ciągu roku nie czyści się jednakże całej sieci kanałowej, gdyż część takowej jest samoczynnie spłukiwana przez specjalnie zainstalowane w kanałach przyrządy do spłukiwania firmy „Majricha".

W roku sprawozdawczym wyczyszczono około 16 000 mb. przewodów kanałowych i 320 sztuk szybów kanałowych, przyczem przepracowano 7 500 dniówek roboczych.

Czyszczenie 1 350 sztuk ulicznych skrzyń osadowych wykonywano przy pomocy 3-ch konnych wozów kanałowych, które jednakowoż okazały się niewystarczające tak, że zakupiono w ostatnim czasie 4-ty wóz kanałowy.

Oprócz powyższych prac wykonano na wniosek i koszt prywatnych właścicieli czyszczenie domowych połączeń kanałowych, a to szczególnie w wypadkach, gdzie zabiegi prywatnych instalatorów nie usunęły braków.

Przy konserwacji, czyszczeniu kanałów itd. zatrudniano stale 2 dozorców i 24 robotników.

Koszta wymienionych robót wraz z materjałami i stawieniem zaprzęgów wynosiły 126 000 zł.

Niezależnie od wykonanych robót, wykonano na wniosek i koszt prywatnych właścicieli posesji 36 nowych połączeń kanałowych z miejską siecią kanalizacyjną.

IV. Ruch oczyszczalni ścieków i wód kanałowych.

Ruch 4-ch stacji oczyszczania wód kanałowych odbywał się w ciągu roku budżetowego bez przeszkód. Niezbędne naprawy maszyn, osadników, stawów i rurociągów wykonywano bez przerw ruchu.

Wciągu roku budżetowego został w oczyszczalni Dzielnicy II zainstalowany nowy rurociąg mułowy do wypompywania mułu płynnego.

Uzyskany i wysuszony muł sprzedawano jak dotąd dla celów rolniczych jako nawóz po cenie 1,25 zł. za wóz jednokonny i po cenie 2,50 zł. za wóz dwukonny, a płynny muł po cenie 0,50 zł. za wóz beczkowy.

W oczyszczalniach ścieków pracowało stale:

1. 2 dozorców maszynowych,
2. 14 sił męskich włącznie ze stróżami oraz
3. 4 siły żeńskie.

Koszta prac wykonanych w oczyszczalniach oraz zainstalowania rurociągu wynosiły . . . . . 25 000.— zł.
Dochód roczny ze sprzedanego mułu wynosił . 2 370.— zł.

Dział II.

Projektowaniem budowli podziemnych zajmuje się dział II t. zw. biuro projektów. Od czasu wybuchu wojny światowej (rok 1914) aż do dnia dzisiejszego nazbierało się w tutejszym Urzędzie około 100 przebiegów, które wymagają opracowania mniejszych lub wiekszych projektów.

Przez przyłączenie gmin jak: Zawodzie, Bogucice, Załęże, Dąb, Brynów i Ligota ilość projektów do opracowania znacznie się jeszcze powiększyła.

Prace biura projektów pod względem charakteru i obszerności można podzielić na trzy grupy: **Grupa pierwsza** obejmuje projektowanie kanalizacji i ulic dla całych dzielnic jak np. projekt kanalizacji dla Dębu, Ligoty, Brynowa, uzupełnienie kanalizacji Załęża, budowa kolektora przez Związek Regulacji Rawy itd.

Projekt budowy kolektora wykonany przez Związek Regulacji Rawy został w ostatnim roku przez Urząd tutejszy zbadany, a żądania nasze opracowane w obszernym memorjale, zostały w szerokiej mierze uwzględnione.

Inne ważne projekty z tej dziedziny nie zostały dotychczas opracowane z powodu ich obszerności, długiego czasu jakiego wymagają, oraz braku odpowiedniej ilości sił technicznych.

Grupa druga prac obejmuje projektowanie budowy poszczególnych ulic łącznie z kanalizacją.

Prace te wypełniły w głównej mierze ubiegły sezon projekcyjny, a zestawienie ich znajduje się poniżej w rubryce „projekty opracowane".

Do **trzeciej grupy** czynności należy podawanie wysokości niwelet ulic oraz głębokości kanałów, jak każdego nowego budynku na terenie miasta. Ponieważ zaś najczęściej odpowiednich planów niema, musi się przynajmniej ogółowo opracować projekt dany ulicy tak, by przy rozbudowie niczego zmnieniać już nie trzeba było.

Te ostatnie czynności zabierają bardzo dużo czasu a są o tyle niewdzięczne, że nie dają nigdy obrazu prac w nię włożonych, a co najgorsze, odrywają od właściwego celu biura t. j. od projektowania.

W miejskiem budownictwie podziemnem występują stale równolegle dwa zagadnienia:

a) skanalizowanie

b) budowa samej ulicy.

Dlatego też biuro projektów jest podzielone na dwie sekcje: hydrotechniczną i drogową, z których każda posiada 4 siły. W sezonie budowlanym biuro projektów pracuje w bardzo zmniejszonym zakresie, ponieważ projektanci są zarazem kierownikami budowy, odnośnych opracowanych przez siebie projektów.

Szczegółowe zestawienie projektów opracowanych i będących opracowanych zestawiono poniżej.

I. Sekcja hydrotechniczna.

Projekty opracowane:

1. Wykonanie ogólnego planu sytuacyjnego skanalizowania obszaru Wielkich Katowic, odwadniającego do dorzecza Wisły i Odry z oznaczeniem granic zlewni wraz z projektowaną siecią kanalizacyjną tak, aby w przyszłości mogła być wykonana dalsza rozbudowa miasta.

2. Skanalizowanie ul. Granicznej i ul. Krasińskiego.
3. Skanalizowanie ulicy Dąbrowskiego i ul. „Projektowanej".
4. Ogólny plan kanalizacji Wielkich Katowic.
5. Skanalizowanie ul. Lompy na odcinku od ul. Dąbrowskiego do ul. Jagiellońskiej, od ul. Juljusza Ligonia do ul. Powstańców i od ul. Powstańców do ul. „Projektowanej".
6. Skanalizowanie ul. Załęskiej w Ligocie.
7. Skanalizowanie rowu otwartego na placu Ks. Londzina.
8. Skanalizowanie ul. Kościuszki od ulicy Polnej do Parku Kościuszki.
9. Skanalizowanie ulicy Kozielskiej.
10. Skanalizowanie ulicy Polnej,
11. Skanalizowanie ul. Narcyz,
12. Skanalizowanie ul. Różanej,
13. Skanalizowanie ul. Katowickiej,
14. Podawanie głębokości dla połączeń domowych.

Projekty w opracowaniu:

1. Kanalizacja ul. Opolskiej.
2. Drenaż koło kościoła N. M. P. w Katowicach.

II. Sekcja drogowa:

Projekty opracowane:

1. Ulicy Królowej Jadwigi,
2. „ Powstańców,
3. „ Lompy przed Syndykatem Polskich Hut Żelaznych Katowice),
4. „ Skośna (obok Banku Gospodarstwa Krajowego),
5. „ Polna,
6. „ Narcyz,
7. „ Różana,
8. „ Lubeckiego,
9. „ Kilińskiego,
10. „ Raciborska,
11. „ Podawanie wysokości niwelety ulicznej dla nowych budynków.

Projekty w opracowaniu:

1. Przebrukowanie Rynku, dla ruchu kołowego i pieszego,
2. Ulica Graniczna,
3. „ Krasińskiego,
4. „ Ks. Damrota,
5. „ Krakowska.

III. Zakład kąpielowy na „Buglawiźnie“.

W ciągu zeszłego roku opracowano projekt urządzeń zakładu kąpielowego na „Buglawiźnie“. W opracowaniu znajdują się:

1. Projekt urządzenia filtrów dla zakładu kąpielowego,
2. Projekt urządzeń do chlorowania wody dla zakładu kąpielowego.
3. Projekt doprowadzenia czystej wody do basenu.
4. Szczegóły budowy basenu.
5. Podkładki na rozpisanie ofert do projektu od 1—3.

Dział III.

W roku budżetowym 1929/30 wykonano następujące roboty inwestycyjne i zakupiono materjały dla robót inwestycyjnych.

1. Rozbudowa ul. Józefa Hallera w dzielnicy II:

Celem umożliwienia komunikacji objazdowej przy zamierzonej rozbudowie ul. Krakowskiej w dzielnicy II, okazała się konieczność wybrukowania ulicy Hallera i Ryszarda.

Projekt wraz z kosztorysem opiewającym na kwotę 122 000.— zł. został zatwierdzony przez korporacje miejskie.

Dla rozbudowy ulicy zakupiono:

100 ton półbruczku z granitu wołyńskiego,
400 ton półbruczku z szarogłazu beskidzkiego,
1095 mb. krawężników z szarogłazu beskidzdkiego.

Prace brukarskie, wykonane przez firmę Leon Dymaczewski Katowice, przedstawiają się następująco:

Dla podłoża jezdni wykopano 1500 m^3 ziemi, ułożono 1095 mb. krawężników profilu riksdorfskiego,
ułożono 3600 m^2 bruku z półbruczku,
przebrukowano 1200 m^2 dzikiego bruku,
umocowano 1820 m^2 chodników.
Koszt tychże robót wynosił 76 308,60 zł.

2. Rozbudowa ul. Ryszarda w dzielnicy II:

W następstwie przebrukowania ul. Hallera okazała się konieczność wybrukowania ul. Ryszarda jako dalszego ciągu drogi objazdowej.

Projekt wraz z kosztorysem opiewającym na kwotę 112 000.— zł. zatwierdzony został przez korporacje miejskie.

Dla rozbudowy ulicy zakupiono:
400 ton półbruczku granitowego,
1200 ton półbruczku z szarogłazu beskidzkiego.

Prace brukarskie, wykonane przez firmę Leon Dymaczewski Katowice, przedstawiają się następująco:

Dla podłoża jezdni wykopano 4500 m³ ziemi,
ułożono 3200 m² bruku z półbruczku oraz
umocowano 2180 m² chodników czerwoną rajmówką.
Koszt tychże robót wynosił 53 484,89 zł.

3. Rozbudowa szosy Król.-Huckiej:

Wybrukowano: I odcinek od Huty „Marty" do Kopalni „Eminencja" — długości 488 mb.

Wykonano: 2270 m² podłoża szosowego dla bruku,
wykonano: 2730 m² podłoża piaskowego,
ułożono: 558 m² bruku ściekowego z dużej kostki granitowej,
ułożono: 2175 m² bruku z małej kostki granitowej,
ułożono: 700 m² bankietu chodnikowego,
wyczyszczono 380 mb. rowu odpływowego.

Wybrukowano: III odcinek od Dębia do granicy miasta — długości 630 mb.

Wykonano: 3800 m² podłoża szosowego dla bruku,
wykonano: 3800 m² podłoża piaskowego,
ułożono: 435 m² bruku ściekowego z dużej kostki granitowej,
ułożono 3350 m² bruku z małej kostki granitowej,
ułożono: 1200 m² bankietu chodnikowego,
dostarczono: 1150 m³ podłoża szosowego, oraz
dostarczono: 650 m³ piasku do brukowania.

Roboty brukarskie wykonała firma Józef Leuschner Katowice.

Koszt tychże robót wynosił: 63 679,78 zł.

4. Rozbudowa bocznej jezdni ul. Marszałka Piłsudskiego przed posesją Grünfelda, Gminy Ewangelickiej i Kurji Biskupiej.

Zgodnie z zatwierdzonym projektem budowy bocznej jezdni ulicy Marszałka Piłsudskiego przez korporacje miejskie, przystąpiono w maju 1929 r. do wykonania tychże robót, które przedstawiają się następująco:

Dla wykonania podłoża jezdni
wykopano i odwieziono 2000 m³ ziemi,
wykonano: planum 3300 m² ziemi,

wykonano: 3600 m² podłoża piaskowego,
ułożono: 900 m² bruku z dużej kostki granitowej,
ułożono: 270 mb. krawężników andezytowych,
ułożono: 870 m² betonu, na tem bruk z kostek drewnian., oraz
ułożono: 650 m² płyt chodnikowych granitoidowych.

Prace brukarskie wykonała firma Józef Leuschner Katowice.

Koszt tychże robót wynosi 154 960,36 zł.

5. Rozbudowa ulic okalających gmach Województwa i Sejmu Śląskiego.

Wykonano 908 mb. umocowania ulic sposobem bitumicznym, w tem 5850 m² robót ziemnych wraz z wykonaniem podłoża szosowego dla warstwy smołowcowej.

Pozatem umocowano chodniki obustronnie jezdni płytami granitoidowemi.

Koszt tychże robót wynosił 100 000.— zł.

6. Brukowanie jezdni ul. Mikołowskiej na skręcie w pobliżu koszar 73 p. p. Katowice.

Śląski Urząd Wojewódzki w interesie zabezpieczenia ruchu kołowego domagał się wybrukowania odcinka szosowego na skręcie przy koszarach 73 p. p. na długości 150 m.

Roboty brukarskie wykonała firma Leon Dymaczewski Katowice, a mianowicie:
ułożono: 950 m² bruku z małej kostki granitowej, oraz
naprawiono: 600 m² jezdni szosy.

Koszt tychże robót wynosił 23 222,11 zł.

7. Umocowanie podwórza i chodników azylu dla bezdomnych:

Wykonano: 410 m² bruku suchego z małej kostki szarogłazow.,
wykonano: 100 m² bruku zalewanego cementem.
wykonano: 90 m² mozaiki,
ułożono: 280 m² płyt chodnikowych,
umocowano: 820 m² chodników ramówką,
ułożono: 60 mb. krawężników i
wykonano: 120 mb. bruku rynsztokowego.

Koszt tychże robót wynosił 35 000.— zł.

8. Ukończenie robót bitumicznych na szosie Brynowskiej:

Wykonano: 2000 m² umocowania (dywanowania) systemem smołowcowym „Vialit“ przez firmę „Zamułka“ Sp. Akc. Katowice.

Łączny koszt tychże robót wynosi 68 580,98 zł.

9. Skanalizowanie ulicy Lompy:

Skanalizowanio ulicę Lompy na odcinku od ul. Dąbrowskiego do ul. Projektowanej.

Wykonano 195 mb. kanału z rur cementowych o przekroju 400/600 m/m. oraz 244 mb. kanału z rur kamionkowych o przekroju 250 m/m.

Koszt tychże robót wynosił 35 000.— zł.

10. Skanalizowanie ul. Granicznej i Krasińskiego:

Wykonano: 148 mb. kanału z rur cementowych o przekroju 700 1050 m/m., 124 mb. kanału z rur cementowych o przekroju 500/750 mm. oraz 110 mb. kanału z rur kamionkowych o przekroju 300 mm.

Koszt tychże robót wynosił 61 000.— zł.

11. Skanalizowanie przedłużonej ulicy Granicznej, Dąbrowskiego i Projektowanej:

Wykorano: 128,5 mb. kanału z rur kamionkowych o przekroju 250 mm.

Koszt tychże robót wynosił 24 000 zł.

12. Skanalizowanie placu Ks. Londzina w Załężu:

Wykonano: 123 mb. kanału z rur cementowych o przekroju 700 mm.

Koszt tychże robót wynosił 20 000.— zł.

13. Budowa Parku Sportowego na „Buglawiźnie“:

Projekt budowy Parku Sportowego na „Buglawiźnie“ wraz z wstępnym kosztorysem, opiewającym na kwotę 2 460 000 zł. zatwierdzony został uchwałami korporacyj miejskich.

Szczegółowe koszta według wstępnego kosztorysu przedstawiają się następująco:

a) sam zakład kąpielowy . .	1.480.000,— zł.
b) stadjon i różne sportowe place	145.000,— zł.
c) wykupno i wymiana gruntów dla parku sportowego	580.000,— zł.
d) drogi dojazdowe i przejazdy kolejowe	255.000,— zł.
Razem:	2.460.000,— zł.

Sam Zakład Kąpielowy przewiduje następujące objekty:

a) budowa pawilonu wraz z rozbieralnią o powierzchni 2065,50 m²,
b) budowa basenu dla pływaków, niepływaków i dzieci o powierzchni 17.000 m²,
c) budowa plaży i trawników o powierzchni 21.000 m²,
d) budowa kanału odwadniającego baseny o dług. 670 mb.

W roku budżetowym 1929/30 wykonano następujące roboty:

a) roboty ziemne dla basenu kąpielowego (pływaków i niepływaków) kosztem . . .	170.000,— zł.	
b) ułożono 670 mb. kanału z rur cementowych o średnicy 800/1200 mm w przeciętnej głębokości 5 m	230.000,— zł.	
c) wykupiono gruntów pod budowę basenu kąpielowego .	136.000,— zł.	
d) zakupiono materjały dla robót betonowych	13.961,— zł.	
Razem wydatkowano		549.961.— zł.

Do wykonania robót betonowych w roku 1929 nie przystąpiono z powodu braku środków finansowych.

14) Umocowanie jezdni i chodników przy blokach mieszkalnych przy ul. Raciborskiej.

Wykonano:	2000 m²	podkładu pod warstwę termakową,
„	400 m²	bruku rynsztokowego z dużej kostki,
„	200 m²	mozaiki,
Ułożono:	100 m²	płyt chodnikowych i 900 mb. krawężników.

Koszt tychże robót wynosił . . . . . . 130.000,— zł.

15) Rozbudowa torów bocznicowych w rzeźni miejskiej.

Wykonano umocowanie rampy oraz skanalizowanie takowej, pozatem ułożenie i wybalastowanie torów w ilości 340 mb.

Koszt tychże robót wynosił . . . . 65.000,— zł.

16) Zakup materjałów dla rozbudowy ul. Krakowskiej w dzielnicy II-iej.

Dla przyszłej rozbudowy ul. Krakowskiej w dzielnicy II-iej, zakupiono następujące materjały:

920 mb. krawężników granitowych i andezytowych,
400 ton dużej kostki granitowej,
270 ton dużej kostki andezytowej,
1500 ton podkładu ze szlaki wielkopiecowej.

Do wykonania robót brukarskich nie przystąpiono z powodu braku środków finansowych.

Łączny koszt materjałów wynosił . . 89.478,— zł.

17) Zakup materjałów brukowych na rozbudowę ulic.

a) **Dla rozbudowy ulicy Krakowskiej:**
1 390 ton dużej kostki granitowej,
445 mb. krawężników granitowych,
410 mb. krawężników andezytowych.

b) **Dla rozbudowy ulicy Marjackiej:**
480 ton dużej kostki z szarogłazu tatrzańskiego.

c) **Dla rozbudowy ulicy Lompy:**
235 ton małej kostki z szarogłazu tatrzańskiego,
185 mb. krawężników andezytowych.

d) **Dla rozbudowy ulicy Kopernika:**
78 ton małej kostki z szarogłazu tatrzańskiego.

e) **Dla rozbudowy Rynku:**
460 ton małej kostki z szarogłazu beskidzkiego,
130 ton dużej kostki andezytowej,
560 mb. krawężników andezytowych.

f) **Dla rozbudowy ulicy Lubeckiego:**
255 ton dużej kostki z szarogłazu beskidzkiego.

g) **Dla rozbudowy ulicy Kilińskiego:**
326 ton małej kostki z szarogłazu beskidzkiego,

110 ton dużej kostki granitowej,
460 mb. krawężników z szarogłazu beskidzkiego.

h) **Dla rozbudowy ulicy Raciborskiej:**

825 ton dużej kostki granitowej,
360 mb. krawężników andezytowych,
210 mb. krawężników z szarogłazu tatrzańskiego.

i) **Dla rozbudowy ulicy Kozielskiej:**

190 mb. krawężników szarogłazowych.

Powyżej wymienione materjały brukowe dostarczone zostały przez „Kamieniołomy Granitowe" na Wołyniu, andezytowe w Nowym Targu, tatrzańskie w Zakopanem, szarogłazowe w Beskidach Śląskich.

Koszt tychże materjałów wynosił . . 519.234,63 zł.

18) **Zakup materjałów kanałowych dla skanalizowania ulic:**

Zakupiono materjały kanałowe dla skanalizowania ulic: Krasińskiego, Granicznej, Dąbrowskiego, Projektowanej oraz Lompy.

Koszt tychże materjałów wynosił . . 38.535,45 zł.

19) **Zakup wozu kanałowego dla dzielnicy III. (Załęże).**

Zakupiony w firmie „Vulkan" Mikołów wóz kanałowy przydzielony został do czyszczenia kanałów dzielnicy III-ciej (Załęże).

Koszt wynosił . . . . 1.323,25 zł.

20) **Zakup przyrządów mierniczych i rysowniczych:**

Dla wypracowania projektu kanalizacyjnego dzielnicy III-ciej (Dąb) zakupiono przyrządy miernicze i rysownicze.

Odnośny koszt wynosił . . . . 1.323,25 zł.

21) **Zabezpieczenie ruchu kołowego w obrębie miasta Wielkich Katowic.**

Ruch kołowy w obrębie miasta Wielkich Katowic zabezpieczono przez ustawienie tablic ostrzegawczych oraz tablic kierunkowych.

Powstałe stąd koszta wynosiły . . . . 9.719,54 zł.

Zestawienie.

1)	Rozbudowa ulicy Józefa Hallera	76.308,60 zł.
2)	„ ulicy Ryszarda	53.484,89 „
3)	„ szosy Król.-Huckiej . . .	63.679,78 „
4)	„ bocznej jezdni ul. Marszałka Piłsudskiego	154.960,36 „
5)	„ ulic okalających gmach Województwa i Sejmu Śląskiego	100.000,— „
6)	Brukowanie jezdni ulicy Mikołowskiej . .	32.222,11 „
7)	Umocowanie podwórza i chodników azylu dla bezdomnych	35.000,— „
8)	Ukończenie robót bitumicznych na szosie Brynowskiej	68.580,98 „
9)	Skanalizowanie ulicy Lompy	35.000,— „
10)	„ ulicy Granicznej i Krasińsińskiego	61.000,— „
11)	„ przedłużonej ul. Granicznej, Dąbrowskiego i Projektowanej	24.000,— „
12)	„ placu Ks. Londzina . . .	20.000,— „
13)	Budowa parku sportowego na „Buglawiźnie“	549.961,— „
14)	Umocowanie chodników i jezdni przy blokach mieszkalnych przy ul. Raciborskiej .	130.000,— „
15)	Rozbudowa torów bocznicowych w rzeźni miejskiej	65.000,— „
16)	Zakup materjałów brukowych dla rozbudowy ulicy Krakowskiej	89.478,— „
17)	Zakup materjałów brukowych dla rozbudowy ulic	519.234,63 „
18)	Zakup materjałów kanałowych dla skanalizowania ulic	38.535,45 „
19)	Zakup wozu kanałowego dla dzielnicy III. .	9.450,— „
20)	Zakup przyrządów mierniczych i rysowniczych	1.323,25 „
21)	Zabezpieczenie ruchu kołowego	9.719,54 „
	razem:	2.097.938,59 zł.

Dział IV.

1. Biuro płac robotniczych:

Załoga robotnicza wynosiła 98 robotników;

z tego przypada: na dzielnicę	I-szą	. .	66	robotników
„ „	II-gą	. .	9	„
„ „	III-cią	. .	19	„
„ „	IV-tą	. .	4	„

Przy pracach drogowych zatrudniało się:

w dzielnicy	I-szej	. . . .	4 dozorców
„ „	„	. . . .	31 robotników
„ „	II-giej	. . . .	1 dozorca
„ „	„	. . . .	5 robotników
„ „	III-ciej	. . . .	2 dozorców
„ „	„	. . . .	10 robotników
„ „	IV-tej	. . . .	1 dozorca
„ „	„	. . . .	3 robotników.

Przy pracach kanałowych:

w dzielnicy	I-szej	. . . .	2 dozorców
„ „	„	. . . .	23 robotników
„ „	II-giej	. . . .	4 robotników
„ „	III-ciej	. . . .	1 dozorca
„ „	„	. . . .	6 robotników.

Pozatem zatrudnionych było przy budowlach inwestycyjnych 6 dozorców.

2. Księgowość:

W roku budżetowym 1929/30 wydatkowano:

a) z budżetu administracyjnego na utrzymanie ulic	388.662,— zł.
b) z budżetu administracyjnego na utrzymanie kanalizacji	123.700,— „
c) z budżetu nadzwyczajnego:	
na budowę dróg i ulic	1.058.668,89 „
na zdrowie publiczne	599.269,70 „
d) **wydatkowano z konta sum przychodnich:**	
na rozbudowę ulic i kanałów	400.786,78 „
e) wydatkowano z kasy zaliczkowej . .	80.000,— „
razem wydatkowano:	2.651.087,37 zł.

Administracja nabywania gruntów.

W okresie sprawozdawczym **sprzedano** następujące grunta:

Nr. b.	Data	Oznaczenie według księgi wieczystej itd.	Wielkość ha	a	m²	Komu sprzedano	Cena sprzedaży zł
1	11. 4. 29	z karty 857 Kat. parc. 3047/166		1	77	Bankowi Gospod. Krajowego	32.000
2	25. 7. 29	z karty 1271 Kat. parc. 30. 6/65	1	37	71	Skarbowi Śląskiemu	224.700
3	19. 3. 30	z karty 53 Katow ce		okoł. 40		"	100.000

W okresie sprawozdawczym **zakupiono** następujące grunta:

Nr. b.	Data	Oznaczenie według księgi wieczystej itd.	Wielkość ha	a	m²	Od kogo nabyto	Cena kupna zł
1	8. 5. 29	karta 866 i z karty 1549 atowice	1	12	06	Hr. Thiele Wincklera	775.000
2	8. 5. 29	z karty 1550 Katowice	1	00	30	"	400.000
3	9. 7. 29	parc. z karty 19 Załęże	2	02	40	spadk. po K. Włoczku	131.560
4	10. 7. 29	(Buglawizna) różne nr. hip.	4	ca 57	00	Giesche Sp. Akc.	228.500
5	8. 8. 29	Zamek i park Gorzyce	104	98	32	Przedsięb. osadnicze „Ślązak"	350.000
6	22. 8. 29	376 Dąb parc. 505/138		9	33	Alfons Orliński	9.330
7	26. 10. 29	260 Załeże		okoł. 52	00	Marji Klary Kycia i współsp.	33.800
8	31. 10. 29	Inspektorówka w Gorzycach		okoł. 34	00	Przedsięb. osadnicze „Ślązak"	35.000
9	22. 2. 30	z nr. hip. 563 Bogucice		39	36	Katow. Sp. Akc.	157.440

Razem gruntów nabytych	115 ha 03 ar 77 m²
Razem gruntów sprzedanych	1 ha 79 ar 48 m²
Przybyło więc:	113 ha 24 ar 29 m².

Pomiary:

W roku administracyjnym 1929/30 nabyto dla Urzędu Mierniczego fotoplan miasta Wielkich Katowic, wykonany przez II. pułk lotniczy.

Koszta sporządzenia tegoż planu wynosiły 25.000,— zł.

Prócz tego zakupiono instrumentów mierniczych za ogólną kwotę . . . . 14.253,— zł.

Zestawienie
planów linij regulacyjnych ustalonych w roku administracyjnym 1929/30.

L. b.	Oznaczenie planu	Formalnie ustalono
1.	Zmiana ulic regulacyjnych terenu między ul.: Lompy, Wojewódzką, Francuską i Jagiellońską	16. 5. 1929 r.
2.	Plan linij regulacyjnych ul. Plebiscytowej, Wita - Stwosza, Polnej, oraz ulic: Narcyz, Astrów, Różana, Bratków i Fiołków	15. 7. 1929 r.

Szkolnictwo powszechne.

W sprawozdaniu niniejszem, mimo, że dotyczy ono roku obrachunkowego 1929/30, zmuszeni jesteśmy podać dane statystyczne odnośnie szkół za dwa lata, gdyż, jak wiadomem, rok szkolny nie pokrywa się z rokiem obrachunkowym. Dlatego też w pierwszym rzędzie wyszczególni się dane statystyczne z końca roku szkolnego 1928/29, tj. z dnia 28. czerwca 1929 roku. W dniu tym istniało w Katowicach 27 samodzielnych szkół powszechnych z ogólną liczbą uczniów i uczennic 11.748. Liczba ta w porównaniu do liczby z dnia 1. września 1929 roku jest znacznie niższą, gdyż cyfry obejmują wszystkich uczniów wzgl. uczennice po zwolnieniu ze szkół dzieci ostatniego rocznika. Szkoły powszechne w dniu tym obejmowały ogółem klas 292. Z wykazów stanu uczniów wynika, że 9.003 uczniów i uczennic było narodowości polskiej, czyli 76,63 procent, zaś 2.650 uczniów i uczennic narodowości niemieckiej, czyli 22,56 procent, 95 uczniów i uczennic, czyli 0,81 procent innej narodowości. Na początku roku szkolnego 1929/30 **(1. września 1929 r.)** frekwentowane były szkoły powszechne przez 14.111 uczniów i uczennic, pomieszczonych w 325 klasach. Zestawienie wykazuje w tym dniu 6,981 chłopców, 7,130 dziewcząt, dzieci narodowości polskiej 11,167, czyli 78,78 procent, 2,939 dzieci narodowości niemieckiej, czyli 20,83 procent i 5 uczniów wzgl. uczennic narodowości innej, czyli 0,39 procent. 13,279 dzieci było wyznania rzymsko-katolickiego, 517 wyznania ewangelickiego, 308 wyznania izraelickiego i 7 uczniów wzgl. uczennic innych wyznań. Według zajęć rodziców:

533	dzieci	kupców,
108	„	rolników,
5.317	„	hutników i górników,
2.211	„	robotników,
1.428	„	rzemieślników,
2.014	„	funkcjonarjuszów państwowych, komunalnych i wojskowych zawodowych,
539	„	urzędników i funkcjonarjuszów prywatnych,
1.961	„	innych zawodów.

Szkoły powszechne pomieszczone były w następujących budynkach:

A. Dzielnica I. (Stare Katowice).

a) **w gmachu szkolnym przy ul. Jagiellońskiej:**

Szkoła powszechna męska im. Marszałka Józefa Piłsudskiego pod kierownictwem p. Kujawskiego.

W budynku tym mieści się również szkoła dokształcająca przemysłowa I. Mimo usilnych starań o usunięcie szkoły przemysłowej z tego gmachu szkolnego, który przeznaczony jest w pierwszym rzędzie do pomieszczenia szkół powszechnych, zamiaru tego uskutecznić nie było można, gdyż dla szkół zawodowych miasto dotychczas z braku kredytów nie mogło się postarać o osobny gmach szkolny. Jedynie usunięto z tego gmachu z początkiem roku szkolnego 1929/30 szkołę dokształcającą kupiecko - handlową, która w ubiegłym okresie sprawozdawczym mieściła się również w tym gmachu.

b) **w gmachu szkolnym przy ul. Bartosza Głowackiego:**

Szkoły powszechne żeńskie im. Marji Konopnickiej pod kierownictwem pp. rektorów Cieślika i Tatarczyka.

Na początku roku szkolnego do gmachu tego przydzielono szkołę dokształcającą kupiecko-handlową, do dyspozycji której postawiono 9 ubikacyj klasowych.

Szkoła specjalna dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych, która w ubiegłym okresie sprawozdawczym mieściła się w tym gmachu, przeniesioną została do budynku przy ul. Raciborskiej.

Ponieważ budynek szkolny posiada ogółem tylko 26 ubikacyj klasowych, z których oddano do dyspozycji szkoły dokształcającej kupiecko-handlowej 9, pozostałe ubikacje nie wystarczają na pomieszczenie obu szkół powszechnych, wskutek czego nauka w tych odbywać się musi na zmianę tydzień przed południem i tydzień po południu.

c) **w gmachu szkolnym przy ul. Dąbrówki:**

1. Szkoła powszechna męska im. Ks. Piotra Skargi pod kierownictwem p. Koppa,
2. Szkoła powszechna ewangelicka dla mniejszości językowej niemieckiej pod kierownictwem p. rektora Mansla. Do szkoły tej uczęszczają również dzieci wyznania izraelickiego, których rodzice zaliczają się do mniejszości językowej niemieckiej, tak że szkoła ta utraciła swój charakter szkoły wyznaniowej.

Gmach tej szkoły posiada wzorową pracownię przyrodniczą, pod kierownictwem p. Jarosławskiej. Z pracowni tej korzystają wszystkie szkoły powszechne, położone na terenie miasta Katowic.

W ubiegłym okresie sprawozdawczym, prócz poprzednio wymienionych dwóch szkół powszechnych, korzystały z budynku jeszcze: szkoła budowlana Związku Samodzielnych Polskich Budowniczych w Katowicach i szkoła przysposobienia handlowego Izby Handlowej. Pierwszą szkołę przeniesiono na początku roku szkolnego 1929/30 do gmachu b. szkoły budowlanej przy ul. Wojewódzkiej, opróżnionego przez Urząd Wojewódzki, zaś szkoła przysposobienia handlowego otrzymała inne pomieszczenie w gmachu szkoły powszechnej przy ul. Stawowej. Usunięcie ostatnio wymienionych dwóch szkół przyczyniło się do tego, że dwie szkoły powszechne, pomieszczone w tym gmachu, mają naukę w porze przedpołudniowej, a klasy niższe nie mogące być pomieszczone w porze przedpołudniowej razem, do godziny 15.

Pozatem w trzech ubikacjach klasowych mieści się miejski żłóbek dla dzieci i to już od szeregu lat. Starania o usunięcie tego żłóbka z gmachu szkolnego również w bieżącym okresie sprawozdawczym nie odniosły skutku, gdyż żłóbkowi nie można było przydzielić innych ubikacyj. Ponieważ jednak korporacje miejskie uchwaliły kredyty na budowę szpitala dla dzieci, przy którym wybudowane zostaną ubikacje na pomieszczenie żłóbka, zatem istnieje nadzieja, że żłóbek usunięty będzie w przyszłym okresie sprawozdawczym z gmachu szkolnego, co przyczyni się niewątpliwie do lepszego pomieszczenia szkół powszechnych.

d) **w gmachu szkolnym przy ul. Stawowej:**

1. szkoła powszechna żeńska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza, pod tymczasowem kierownictwem p. Batscha,

2. szkoła powszechna męska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza, pod tymczasowem kierownictwem p. Frühaufa.

Ponieważ budynek ten posiada tylko 22 ubikacje klasowe, ubikacje te nie wystarczają na pomieszczenie obu szkół powszechnych, wskutek czego szkoły te zmuszone udzielać nauki na zmianę w jednym tygodniu przed południem, zaś w drugim po południu.

Z początkiem roku szkolnego 1929/30 umieszczono w tym gmachu szkołę przysposobienia handlowego Izby Handlowej, której postawiono do dyspozycji 3 ubikacje klasowe. Szkoła ta wprawdzie nie powinna być pomieszczona w gmachu szkoły powszechnej, gdyż prowadzona jest na podstawie zupełnie inego podziału lekcyj, co poniekąd przeszkadza w nauce szkół powszechnych, lecz z konieczności szkoła ta, mająca również swą rację bytu, z braku odpowiednich ubikacyj musi na razie w tym gmachu pozostać, gdyż nie można jej pomieścić w innych budynkach.

e) **w gmachu szkolnym przy ul. Raciborskiej:**

mieści się szkoła specjalna dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych, która w ubiegłym okresie sprawozdawczym pomieszczona była w gmachu szkoły powszechnej im. Marji Konopnickiej przy ul. Bartosza Głowackiego. Szkoła specjalna posiada klasy nieliczne, to też mogła znaleźć pomieszczenie w tym budynku. Ponieważ ubikacje klasowe nie wystarczają na pomieszczenie wszystkich oddziałów równocześnie, nauka odbywać się musi w skróconych lekcjach aż do godziny 14 po południu, tak, by wszystkie dzieci mogły korzystać z nauki.

f) **w dwóch gmachach szkolnych w Katowickiej Hałdzie,**

należącej do dzielnicy I., pomieszczona jest, jak dotąd, szkoła powszechna im. Ks. Józefa Poniatowskiego pod kierownictwem p. rektora Machnika.

g) **Szkoła powszechna żydowska im. Berka Joselowicza**

z konieczności musiała pozostać w dotychczasowem przejściowem pomieszczeniuw gmachu gimnazjum żeńskiego przy ul. 3. Maja. Kierownikiem tej szkoły jest nadal p. Dligacz. Lekcje w szkole żydowskiej odbywać się mogą wyłącznie po południu, gdyż przed południem zajęty jest gmach przez gimnazjum żeńskie.

Jak już w ostatnim sprawozdaniu zaznaczono, szkoły powszechne na terenie starego miasta odczuwają dotkliwie zaniechanie wszelkich inwestycyj miejskich podczas wojny

światowej i w następującym po niej czasie inflacyjnym. Obecnie na pomieszczenie wszystkich szkół powszechnych na terenie Katowic centrum brakuje 31 ubikacyj klasowych, czyli, że jak najprędzej powinno się wybudować conajmniej 2 budynki szkolne. W pozostałych dzielnicach również odczuwa się brak ubikacyj klasowych, lecz nie w tej mierze, jak w Katowicach centrum. Według statystyki brakuje w dzielnicy II 14 ubikacyj klasowych, w dzielnicy III 10 ubikacyj, w dzielnicy IV 5 ubikacyj i w Katowickiej Hałdzie 1 ubikacja klasowa.

B. Dzielnica II. (Bogucice):

a) **w gmachu szkolnym I. przy ul. Wolności** mieści się szkoła powszechna męska im. Adama Mickiewicza, pod kierownictwem p. Klimka,

b) **w gmachu szkolnym II. przy ul. Wolności** mieści się szkoła powszechna żeńska im. św. Barbary, pod kierownictwem p. Desagi.

c) **wgmachu szkolnym przy ul. Krakowskiej w Zawodziu** mieści się szkoła powszechna żeńska im. Król. Jadwigi, pod kierownictwem p. Holony.

Gmach ten jest jednym z najstarszych gmachów szkolnych, to też od kilku lat czyni się starania w celu wybudowania nowego gmachu dla tej szkoły. Mimo, iż kredyty stały do dyspozycji, nie można było z budową nowego gmachu rozpocząć, gdyż pod budowę nie miało miasto odpowiedniego terenu, zaś grunt, na którym znajduje się obecny gmach szkolny, pod budowę nowoczesnego gmachu szkolnego się nie nadaje. W okresie sprawozdawczym doprowadzono jednakowoż długotrwające pertraktacje z Katowicką Spółką Akcyjną o odstąpienie gruntu, potrzebnego pod budowę szkoły, do końca, tak że w przyszłym okresie sprawozdawczym rozpocznie miasto z budową nowego gmachu szkolnego, który powstanie przy ul. Barbary.

d) **w gmachu szkolnym przy ul. Staszyca w Zawodziu** mieści się szkoła powszechna im. Jana III. Sobieskiego, pod kierownictwem p. rektora Müllera.

W gmachu tym pomieszczoną jest również w godzinach popołudniowych szkoła dokształcająca przemysłowa II. Oprócz tego z 4 ubikacyj klasowych korzysta szkoła powszechna dla mniejszości językowej niemieckiej i szkoła powszechna żeńska im. Król. Jadwigi z 6 ubikacyj.

W czasie ostatnich wakacyj letnich doprowadzono przy tej szkole do porządku natryskalnię kosztem 13 463,40 złotych. Natryskalnia ta przyczyni się bezwątpliwie do podniesienia higjeny szkolnej.

e) **w gmachu szkolnym II. przy ul. Krakowskiej nr. 81 w Zawodziu**

mieściła się w ubiegłym okresie sprawozdawczym szkoła powszechna ewangelicka im. Mikołaja Reja, lecz szkołę tę z początkiem nowego roku szkolnego, t. zn. z początkiem września 1929 r. przeniesiono do gmachu polskiej szkoły wydziałowej męskiej w Katowicach centrum.

Obecnie 2 ubikacje tego gmachu służą na pomieszczenie ochronki, 1 ubikację używa szkoła męska im. Sobieskiego i w 1 ubikacji pomieszczona jest klasa szkoły specjalnej.

f) **w gmachu szkolnym przy ul. Markiefki w Bogucicach** pomieszczoną jest szkoła powszechna dla mniejszości językowej niemieckiej im. Stalmacha, pod kierownictwem p. Ziaji.

Do dyspozycji stoi tylko 8 ubikacyj klasowych, zatem szkoła z konieczności musi odbywać naukę przed południem i po południu

C. Dzielnica III. (Załęże):

a) Szkoła powszechna żeńska im. Tadeusza Rejtana, pomieszczoną jest w dwóch budynkach szkolnych, położonych przy ul. Zarębskiego i Wojciechowskiego. Kierownikiem tej szkoły jest p. Magryś.

b) Szkoła powszechna męska im. Józefa Lompy mieści się w gmachu szkolnym przy ul. Wojciechowskiego nr. 107. Kierownikiem jej jest nadal p. Wierzbicki.

W czasie ostatnich wakacyj letnich urządzono w tym gmachu szkolnym nowoczesne centralne ogrzewanie ciepłowodne kosztem 39 458,48 zł.

c) Szkoła powszechna żeńska im. Juljusza Słowackiego mieści się w gmachu szkolnym przy ul. Michała Wolskiego. Kierownikiem tej szkoły jest p. Blicharz.

d) Szkoła powszechna męska im. Jana Kochanowskiego mieści się w dotychczasowym gmachu przy ul. Wojciechowskiego 99, pod kierownictwem p. Kiełczewskiego.

e) Szkoła powszechna dla mniejszości językowej niemieckiej im. Narutowicza, pod kierownictwem p. Skarabisza mieści się w gmachu szkoły ewangelickiej przy ul. Wojciechow-

skiego 116. Pozostałe klasy tej szkoły, nie mogące być pomieszczone w tym gmachu, pomieszczone są w innych budynkach szkolnych, położonych w pobliżu szkoły.

f) Szkoła ewangelicka im. Andrzeja Frycza Modrzejowskiego, pod kierownictwem p. Skarabisza istnieje jeszcze.

g) Szkoła powszechna im. Ks. Damrota w Załęskiej Hałdzie, pod kierownictwem p. Ścisły, z początkiem roku szkolnego 1929/30 pomieszczoną została w nowowybudowanym budynku szkolnym, liczącym 14 obszernych ubikacyj klasowych. Stary budynek szkolny w czasie wakacyj letnich 1929 r. został rozebrany i na miejscu tem rozpoczęto budowę dalszej części gmachu szkolnego. W tej części gmachu pomieszczone będą: ochronka, sala gimnastyczna, mieszkania nauczycielskie i mieszkanie pedla.

Budowę nowego gmachu dla tej szkoły rozpoczęto z nastaniem wiosny 1928 r. Do końca sierpnia 1930 r. budowa zostanie ukończona, tak że szkoła powszechna im. Ks. Damrota od nowego roku szkolnego posiadać już będzie wszystkie urządzenia jej potrzebne.

D. Dzielnica III. (Dąb):

a) Szkoła powszechna im. Karola Miarki przy ul. Sportowej mieści się w dotychczasowym gmachu, pod kierownictwem p. Górnikiewicza.

b) Szkoła powszechna im. Zygmunta Krasińskiego, pod kierownictwem p. Golańskiego mieści się w budynku położonym przy narożniku ulic Dębowej i Seydy.

W ubiegłym okresie sprawozdawczym dokonano przebudowy szkoły, wskutek czego szkoła posiada obecnie 9 ubikacyj klasowych. Również zaprowadzono w tym gmachu centralne ogrzewanie ciepłowodne. Koszta przez to powstałe wynoszą:

a) koszta budowy	99 971,58 zł.
b) koszta założenia centralnego ogrzewania ciepłowodnego	50 586,02 zł.
Razem:	150 557,60 zł.

E. Dzielnica IV. (Ligota):

Istniejąca tutaj szkoła powszechna im. Stanisława Staszyca, pod kierownictwem p. Stachowskiego mieści się w dotychczasowych dwóch budynkach szkolnych.

F. Dzielnica IV. (Brynów):

Szkoła powszechna im. Tadeusza Kościuszki, pod kierownictwem p. Piotrochowicza mieści się w dotychczasowym budynku, posiadającym 4 ubikacje klasowe.

Szkoły gospodarstwa domowego.

Nauki gospodarstwa domowego w tutejszych szkołach powszechnych udziela się dziewczętom ostatnich trzech roczników szkolnych. Nauka odbywa się w osobnych ubikacjach, w których urządzone są kuchnie. Takie ubikacje posiadają następujące gmachy szkolne:

a) szkoła powszechna im. Marji Konopnickiej przy ul. Bartosza Głowackiego.

Szkoła ta posiada dwie oddzielne kuchnie gospodarcze, z których jedna stoi do dyspozycji szkół powszechnych im. Marji Konopnickiej, zaś z drugiej korzysta raz w tygodniu szkoła specjalna. W pozostałych dniach przydzielono ostatnio podane ubikacje szkołom prywatnym, którym przez to umożliwiono odbywanie nauki gospodarstwa domowego,

b) szkoła powszechna dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza przy ul. Stawowej,

c) szkoła powszechna im. Ks. Józefa Poniatowskiego w Katowickiej Hałdzie,

d) szkoła powszechna im. św. Barbary przy ul. Wolności w dzielnicy II.,

e) szkoła powszechna im. Juljusza Słowackiego w dzielnicy III (Załęże),

f) szkoła powszechna im. Ks. Damrota w dzielnicy III, (Załęska Hałda),

g) szkoła powszechna im. Karola Miarki w dzielnicy III. (Dąb),

h) szkoła powszechna im. Stanisława Staszyca w dzielnicy IV. (Ligota).

Wychowanie fizyczne w szkołach powszechnych.

Osobne sale gimnastyczne istnieją przy następujących szkołach:

a) przy szkole powszechnej żeńskiej im. Marji Konopnickiej,

b) przy szkole powszechnej im. Henryka Sienkiewicza przy ul. Stawowej,

c) przy Domu Ludowym w Katowicach-Zawodziu, z której to sali korzystają szkoły powszechne, położone w Katowicach-Zawodziu,

d) obok szkoły powszechnej im. Juljusza Słowackiego w dzielnicy III.

Sala gimnastyczna przy ul. Stawowej oddaną została do użytku szkół powszechnych w miesiącu grudniu 1929 r. Koszta budowy tej sali wynosiły 288 000.— zł., zaś koszta zakupna przyrządów gimnastycznych 10 447.— zł.

W czasie sprawozdawczym zaopatrzono również salę gimnastyczną przy Domu Ludowym w dzielnicy II. w najpotrzebniejsze przyrządy gimnastyczne, kosztem 4 155.— zł.

W czasie wolnym od nauki, czyli w godzinach wieczorowych, z istniejących sal gimnastycznych korzystają za zgodą Magistratu miejscowe towarzystwa gimnastyczne oraz Ośrodek Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

Inne budynki szkolne.

Budynek b. szkoły powszechnej przy ul. Szafranka, w którym mieściły się od roku 1922 różne Wydziały Śląskiego Urzędu oWejwódzkiego, w okresie sprawozdawczym również nie mógł jeszcze być oddany do użytku szkół powszechnych. Urząd Wojewódzki wprawdzie opróżnił zajmowane ubikacje szkolne, lecz z konieczności zmuszone było miasto umieścić w tym gmachu biura miejskie, które mieściły się dotąd w starym gmachu administracyjnym przy ul. Młyńskiej, w międzyczasie rozebranym. Parter budynku szkoły przy ul. Szafranka przeznaczono na tymczasowe pomieszczenie miejskiej szkoły handlowej, która mieściła się w ubiegłym okresie sprawozdawczym w niedogodnych ubikacjach przy ul. Raciborskiej, zaś I. i II. piętro zajęły różne oddziały magistrackie. Po wybudowaniu nowego gmachu administracyjnego przy ul. Młyńskiej, oddane będą ubikacje, zajęte obecnie przez te oddziały znów celom szkolnym.

Nauczycielstwo szkół powszechnych.

Ustawą z dnia 9 stycznia 1923 r. Sejm Śląski postanowił, że kierowników oraz nauczycieli publicznych szkół powszechnych w górnośląskiej części Województwa Śląskiego mianuje Wojewoda, wobec czego miasto na obsadzenie posad kierowników szkół oraz posad nauczycielskich nie ma żadnego wpływu, gdyż decyduje o tem wyłącznie Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Nadzór higjeniczny.

Nadzór lekarski nad dziatwą szkół powszechnych wykonuje 10 lekarzy w charakterze pracowników kontraktowych.

Czynności lekarzy szkolnych określone są przepisami służbowemi dla lekarzy szkolnych. Do zadań lekarza szkolnego należy przedewszystkiem nadzór nad stanem budynku pod względem higjenicznym, badanie wszystkich dzieci nowowstępujących i wypełnienie wykazów indywidualności, wreszcie udzielanie pomocy lekarskiej dzieciom w razie nieszczęśliwych wypadków. Dzieci chore na oczy, badane są jak dotąd przez specjalnego lekarza okulistę, którym jest p. dr. Piotr Geisler.

Zamierzonej reorganizacji opieki higjenicznej nad szkołami miejskiemi dotychczas nie przeprowadzono. Zamiar ten uskuteczniony będzie z pewnością w przyszłym okresie sprawozdawczym.

W dotychczas istniejącej szkolnej klinice dentystycznej przy ul. Stawowej, pod kierownictwem lekarza dentysty p. Różanowicza, leczy się bezpłatnie dzieci chore na zęby oraz bada się uzębienie wszystkich dzieci szkół powszechnych z Katowic centrum, z dzielnicy III i IV.

Klinika czynną jest codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Ponieważ jedna klinika dla wszystkich szkół powszechnych nie wystarczy, zatem w ubiegłym okresie sprawozdawczym zakupiono urządzenie dla dwóch klinik dentystycznych, z których jedna pomieszczoną została w gmachu szkoły powszechnej im. Jana III. Sobieskiego w dzielnicy II, zaś druga w gmachu ratuszowym w dzielnicy III. Uruchomienie tych dwóch klinik dentystycznych, do których zaangażowani zostaną specjalni lekarze dentyści, nastąpi z początkiem roku szkolnego 1930/31.

Koszta urządzenia tych klinik wynosiły 9 494,08 zł., zaś koszta uzupełnienia inwentarza kliniki dentystycznej przy ul. Stawowej 1 751,04 zł.

Wydatki na szkolnictwo powszechne.

W roku obrachunkowym 1929/30 wynosiły wydatki rzeczowe na szkolnictwo powszechne ogółem 1 815 091,39 zł., z czego 613 704,49 zł. wydatków zwyczajnych, 1 201 386,90 zł. wydatków nadzwyczajnych.

Dochody wynosiły:

za używanie mieszkań służbowych w szkołach powszechnych	18 297,99 zł.
i inne dochody	1 422,74 zł.
razem:	19 720,73 zł.
zatem niedobór	1 795 370,61 zł.

Rzeczowe wydatki miasta na 1 ucznia szkoły powszechnej w okresie sprawozdawczym, przyjmując stan uczniów według frekwencji z dnia 1 września 1929 r., wynosiły więc 127,23 zł. Wydatki osobowe szkół powszechnych, t. zn. pensje kierowników szkół i nauczycieli ponosi Skarb Śląski.

Frekwencja uczniów szkół powszechnych według stanu z dnia 31 stycznia 1930 r.:

1.	Szkoła	powsz.	im. Marsz. J. Piłsudskiego	22	klasy,	971	uczniów i uczennic
2	„	„	im. Marji Konopnickiej IV.	14	„	619	uczennic
3.	„	„	im. M. Konopnickiej VIII.	14	„	663	uczn. i uczennic
4.	„	„	im. Ks. Piotra Skargi	15	„	661	„ „
5.	„	„	męska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza	13	„	564	uczniów
6.	„	„	żeńska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza	15	„	668	uczennic
7.	„	„	ewangelicka	9	„	290	uczn. i uczennic
8.	„	„	żydowska	5	„	245	„ „
9.	„		specjalna (12 oddziałów w Katowicach centrum, 2 oddziały w dzielnicy II i III.)	14	„	186	„ „
10.	„	powsz.	im. Adama Mickiewicza	15	„	595	uczniów
11.	„	„	im. św. Barbary	13	„	554	uczennic
12.	„	„	im. Król. Jadwigi	17	„	779	uczennic
13.	„	„	im. Jana III. Sobieskiego	18	„	764	uczniów
14.	„	„	im. Mikołaja Reja	2	„	60	uczn. i uczennic
15.	„	„	dla mniejszości językowej niemieckiej im. Stalmacha	16	„	657	„ „
16.	„	„	im. Tadeusza Rejtana	12	„	543	„ „
17.	„	„	im. Józefa Lompy	13	„	585	uczniów
18.	„	„	im. Juljusza Słowackiego	13	„	620	uczennic
19.	„	„	im. Jana Kochanowskiego	11	„	465	uczniów
20.	„	„	ewangelicka im. Andrzeja Frycz Modrzejowskiego	3	„	115	uczn. i uczennic
21.	„	„	dla mniejszości językowej niemieck. im. Narutowicza	9	„	352	„ „
22.	„	„	im. Ks. Damrota	10	„	404	„ „
23.	„	„	im. Karola Miarki	15	„	627	„ „
24.	„	„	im. Zygm. Krasińskiego	9	„	410	„ „
25.	„	„	im. Ks. J. Poniatowskiego	9	„	410	„ „
26.	„	„	im. Tadeusza Kościuszki	4	„	170	„ „
27.	„	„	im. Stanisława Staszyca	18	„	813	„ „
			Razem:	328	klas	13 791	uczn. i uczennic.

z tej liczby 6 877 chłopców i 6 914 dziewcząt.

Według wyznań:

rzymsko-katolickich	13 008
ewangelickich	469
żydowskich	305
innych	9

Według narodowości:

dzieci narodowości polskiej	11 342,	czyli	82,24%
„ „ niemieckiej . . .	2 201	„	15,96%
„ „ innej	248	„	180%

Według zajęć rodziców:

492	dzieci	kupców,
87	„	rolników,
5 320	„	hutników i górników,
1 983	„	robotników,
1 361	„	rzemieślników,
2 037	„	funkcjonarjuszów państwowych, komunalnych i wojskowych zawodowych,
495	„	urzędniklów i funkcjonarjuszów prywatnych,
2 016	„	innych zawodów.

Szkolnictwo wydziałowe.

Zamknięcie rachunkowe za rok sprawozdawczy wykazuje kwotę 1 176 251,06 zł. tytułem wydatków utrzymania istniejących 4 szkół wydziałowych.

Wydatki powyższe pokrywa miasto ze swych funduszów, gdyż Śląski Urząd Wojewódzki od kilku lat na utrzymanie szkół wydziałowych nie udziela subwencji, motywując odmowę swą brakiem kredytów.

Szkoły wydziałowe w Katowicach istnieją już lat 54 i w czasie ich istnienia statystyki wykazują, że wszyscy absolwenci szkół wydziałowych dostali stałe zatrudnienie w przemyśle i w handlu, jak również przyjmowani są chętnie do różnych urzędów. Korporacje miejskie wprawdzie nie szczędzą wydatków na szko.y wydziałowe, jednakowoż ze względów oszczędnościowych zmuszone są ograniczać przyjmowanie uczniów do tych szkół, gdyż gdyby utworzono tyle klas, do ilu rokrocznie są zgłoszenia, wtenczas powoli trzebaby było otworzyć dalsze paralelki przy istniejących szkołach lub też nowe szkoły wydziałowe, z drugiej strony frekwencja w szkołach powszechnych by się znacznie obniżyła, a w końcu doszłoby do tego, że na tetrenie miasta istniałyby tylko szkoły

wydziałowe, utrzymywane kosztem miasta. Ponieważ wydatki personalne szkół powszechnych ponosi Województwo, zatem z biegiem czasu przejęłoby miasto te wydatki na swój etat, wzamian za co miasto od Skarbu Śląskiego żadnej subwencji nie otrzymuje. Z tych też powodów w pierwszych trzech klasach nie dopuszcza się do tworzenia paralelek, jak wogóle nie zezwala się na przyjmowanie uczniów, pochodzących z poza miasta Katowic.

Opłaty pobierane przy szkołach wydziałowych wynoszą tylko 52.— zł. rocznie, zaś dzieci funkcjonarjuszów państwowych, komunalnych i wojskowych zawodowych oraz dzieci rodziców niezamożnych, korzystają z zniżki opłat w wysokości 50%.

Projektowanej reorganizacji szkolnictwa wydziałowego w ciągu okresu sprawozdawczego przeprowadzić nie było można z powodu nieuchwalenia odnośnej ustawy wskutek rozwiązania Sejmu Śląskiego.

Rokrocznie przy przyjmowaniu wpisów do klasy I. szkół wydziałowych zgłasza tak wielka ilość rodziców swoje dzieci do szkoły wydziałowej, że przy każdej ze szkół wydziałowych musianoby otworzyć conajmniej po 2 paralelki, czego z przyczyn poprzednio wyłuszczonych uczynić nie można. Przyjmowanie uczniów odbywa się według kolejności zgłoszeń, t. zn. że po 50 uczniów, których rodzice zgłosili się jako pierwsi, przyjmuje się do klasy I. każdej szkoły wydziałowej. Reszta rodziców, którzy zmuszeni są dzieci swoje posyłać do szkoły powszechnej, jest z tego nadzwyczaj niezadowolona i okazuje swe niezadowolenie kierownikom szkół wydziałowych, którzy zmuszeni do zastosowania się do zarządzeń Magistratu, nic na to poradzić nie mogą. To też jest najwyższy czas, by przeprowadzono reorganizację szkolnictwa wydziałowego wzgl. zezwolono na otwarcie tylu klas przy szkołach wydziałowych, do ilu jest zgłoszeń, lub by wogóle nieprzyjmowano wpisów do niższych trzech klas. Obecnie istniejący stan dłużej trwać nie może i należałoby dążyć do jaknajrychlejszej zmiany.

Ściąganie opłat szkolnych odbywało się w terminach w poprzednich sprawozdaniach wyłuszczonych i również w ostatnim okresie sprawozdawczym rodzice niezamożni mieli możność uiszczenia opłat w czterech równych ratach z tem, że do 5-go dnia czwartego miesiąca danego półrocza całkowita opłata pod rygorem niedopuszczenia uczniów do dalszych zajęć szkolnych, musiała być uiszczona. Nawet tych nikłych opłat, rozłożonych na tak dogodne raty, rodzice w terminach wyznaczonych nie uiszczają, tak, że po upływie ostatecznego

terminu, kierownictwa szkół są zmuszone, uczniów, zalegających z opłatami, wydalać z zakładów, co podnosi ten skutek, że rodzice zaległe opłaty natychmiast uiszczają.

Szkoły wydziałowe męskie pomieszczone są w budynku przy ul. Szkolnej nr. 9, zaś szkoły wydziałowe żeńskie w dwóch budynkach przy ul. Szkolnej nr. 5 i 7.

Dla tych 4 szkół itsnieje osobna sala gimnastyczna, posiadająca kompletne urządzenie do gimnastyki, z której w porze wieczorowej korzystają miejscowe towarzystwa gimnastyczne i Ośrodek Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Salę tę podczas wakacyj letnich odrestaurowano gruntownie kosztem 6.733,56 zł.

W ostatnim okresie sprawozdawczym urządzono w gmachu polskiej szkoły wydziałowej żeńskiej pracownię fizyczno-chemiczną kosztem 40.480,07 zł. Z pracowni tej korzystają wszystkie 4 szkoły wydziałowe.

Poprzednio wymieniona szkoła posiada pozatem bogato zaopatrzony gabinet przyrodniczy, który stoi do dyspozycji wszystkich szkół wydziałowych.

Istniejące budynki nie starczą na pomieszczenie wszystkich 4 szkół wydziałowych, dlatego, tak jak w ubiegłym okresie sprawozdawczym, również obecnie z konieczności odbywa się nauka w poszczególnych szkołach na zmianę 3 dni w tygodniu przedpołudniem i 3 dni popołudniu.

Nauka popołudniowa w ubikacjach, w których przedpołudniem odbywała swe lekcje inna szkoła, wpływa ujemnie na zdrowie dziatwy szkolnej i nauczycielstwa. To też jaknajprędzej powinno się czynić starania o wybudowanie 2 brakujących budynków szkolnych dla tych szkół, liczących conajmniej po 20 ubikacjach klasowych. Chociażby nawet nastąpiła reorganizacja szkół wydziałowych, wskutek czego ilość klas tych szkół się zmniejszyła, to ubikacje szkolne również będą potrzebne, gdyż dla uczniów tych szkół musi się znaleźć pomieszczenie, ponieważ po projektowanej reorganizacji szkół wydziałowych automatycznie podniesie się liczba uczniów szkół powszechnych.

W roku szkolnym 1929/30 szkoły wydziałowe polskie mają naukę w poniedziałki, wtorki i środy popołudniu, w czwartki, piątki i soboty przedpołudniem, zaś szkoły wydziałowe dla mniejszości językowej niemieckiej w pierwszych 3 dniach tygodnia przedpołudniem, w pozostałych dniach tygodnia natomiast popołudniu.

Frekwencja szkół wydziałowych przedstawia się jak następuje:

a) Polska szkoła wydziałowa żeńska:

Dnia 28 czerwca 1929:	Dnia 1 września 1929:	Dnia 31 stycznia 1930:
klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział
„ II 1 „	„ II 1 „	„ II 1 „
„ III 3 oddziały	„ III 1 „	„ III 1 „
„ IV 3 „	„ IV 3 oddziały	„ IV 3 oddziały
„ V 4 „	„ V 3 „	„ V 3 „
„ VI 3 „	„ VI 3 „	„ VI 3 „
„ VII 2 „	„ VII 2 „	„ VII 2 „
„ VIII 1 oddział	„ VIII 2 „	„ VIII 2 „
„ IX 1 „	„ IX 1 oddział	„ IX 1 oddział
Razem: 19 oddziałów z 850 uczennicami, w tem 729 miejscowych i 121 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 811 uczennicami, w tem 696 miejscowych i 115 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 807 uczennicami, w tem 695 miejscowych i 112 pozamiejscowych.

W dniu 31 stycznia 1930 roku zatrudniano w szkole 27 sił nauczycielskich. Kierownikiem jej jest nadal p. rektor Chrząstowski, który sprawuje również funkcje zarządcy gmachu szkół wydziałowych żeńskich i wykonuje nadzór nad salą gimnastyczną. Kierownictwo pracowni fizyczno-chemicznej powierzono nauczycielowi p. Baksikowi.

Funkcje lekarza szkolnego sprawuje p. Dr. Knosała.

b) Polska szkoła wydziałowa męska:

Dnia 28 czerwca 1929:	Dnia 1 września 1929:	Dnia 31 stycznia 1930:
klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział
„ II 1 „	„ II 1 „	„ II 1 „
„ III 3 oddziały	„ III 1 „	„ III 1 „
„ IV 4 „	„ IV 4 oddziały	„ IV 4 oddziały
„ V 3 „	„ V 3 „	„ V 3 „
„ VI 3 „	„ VI 3 „	„ VI 3 „
„ VII 2 „	„ VII 2 „	„ VII 2 „
„ VIII 1 oddział	„ VIII 1 oddział	„ VIII 1 oddział
„ IX 1 „	„ IX 1 „	„ IX 1 „
Razem: 19 oddziałów z 737 uczniami, w tem 649 miejscowych i 88 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 725 uczniami, w tem 633 miejscowych i 92 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 733 uczniami, w tem 636 miejscowych i 97 pozamiejscowych.

Wdniu 31. stycznia 1930 roku zatrudniano w szkole 23 siły nauczycielskie pod dotychczasowem kierownictwem p. rektora Śniechoty, który jest zarazem zarządcą gmachu szkół wydziałowych męskich.

Lekarzem szkolnym jest p. Dr. Knosała.

c) Szkoła wydziałowa żeńska dla mniejszości językowej niemieckiej:

Dnia 28 czerwca 1929:	Dnia 1 września 1929:	Dnia 31 stycznia 1930:
klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział
„ II 1 „	„ II 1 „	„ II 1 „
„ III 3 oddziały	„ III 1 „	„ III 1 „
„ IV 3 „	„ IV 4 oddziały	„ IV 3 oddziały
„ V 3 „	„ V 3 „	„ V 3 „
„ VI 3 „	„ VI 3 „	„ VI 3 „
„ VII 3 „	„ VII 3 „	„ VII 2 „
„ VIII 3 „	„ VIII 3 „	„ VIII 2 „
„ IX 2 „	„ IX 2 „	„ IX 2 „
szk. gosp. 1 oddział		
Razem: 23 oddziały z 945 uczennicami, w tem 723 miejscowych i 222 pozamiejscowych.	Razem: 20 oddziałów z 822 uczennicami, w tem 630 miejscowych i 192 pozamiejscowych.	Razem: 18 oddziałów z 802 uczennicami, w tem 628 miejscowych i 174 pozamiejscowych.

Dnia 31 stycznia 1930 r. zatrudniano w szkole 32 siły nauczycielskie pod kierownictwem p. rektora Smolarczyka.

Lekarzem szkolnym jest p. dr. Kapelner.

d) Szkoła wydziałowa męska dla mniejszości językowej niemieckiej:

Dnia 28 czerwca 1929:	Dnia 1 września 1929:	Dnia 31 stycznia 1930:
klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział	klasa I 1 oddział
„ II 1 „	„ II 1 „	„ II 1 „
„ III 4 oddziały	„ III 1 „	„ III 1 „
„ IV 4 „	„ IV 4 oddziały	„ IV 4 oddziały
„ V 2 „	„ V 3 „	„ V 3 „
„ VI 3 „	„ VI 2 „	„ VI 2 „
„ VII 2 „	„ VII 2 „	„ VII 2 „
„ VIII 2 „	„ VIII 2 „	„ VIII 2 „
„ IX 1 oddział	„ IX 1 oddział	„ IX 1 oddział
Razem: 20 oddziałów z 827 uczniami, w tem 690 miejscowych i 137 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 751 uczniami, w tem 632 miejscowych i 119 pozamiejscowych.	Razem: 17 oddziałów z 732 uczniami, w tem 618 miejscowych i 114 pozamiejscowych.

Dnia 31 stycznia 1930 r. zatrudniano w szkole tej 24 siły nauczycielskie. Stały kierownik szkoły p. Urbanek został w drodze dyscyplinarnej z zajmowanego stanowiska zwolniony. Tymczasowe kierownictwo administracyjne szko-

ły prowadzi rektor polskiej szkoły wydziałowej męskiej p. Śniehota przy pomocy administracyjnej stałego nauczyciela p. Schultzika.

Funkcje lekarza szkolnego spełnia p. dr. Roszak.

Poza tem w godzinach wieczorowych korzystają z ubikacyj obu zakładów różne towarzystwa miejscowe, które urządzają w nich kursa oświatowe itp. W aulach obu zakładów ćwiczą wieczorami miejscowe towarzystwa śpiewu; zaś salę gimnastyczną używają w tym czasie towarzystwa gimnastyczne.

Jak na wstępie wymieniono, wynosiły wydatki na szkolnictwo wydziałowe w okresie sprawozdawczym 1 176 251,06 złotych, z czego 966 907,52 zł. wydatków osobowych, a 209 343,54 zł. wydatków rzeczowych.

Tytułem opłat szkolnych wpłynęło 127 428,85 zł. z innych dochodów 996,51 zł., czyli razem 128 425,36 zł. Niedobór pokryty przez miasto wynosi zatem 1 047 825,70 zł.

Do 1 ucznia szkół wydziałowych dopłacało zatem miasto w okresie sprawozdawczym 340,86 zł.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Również w bieżącym okresie sprawozdawczym istniały dotychczasowe dwie szkoły średnie ogólnokształcące, połączone z oddziałami dla mniejszości językowej niemieckiej.

Frekwencja tych szkół była następująca:

a) Miejskie Gimnazjum i liceum żeńskie, zakład główny (polski):

Dnia 28 czerwca 1929:			Dnia 1 września 1929:			Dnia 31 stycznia 1930:		
kl.	I gimn.	1 oddział	kl.	I gimn.	2 oddziały	kl.	I gimn.	3 oddziały
„	II „	2 oddziały	„	II „	2 „	„	II „	2 „
„	III „	1 oddział	„	III „	2 „	„	III „	2 „
„	IV „	2 oddziały	„	IV „	2 „	„	IV „	2 „
„	V „	1 oddział	„	V „	1 oddział	„	V „	1 oddział
„	VI „	1 „	„	VI „	1 „	„	VI „	1 „
„	VII „	1 „	„	VII „	1 „	„	VII „	1 „
„	VIII „	1 „	„	VIII „	1 „	„	VIII „	1 „
„	3 liceal.	1 „						
„	4 „	1 „						
„	5 „	1 „						
Razem: 13 oddziałów z 342 uczennicami, w tem 260 miejscowych i 82 pozamiejscowych.			Razem: 12 oddziałów z 363 uczennicami, w tem 266 miejscowych i 97 pozamiejscowych.			Razem: 12 oddziałów z 358 uczennicami, w tem 250 miejscowych i 108 pozamiejscowych.		

b) Oddział dla mniejszości językowej niemieckiej miejskiego gimnazjum i liceum żeńskiego:

Dnia 28 czerwca 1929:			Dnia 1 września 1929:			Dnia 31 stycznia 1930:		
kl. 1 liceal.	1	oddział	kl. I gimn.	1	oddział	kl. I gimn.	1	oddział
„ 2 „	1	„	„ II „	1	„	„ II „	1	„
„ 3 „	1	„	„ III „	1	„	„ III „	1	„
„ 4 „	1	„	„ IV „	2	oddziały	„ IV „	2	oddziały
„ 5 „	1	„	„ V „	1	oddział	„ V „	1	oddział
„ 6 „	1	„	„ VI „	1	„	„ VI „	1	„
„ 7 „	1	„	„ VII „	1	„	„ VII „	1	„
„ IV gimn.	1	„	„ VIII „	1	„	„ VIII „	1	„
„ V „	1	„	„ 5 liceal.	1	„	„ 5 liceal.	1	„
„ VI „	1	„	„ 6 „	1	„	„ 6 „	1	„
„ VII „	1	„	„ 7 „	1	„	„ 7 „	1	„
„ VIII „	1	„						
Razem: 12 oddziałów z 281 uczennicami, w tem 200 miejscowych i 81 pozamiejscowych.			Razem: 12 oddziałów z 271 uczennicami, w tem 185 miejscowych i 86 pozamiejscowych.			Razem: 12 oddziałów z 268 uczennicami, w tem 189 miejscowych i 79 pozamiejscowych.		

Dyrektorką miejskiego gimnazjum żeńskiego jest nadal p. Irena Wojciechowska, która sprawuje równocześnie kierownictwo oddziału dla mniejszości językowej niemieckiej. W okresie sprawozdawczym wykonano uchwały korporacyj miejskich, mocą których zwinięto z końcem roku szkolnego 1928/29 zupełnie istniejące do tego czasu liceum żeńskie, które nie miało już żadnej racji bytu, gdyż absolwentkom swym nie dawało żadnych uprawnień. Klasy licealne istnieją tylko jeszcze przy oddziale dla mniejszości językowej niemieckiej, gdyż przy tem oddziale klasy te były liczniejsze i dopiero stopniowo mogą być odbudowane. Korporacje miejskie, po wysłuchaniu rodziców, postanowiły znieść również przy oddziale dla mniejszości językowej niemieckiej klasy licealne i utworzyć wzamian za to pełne 8-mioklasowe gimnazjum żeńskie dla mniejszości językowej niemieckiej, typu humanistycznego. Uchwały te jednakowoż nie uzyskały dotychczas zatwierdzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lecz jak się dowiadujemy, ma to nastąpić w najbliższym czasie.

c) Miejskie gimnazjum męskie im. Mikołaja Kopernika zakład główny (polski):

Dnia 28 czerwca 1929:			Dnia 1 września 1929:			Dnia 31 stycznia 1930:		
klasa	I	1 oddział	klasa	I	1 oddział	klasa	I	1 oddział
„	II	2 oddziały	„	II	2 oddziały	„	II	2 oddziały
„	III	2 „	„	III	2 „	„	III	2 „
„	IV	3 „	„	IV	2 „	„	IV	2 „
„	V	2 „	„	V	2 „	„	V	2 „
„	VI	2 „	„	VI	2 „	„	VI	2 „
„	VII	1 oddział	„	VII	2 „	„	VII	2 „
„	VIII	1 „	„	VIII	1 oddział	„	VIII	1 oddział
Razem: 14 oddziałów z 503 uczniami, w tem 278 miejscowych i 225 pozamiejscowych.			Razem: 14 oddziałów z 539 uczniami, w tem 298 miejscowych i 241 pozamiejscowych.			Razem: 14 oddziałów z 538 uczniami, w tem 311 miejscowych i 227 pozamiejscowych.		

d) Oddział dla mniejszości językowej niemieckiej miejskiego gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika:

Dnia 28 czerwca 1929:			Dnia 1 września 1929:			Dnia 31 stycznia 1930:		
klasa	I	1 oddział	klasa	I	1 oddział	klasa	I	1 oddział
„	II	1 „	„	II	1 „	„	II	1 „
„	III	1 „	„	III	1 „	„	III	1 „
„	IV	2 oddziały	„	IV	1 „	„	IV	1 „
„	V	1 oddział	„	V	1 „	„	V	1 „
„	VI	1 „	„	VI	1 „	„	VI	1 „
„	VII	1 „	„	VII	1 „	„	VII	1 „
„	VIII	1 „	„	IX	1 „	„	IX	1 „
Razem: 9 oddziałów z 274 uczniami, w tem 187 miejscowych i 87 pozamiejscowych.			Razem: 8 oddziałów z 260 uczniami, w tem 173 miejscowych i 87 pozamiejscowych.			Razem: 8 oddziałów z 253 uczniami, w tem 174 miejscowych i 79 pozamiejscowych.		

Dyrektorem miejskiego gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika jest p. dr. Steuer, który sprawuje zarazem funkcje kierownika oddziału dla mniejszości językowej niemieckiej, gdyż na rozpisany konkurs nie zgłosił się odpowiedni kandydat na stanowisko kierownika pedagogicznego oddziału dla mniejszości językowej niemieckiej.

W roku sprawozdawczym przyznał Śląski Urząd Wojewódzki miastu 260 000.— zł. tytułem subwencji na utrzymanie szkół średnich ogólnokształcących.

Opłaty szkolne pobierano na zasadzie dotychczasowych przepisów; wynosiły one razem 104.— zł. od ucznia wzgl. uczennicy, przyczem dzieci urzędników państwowych, komu-

nalnych i wojskowych zawodowych oraz dzieci rodziców niezamożnych korzystały z zniżki opłat wwysokości 50%, jeżeli robiły conajmniej dostateczne postępy w nauce. Ściąganie opłat odbywało się w sposób omówiony poprzednio przy szkołach wydziałowych.

Nadzór lekarski nad gimnazjum żeńskiem sprawuje nadal p. dr. Seltenreichowa z Mysłowic w charakterze siły kontraktowej, zaś nadzór nad gimnazjum męskiem p. dr. Śmieja na tych samych warunkach.

W gmachu gimnazjum męskiego umieszczoną jest w porze popołudniowej i wieczorowej dokształcająca szkoła przemysłowa I, która z braku innego pomieszczenia z konieczności nadal tam przebywać musi aż do czasu wybudowania odpowiedniego gmachu dla szkół zawodowych.

Pomieszczenie szkoły dokształcającej przemysłowej I. w tym gmachu przysparza dyrekcji gimnazjum wiele kłopotów i utrudnia znacznie urzędowanie, gdyż uczniowie szkoły dokształcającej przemysłowej, składający się przeważnie z robotników i terminatorów rzemieślniczych, w dodatku nie uczęszczający do szkoły dobrowolnie, lecz obowiązkowo na podstawie istniejącego statutu miejscowego, nie stosują się do wydanego regulaminu szkolnego, niszczą urządzenia klasowe itp., zaś nadzór nad temi uczniami nie jest dostateczny, gdyż grono nauczycielskie szkoły dokształcającej przemysłowej nie składa się z nauczycieli stałych wzgl. etatowych, lecz przeważnie z nauczycieli dochodzących, którzy tylko po kilka lekcyj tygodniowo przy tej szkole udzielają.

Pozatem w godzinach wieczorowych korzystają z ubikacyj obu zakładów różne towarzystwa miejscowe, które urządzają w nich kursa oświatowe itp. W aulach obu zakładów ćwiczą wieczorami miejscowe towarzystwa śpiewu. Sale gimnastyczne używane są w tym czasie przez towarzystwa gimnastyczne wzgl. przez inne szkoły.

Wydatki na szkolnictwo średnie ogólnokształcące w roku obrachunkowym 1929/30 według zamknięcia kasowego wynoszą 899 319,91 zł., z których przypada na wydatki osobowe 718 379,70 zł., na wydatki rzeczowe 180 940,21 zł.

Tytułem taks szkolnych wpłynęło w tym czasie	112 364.— zł.
tytułem subwencji wojewódzkiej	260 000.— „
z innych dochodów	1 929,85 „
Razem:	374 293,85 zł.
czyli niedobór pokryty przez miasto wynosił: .	525 026,06 zł.

Do 1 ucznia wzgl. uczennicy szkół średnich ogólnokształcących dopłaciło zatem miasto w tym okresie 370,51 zł.

Szkolnictwo zawodowe.

A. Szkoła dokształcająca kupiecko-handlowa:

Dnia 28 czerwca 1929:	Dnia 1 września 1929:	Dnia 31 stycznia 1930:
24 klasy, 776 uczniów i uczennic	24 klasy, 752 uczniów i uczennic	24 klasy, 652 uczniów i uczennic

Kierownikiem szkoły jest p. Bartoszewicz. W szkole tej udziela nauki 5 nauczycieli stałych wzgl. tymczasowych. Pozostałych lekcyj udzielają siły kontraktowe wzgl. nauczyciele dochodzący, zatrudnieni w szkołach powszechnych.

Z początkiem września 1929 r. przeniesiono szkołę do gmachu szkoły powszechnej im. Marji Konopnickiej przy ul. Bartosza Głowackiego, gdzie przydzielono do jej dyspozycji 9 ubikacyj klasowych, gdyż gmach szkoły powszechnej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Jagiellońskiej, w którym mieściła się szkoła w ubiegłym okresie sprawozdawczym, musiał być opróżniony na pomieszczenie dziatwy szkół powszechnych.

Jak dotąd, tak również w okresie sprawozdawczym przyznawało Województwo ze Skarbu Śląskiego subwencję na utrzymanie szkoły dokształcającej kupiecko-handlowej w wysokości 50% wydatków osobowych.

Wydatki na szkołę dokształcającą kupiecko-handlową wynosiły w roku obrachunkowym 1928/29 . . 80 289,64 zł.

Tytułem opłat od pracodawców wpłynęło	15 070,85 „
tytułem subwencji wojewódzkiej otrzymało miasto	47 682,51 „
Niedobór pokryty przez miasto wynosił więc:	17 536,28 „

Do 1 ucznia wzgl. uczennicy szkoły dokształcającej kupiecko-handlowej dopłacało miasto w okresie sprawozdawczym 26,89 zł.

B. Szkoły dokształcające przemysłowe:

Frekwencja uczniów tych szkół wynosiła:

a) w dniu 28 czerwca 1929 r.:

szkoła dokształcająca przemysłowa	I.	55 klas,	1 596 uczn.
„ „ „	II.	10 „	329 „
„ „ „	III.	8 „	248 „
Razem:		73 klasy,	2 173 uczn.

b) w dniu 1 września 1929 r.:

szkoła dokształcająca przemysłowa	I.	52 klasy,	1 766 uczn.
„ „ „	II.	9 „	287 „
„ „ „	III.	8 „	258 „
Razem:		69 klas,	2 311 uczn.

c) w dniu 1 lutego 1930 r.:

szkoła dokształcająca przemysłowa	I.	55 klas,	1 801 uczn.
„ „ „	II.	9 „	245 „
„ „ „	III.	9 „	242 „
Razem:		73 klasy,	2 288 uczn.

Kierownictwa szkół dokształcających przemysłowych sprawują kierownicy dochodzący, a mianowicie:

a) kierownikiem szkoły dokształcającej przemysłowej I. jest kierownik szkoły specjalnej p. Stanisław Rzeszowski,

b) kierownikiem szkoły dokształcającej przemysłowej II. jest p. rektor Kazimierz Müller, kierownik szkoły powszechnej,

c) kierownikiem szkoły dokształcającej przemysłowej III. jest p. Edward Kiełczewski, kierownik szkoły powszechnej.

W szkole dokształcającej przemysłowej I. zatrudniano w dniu 1 lutego 1930 r. 4 nauczycieli etatowych i 59 nauczycieli dochodzących. Ostatnio wymienieni są przeważnie nauczycielami szkół powszechnych. Po części uczą w tej szkole mistrzowie rzemieślniczy i technicy. W szkołach dokształcających przemysłowych II. i III. udzielają lekcyj wyłącznie nauczyciele dochodzący.

Również dla tych szkół przyznało Województwo w okresie sprawozdawczym subwencję w wysokości 50% wydatków osobowych.

Szkoły te w okresie sprawozdawczym były pomieszczone w następujących gmachach:

a) szkoła dokształcająca przemysłowa I. w gmachu szkoły powszechnej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Jagiellońskiej i w gmachu miejskiego gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika przy tej samej ulicy,

b) szkoła dokształcająca przemysłowa II. w gmachu szkoły powszechnej im. Jana III. Sobieskiego w dzielnicy II. Bogucice),

c) szkoła dokształcająca przemysłowa III. w gmachu szkoły powszechnej im. Jana III. Sobieskiego w dzielnicy III. (Załęże).

Wydatki na szkoły dokształcające przemysłowe wynosiły w roku obrachunkowym 1929/30 . . . 202 607,42 zł.
i składają się z wydatków osobowych . . 184 607,41 „
i wydatków rzeczowych . . . . 18 000,01 „
Tytułem opłat od pracodawców wpłynęło . . 47 969,75 „
tytułem subwencji wojew. otrzymało miasto . 105 305,46 „

Razem: 153 275,21 zł.

Niedobór pokryty przez miasto wynosił więc: 49 332,21 zł.

Do 1 ucznia szkół dokształcających przemysłowych dopłacało miasto 21,31 zł.

C. Miejska szkoła handlowa.

Szkoła handlowa do końca roku szkolnego 1928/29 pomieszczoną była w 4 ubikacjach klasowych przy ul. Raciborskiej, które były zbyt szczupłe i nie pomieściły wszystkich uczniów wzgl. uczennic, tak że nauka musiała się odbywać od godziny 8 rana aż do do godziny 6 wieczorem.

Z początkiem września 1929 r. pomieszczono szkołę w gmachu szkoły powszechnej przy ul. Szafranka, zajmowanym do tego czasu przez różne Wydziały Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Na pomieszczenie przydzielono szkole ubikacje parterowe. Parter szkoły posiada 7 ubikacyj klasowych, salę konferencyjną i kancelarję. W 6 klasach odbywa się normalnie nauka. Jedną klasę przeznaczono na gabinet i salę maszyn do pisania.

Frekwencja szkoły handlowej była następująca:

Dnia 1 września 1929 r.:	**Dnia 28 czerwca 1929 r.:**	**Dnia 1 września 1929 r.:**
Klasa I m. 38 uczniów	Klasa I m. 48 uczniów	Klasa I m. 44 uczniów
„ I ż. 37 uczennic	„ I ż. 53 uczennic	„ I ż. 41 uczennic
„ II m. 24 uczniów	„ II m. 25 uczniów	„ II m. 24 uczniów
„ II ż. 36 uczennic	„ II ż. 28 uczennic	„ II ż. 26 uczennic
„ III m. 28 uczniów	„ III m. 27 uczniów	„ III m. 25 uczniów
„ III ż. 26 uczennic	„ III ż. 23 uczennic	„ III ż. 21 uczennic
Razem: 6 klas, 189 uczniów i uczennic, w tem 56 miejscowych i 133 pozamiejscowych.	Razem: 6 klas, 204 uczniów i uczennic, w tem 65 miejscowych i 139 pozamiejscowych.	Razem: 6 klas, 181 uczniów i uczennic, w tem 55 miejscowych i 126 pozamiejscowych.

Kierownictwo szkoły handlowej sprawuje nadal stały nauczyciel tejże p. Antoni Czylok.

W szkole zatrudnia się obecnie 8 nauczycieli tymczasowych; pozostałych lekcyj udziela 4 nauczycieli kontraktowych.

Opłaty szkolne wynoszą razem 110.— zł. rocznie i składają się:

a) z 60.— zł. taksy za zużycie pomocy naukowych,
b) z 10.— „ „ na fundusz gier i zabaw ruchomych,
c) z 40.— „ „ administracyjnej na wydatki rzeczowe.

Ściąganie opłat odbywa się w sposób omówiony szczegółowo przy szkołach wydziałowych.

W okresie sprawozdawczym wynoszą wydatki na szkołę handlową 142 541,10 zł. w tem 99 019,91 zł. wydatków osobowych i 43 521,19 zł. wydatków rzeczowych.

Tytułem opłat szkolnych wpłynęło . .	19 185.— zł.
tytułem subwencji wojewódzkiej otrzymało miasto	20 000.— „
Razem:	39 185.— zł.
Niedobór pokryty przez miasto wynosi więc:	103 356,10 zł.

Do 1 ucznia wzgl. uczennicy szkoły handlowej dopłacało zatem miasto w okresie sprawozdawczym, biorąc za podstawę frekwencję uczniów według stanu z dnia 31 stycznia 1930 r., kwotę 571.— zł.

W okresie sprawozdawczym uzupełniono maszyny do pisania przez zakupienie 7 nowych maszyn marki „Smith Premier“ za kwotę 6 840 zł.

Najpilniejszą potrzebą szkół zawodowych jest gmach, w którym znalazłyby pomieszczenie: szkoła dokształcająca przemysłowa I., szkoła dokształcająca kupiecko - handlowa i szkoła handlowa. Dla tych szkół winien budynek posiadać conajmniej 50 sal klasowych. Obecnie, jak już poprzednio zaznaczono, pomieszczone są te szkoły w gmachach szkół powszechnych i w gimnazjum męskiem, co tak kierownictwom szkół zawodowych, jak i kierownictwom tych szkół, w których szkoły zawodowe z konieczności muszą być pomieszczone, sprawia wiele kłopotów; w dodatku w szkole przemysłowej I. dobór odpowiedniego grona nauczycielskiego z braku własnego gmachu jest utrudniony. Gdyby szkoła posiadała więcej nauczycielowych etatowych, wtenczas z pewnością ustałyby żale rzemieślników na szkołę, gdyż zrozumiałą rzeczą jest, że nauczyciel stały pracować będzie z większem zainteresowaniem, niż nauczyciel dochodzący, uczący w odnośnej szkole tylko przez kilka godzin.

Projekt budowy gmachu dla szkół zawodowych winien być jaknajrpędzej zrealizowany, by szkoły zawodowe nareszcie otrzymały własny gmach, a temsamem, by gmachy szkół powszechnych wzgl. gimnazjum męskiego, zostały odciążone, gdyż młodzież rzemieślnicza, uczęszczająca do szkoły przymusowo, jest trudniej do prowadzenia, niż młodzież innych szkół.

Ogólne zestawienie wydatków na szkolnictwo i na wychowanie fizyczne.

Oznaczenie szkół	Wydatki zwyczajne zł	Wydatki nadzwyczajne zł	Razem zł	Wpływy z taks, subwencyj itp. zł	Niedobór zł
Szkoły powszechne .	613.704,49	1.201.386,90	1.815.091,39	19.720,73	1.795.370,66
„ wydziałowe .	1.176.251,06		1.176.251,06	128.425,36	1.047,825,70
„ średnie ogólnokształcące . .	899.319,91		899.319,91	374.293,85	525.026,06
„ zawod.-dokszt.	282.897,06		282.897,06	216.028,57	66.868,49
Szkoła handlowa . .	142.541,10		142.541,10	39.185,—	103.356,10
Szkolna pomoc lekarska i higjena szkolna, wychowanie fizyczne młodzieży szkolnej .	46.013,20		46.013,20		46.013,20
Wydatki, związane z wychowaniem fizyczn. ludności (boiska, popieranie tow. sportow. przysp. wojskow. itp.)	41.041,96		41.041,96		41.041,96
Razem	3.201.768,78	1.201.386,90	4.403.155,68	777.653,51	3.625.502,17

Zestawienie najpilniejszych potrzeb co do gmachów szkolnych.

Jak poprzednio wymieniono, należy jaknajprędzej czynić starania w celu uzyskania ubikacyj klasowych dla wszystkich szkół, by nareszcie mogła się odbywać normalna nauka, t. zn. nauka przedpołudniowa. Do zaprowadzenia normalnej nauki potrzebnych jest:

A. Szkolnictwo powszechne:

a) w dzielnicy I. . . . . 31 ubikacyj klasowych,
b) „ II. . . . . 14 „ „
która uzyskać można przez dobudowę wzgl. nadbudowę,
c) w dzielnicy III. (jak poprzednio) 10 „ „
d) „ IV. „ „ 5 „ „

Razem: 60 ubikacyj klasowych.

B. Szkolnictwo wydziałowe:

Potrzebne są 2 gmachy po 20
ubikacyj klasowych, czyli . 40 ubikacyj klasowych

C. Szkolnictwo zawodowe:

Potrzebny jest gmach liczący
conajmniej . . . . . . 50 ubikacyj klasowych
czyli, że już obecnie brakuje 150 „ „
na odpowiednie pomieszczenie wszystkich szkół.

II. Kultura i sztuka.

Teatr miejski.

W okresie sprawozdawczym prowadziło teatr miejski Towarzystwo Przyjaciół Teatru Polskiego na mocy kontraktu, zawartego z miastem w roku 1928, kiedy to kontrakt obowiązuje jeszcze do końca czerwca 1931 r.

Jak w poprzednim okresie sprawozdawczym, tak i w obecnym postawiło miasto teatr bezpłatnie do dyspozycji i poniósło oprócz tego wydatki za opał i światło, wydatki na opłacenie mistrza teatralnego, 2 elektryków, 1 stolarza, szatnierek i bileterek, portjerów oraz uprzątaczek. Oprócz tego przyznano w okresie sprawozdawczym Towarzystwu Przyjaciół Teatru Polskiego na cele przedstawień teatralnych w Katowicach subwencję w wysokości 180 000 zł., płatną w 10 ratach miesięcznych.

W okresie sprawozdawczym był dyrektorem administracyjnym teatru z ramienia Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Teatru Polskiego p. Marjan Sobański. W sezonie bieżącym prowadzono operę i dramat.

Przedstawienia Teatru Polskiego, przedewszystkiem przedstawienia operowe cieszyły się dobrą frekwencją. Teatr niemiecki, wskutek nie dojścia do ugody pomiędzy Towarzystwem Przyjaciół Teatru Polskiego, a Niemiecką Gminą Tea-

tralną, w okresie sprawozdawczym, po osiągnięciu porozumienia rozpoczął swe przedstawienia dopiero w końcu marca rb., tak że w tym okresie dał tylko 1 przedstawienie.

Wydatki związane z utrzymaniem teatru, ponoszone przez miasto wynoszą:

a) na utrzymanie budynku i urządzenia wewnętrznego	122 138,92 zł.
b) wynagrodzenie poprzednio wymienionych pracowników	46 340,99 „
c) inne wydatki rzeczowe	11 566,09 „
d) tytułem subwencji wypłacono Towarzystwu Przyjaciół Teatru Polskiego	180 000.— „
Razem:	360 046.— zł.

Dochód przedstawiał się jak następuje:

a) czynsz dzierżawny za wyszynk teatralny .	1 470.— zł.
b) opłaty z szatni	15 813,45 „
Razem:	17 283,45 zł.

Czyste wydatki na teatr wynoszą zatem: 342 762,55 zł.

Jako dalszy wydatek na cele kulturalno-oświatowe wydało miasto w okresie sprawozdawczym:

a) na subwencjonowanie bibljotek, towarzystw kulturalno-oświatowych, na stypendja itp.	72 601,87 zł.
b) na subwencjonowanie Śląskiej Pomocy Naukowej	5 000.— „
Razem:	77 601,87 zł.

Ogólne wydatki zwyczajne na oświatę wynosiły zatem w okresie sprawozdawczym:

I. Wydatki na szkolnictwo	3 201 768,78 zł.
II. Wydatki na kulturę i sztukę	420 364,42 zł
Razem:	3 622 133,20 zł.

Ponieważ ogólne wydatki miasta w roku obrachunkowym 1929/30 wynosiły 18 031 817,72 zł., zatem wydatki w tym okresie sprawozdawczym na oświatę stanowią 20,09% wydatków.

Opieka społeczna.

I. Działalność Urzędu Zdrowia.

a) Stacje Opieki nad Matką i Dzieckiem.

Obecny stan Stacyj Opieki nad Matką i Dzieckiem w Katowicach przedstawia się następująco:

1. Stacja I. przy ul. Słowackiego 37, kierownik stacji Dr. Roszak — szef szpitala dla dzieci.
2. Stacja II. w dawniejszym ratuszu w Zawodziu, kierownik stacji Dr. Adamczyk.
3. Stacja III. w Zakładzie Ks. Markiefki w Bogucicach, kierownik stacji Dr. Skupin.
4. Stacja IV. w Dębie, ul. Dębowa 23, kierownik stacji Dr. Szczepański.
5. Stacja V. w dawn. ratuszu w Załężu, kierownik stacji Dr. Kopczak.
6. Stacja VI. w dawniejszym ratuszu w Ligocie, kierownik stacji Dr. Malinowski.

Dotąd nie zdołano zrealizować zamiaru utworzenia Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w Katowickiej Hałdzie z powodu braku pomieszczenia. Dołożymy atoli wszelkich starań, by Stację tę urochomić w roku przyszłym.

Celowość, zadanie, znaczenie oraz organizację Stacyj określono dokładnie w sprawozdaniu administracyjnem za rok 1928.

Jakie powodzenie mają Stacje Opieki nad Matką i Dzieckiem, wykazuje zwiększona frekwencja w porównaniu do lat ubiegłych.

W Stacjach Opieki nad Matką i Dzieckiem udziela się również porad lekarskich niewiastom ciężarnym. Porady odbywają się w każdej Stacji raz w miesiącu. Głównem zadaniem poradni jest uświadamianie niewaist ciężarnych co do stanu ich zdrowia i prawa do świadczeń socjalnych na skutek porodu.

Frekwencja dzieci i matek ciężarnych, uczęszczających stale do Stacyj Opieki nad Matką i Dzieckiem, przedstawia się w roku sprawozdawczym następująco:

A.	Ogólna liczba dzieci w pierwszym dniu roku sprawozdawczego	689
B.	Liczba dzieci przyjętych w ciągu roku	1228
C.	Liczba dzieci wypisanych w ciągu roku	451
D.	Liczba dzieci zmarłych w ciągu roku	69
E.	Ogólna liczba dzieci w ostatnim dniu roku sprawozdawczego	1397

Wyszczególnienie:

ad A. Liczba dzieci ślubnych 573, nieślubnych 116, razem 689.

ad	B ślub.	B nieśl.	C. ślub.	C. nieśl.	D. ślub.	D. nieśl.
L. dzieci od 0—12 m. życia	990	237	425	26	47	22
„ „ karmion. piersią	516	96	55	1	15	—
„ „ dokarmionych	183	61	64	1	5	10
„ „ karmion. szt.	229	19	66	6	26	2
„ „ do 2 lat	1	—	137	4	1	10
„ „ powyżej 2 lat	—	—	103	4	—	—

ad E. Liczba dzieci: ślubnych 1178, nieślubnych 219, razem 1397.

Ogólna liczba dzieci zbadanych przez lekarza . . .	10.895
Liczba odwiedzin dom. dokon. przez siostry-piel. . .	3.775
Wysłano do szpitala	31
Wysłano do ambulatorjum	332
Liczba kobiet cięż. w I. dniu roku sprawozdawczego .	2
„ „ „ zapisanych w ciągu roku	22
„ „ „ które odbyły poród w ciągu roku .	15
„ „ „ w ostatnim dniu roku sprawozdawczego	9
Ilość porad lekarskich udzielonych kobietom cięż. . .	53

W ciągu roku wydano bezpłatnie w Stacjach:

Cukru 894 kg., kakao 90 kg., mąki 134 kg., grysiku 546 kg., mondaminu 88 paczek, sucharek 1007 paczek, tranu 205 ltr., hemogen 34, kołderek 34, biosacol 62, flaneli 339 mtr.

b) kuchnie mleka:

Zadaniem kuchni mleka jest zaopatrzyć niemowlęta i matki, karmiące w zdrowe i pełnowartościowe mleko, tudzież dla dzieci chorych w specjalne mieszanki według recepty lekarskiej. Kuchnie mleka przeto współdziałają ściśle ze Stacjami Opieki nad Matką i Dzieckiem.

Na terenie miasta Katowic istnieją 3 kuchnie mleka, a mianowicie:

a) przy ul. Raciborskiej 28 (dzielnica I., szpital dla dzieci),
b) przy ul. Krakowskiej (dzielnica II. — ratusz),
c) przy ul. Wojciechowskiego 99 (dzielnica III.).

Istnieje projekt utworzenia dalszej kuchni mleka w dzielnicy I. w domu biurowym przy ul. Młyńskiej nr. 4. Kuchnia uruchomiona będzie prawdopodobnie w przyszłym roku.

W roku sprawozdawczym zakupiono dla kuchni 788.641 litrów, wartości 41.946,— zł., z tego wydano butelek po 200 gramów dla:

Osób prywatnych	290.622	but.	wart.	29.912,68	zł.
Urzędu Opieki nad Ubogimi	40.883	„	„	4.198,64	„
Urzędu Pośrednictwa Pracy	15.774	„	„	1.696,49	„
Urzędu Zdrowia	15.992	„	„	1.626,92	„
Szpitali dla dzieci	84.741	„	„	8.642,64	„
Ochronki przy ul. Raciborskiej	4.091	„	„	419.16	„
Razem:	452.103	but.	wart.	46.496,53	zł.

Specjalnych mieszanek według recepty lekarskiej sporządzono ogółem 452.103 porcyj.

c) Zwalczanie gruźlicy:

W roku sprawozdawczym Urząd w dalszym ciągu kontynuował akcję zwalczania gruźlicy w sposób lat ubiegłych.

Ogółem korzystało w roku sprawozdawczym z opieki Urzędu Zdrowia 736 osób, chorujących na gruźlicę. Z tej liczby korzystało:

Z opieki szpitalnej osób	137
z opieki ambulator. osób	583
Z opieki w uzdrowiskach	17
Razem osób:	731.

Koszta opieki tej wynosiły 54.715,53 zł.

Pozatem korzystało:

a) 1397 osób z bezpłatnego mleka, kwantum 33.238 ltr.
b) 114 osób z jednorazowych zapomóg w kwocie 3.974,80 zł.
c) 22 osoby z naświetlań lampą kwarcową (313 razy).

Naświetlania osób dorosłych dokonał P. C. K. — Polski Czerwony Krzyż — w Katowicach, na koszt miasta.

d) Gabinety do naświetlań:

Urząd tutejszy postanowił w roku ubiegłym rozpocząć akcję zapobiegawczą gruźlicy, szczególnie u dzieci, na większą skalę, chcąc ochronić najmłodszą naszą generację przed nieubłagalnym wrogiem ludzkości, jakim jest gruźlica, wychodząc ze założenia, że lepiej jest zapobiegać gruźlicy, aniżeli ją leczyć wtedy, gdy już zaczyna gwałtownie niszczyć ludzki organizm.

Według statystyki urzędowej ma około 60% dzieci szkół powszechnych naszego Państwa powiększone gruczoły limfatyczne zewnętrzne.

W celach zapobiegawszych i zgodnie ze zeszłorocznym naszym projektem, zorganizowano w roku sprawozdawczym gabinety naświetlań lampą kwarcową dla dzieci rachitycznych i skrofulicznych.

Pierwszy taki gabinet uruchomiony został 12 kwietnia 1929 r. w ubikacjach obok Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w gmachu administracyjnym w dzielnicy III (Załęże) przy ul. Wojciechowskiego 63, po poprzedniej renowacji przeznaczonych na ten cel ubikacyj. Drugi ze rzędu gabinet do naświetlań dzieci rachitycznych i skrofulicznych uruchomiono 18 listopada 1929 r. w ubikacjach obok Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem przy ulicy Słowackiego 37. Gabinety urządzono według nowoczesnych wymagań higjeny. Wyposażone zostały każdy w dwie lampy kwarcowe systemu „Jesionka“ i 1 lampę do nagrzewania „Solux“. Pozatem sprowadzono zegary do lampy kwarcowej, wagi osobowe, leżanki i różne inne przedmioty, potrzebne do naświetlania. Koszta urządzenia gabinetów wynosiły około 10.000,— zł.

Naświetlania odbywają się tylko w porze zimowej i to: dzieci dzielnicy I. w poniedziałki i czwartki, w dzielnicy III. zaś we wtorki i piątki, ponieważ w porze letniej wysyła się dzieci na kolonje lecznicze. Wyboru dzieci, potrzebujących naświetlań, dokonywują lekarze szkolni, natomiast naświetlanie uskuteczniają siostry miejskie. Naświetlania odbywają się turnusami, każdy turnus obejmuje 15 naświetlań i przeciętnie 50 dzieci. Naświetlania działają skutecznie na zdrowie dzieci. Założenie gabinetów było koniecznością na skutek powyższej ilości dzieci, potrzebujących naświetlań i z powodu szczupłego gabinetu P. C. K., gdzie dzieci poprzednio korzystały z naświetlań.

Magistrat nosi się z zamiarem uruchomienia dalszych dwóch gabinetów.

e) Zwalczanie chorób wenerycznych:

Wypadków leczenia chorób wenerycznych na koszt Urzędu Zdrowia było w roku sprawozdawczym stosunkowo niewiele z powodów, podanych w roku poprzednim. Z opieki Urzędu Zdrowia korzystało w roku sprawozdawczym 51 osób, a to:

z opieki szpitalnej	14 osób
z opieki lekarza-specjal.	26 osób
z opieki lekarza komunal.	16 osób
Razem:	56 osób.

Ogólne koszta leczenia wenerycznie chorych wynosiły 2.649,55 zł. Prócz tego udzielano P. C. K. subwencje na utrzymanie przychodni przeciwwenerycznej.

Osoby chore wenerycznie ulokowane były po różnych szpitalach. Odczuwa się stale brak własnego specjalnego szpitala dla wenerycznie chorych. W zrozumieniu potrzeby posiadania własnego szpitala dla osób wenerycznie chorych, przystąpił Magistrat do wybudowania specjalnego pawilonu na koszt miasta, który spodziewać się należy, oddany będzie do użytku w roku przyszłym.

f) Zwalczanie jaglicy i leczenie raka:

Do zakresu działania Urzędu Zdrowia należy również zwalczanie jaglicy i leczenie raka. W roku sprawozdawczym zanotowano 2 wypadki jaglicy, którą leczono na nasz koszt przez 6 miesięcy w szpitalu i 1 wypadek raka u mężczyzny, który zmarł w szpitalu w Katowicach.

Koszta powstałe przez leczenie tych chorób wynosiły w roku sprawozdawczym 1.616,— zł.

g) Opieka nad kalekami:

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 252 wypadków kalectwa, z tego 92 męskich i 160 żeńskich.

Leczono na koszt:

Urzędu Zdrowia	28 kalek
Kas Chorych	17 „
Własnej rodziny	22 „

Koszta związane z opieką nad kalekami wynosiły 3.351,91 zł.

Na nasz wniosek i za zgodą Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przekazano do Zakładu Ortopedycznego w Poznaniu 4 osoby żeńskie i 3 męskie. Do tegóż zakładu wysyła się tylko takich kaleków, u których na podstawie orzeczenia lekarskiego przez dokonanie operacji zachodzi możliwość przywrócenia zdolności zarobkowania, przez co kaleka przestanie być ciężarem opieki społecznej. Koszta zakładowe ponosi po połowie Urząd Opieki nad Ubogimi i Śląski Urząd Wojewódzki.

Największą bolączką w opiece nad kalekami jest brak specjalnego zakładu dla kalek. Budowa podobnego zakładu ciąży ustawowo na Śląskim Urzędzie Wojewódzkim. Na ostat-

nią naszą interwencję w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w kierunku wybudowania zakładu dla kalek przyrzeczono nam, że Śląski Urząd Wojewódzki do preliminarza budżetu wstawi pewną kwotę na budowę tegóż zakładu.

Spodziewać się należy, że budowa zakładu dla kalek zostanie zrealizowana w niedalekiej przyszłości.

h) „Kropla mleka" na placu Andrzeja:

Kiosk powstał z inicjatywy tutejszego Urzędu i został wydzierżawiony. Zadaniem kiosku jest zaopatrzenie dziatwy, bawiącej na placu Andrzeja, w świeże pełnowartościowe mleko.

II. Działalność Urzędu Opieki nad inwalidami i pozostałymi wojenno-powstańczymi.

Sama działalność Urzędu Opieki nad inwalidami i pozostałymi wojenno-powstańczymi oparta była w roku sprawozdawczym na tych samych zasadach i obracała się bez znacznych zmian w tych samych prawie granicach, co w latach ubiegłych.

Na skutek zmniejszenia kredytów przez Śląski Urząd Wojewódzki, zastosować musiano większą oszczędność w kierunku udzielania pomocy materjalnej ofiarom woj.-powst. — Śląski Urząd Wojewódzki między innemi skreślił nam koszta z tytułu leczenia w szpitalach i koszta pogrzebowe ofiar wojennych. Koszty te w przyszłości ponosić będziemy musieli z funduszy miejskich.

Zakres działalności wspomnianego Urzędu dzieli się nadal na 2 części, a mianowicie: zakres samodzielny i poruczony.

a) Samodzielny zakres działania:

W okresie sprawozdawczym udzielono zapomóg w gotówce	7.786,— zł.
zapomóg w naturaljach (węgiel, odzież itp. na gwiazdkę)	10.914,— zł.
Razem:	18.700,— zł.

Ze zapomóg korzystało ogółem 882 inwalidów i 837 pozostałych wojennych.

W szpitalach leczono 14 osób. Koszta leczenia wynosiły 1.186,— zł., z których pokrył Śląski Urząd Wojewódzki 499,50 zł., resztę ponosiło miasto.

W miejskim przytułku dla starców znajduje się jedna matka po poległym na wojnie. W sierocińcu w Kochłowicach jedna córka pewnego ciężko uszkodzonego inwalidy wojennego, którego wyrokiem sądowym ubezwłasnowolniono. W sierocińcu w Tychach znajdowały się 2 zupełne sieroty wojenne. Koszta utrzymania pokrywa się z przysługującego tymże osobom zaopatrzenia wojskowego bez jakiejkolwiek dopłaty z funduszy miasta.

Z ambulatoryjnej opieki lekarskiej korzystało ogółem 660 osób. Koszta opieki lekarskiej łącznie z kosztami za medykamenty wynosiły 3.886,28 zł., które pokryto przeważnie z funduszy wojewódzkich.

Z zapomóg pogrzebowych korzystało 12 rodzin. Koszta wynosiły 450,10 zł.

Ogólne koszta opieki nad inwalidami i pozostałymi wynosiły 24.222,38 zł., z czego miasto ponosiło 17.246,27 zł.

b) Zakres poruczonej działalności:

Działalność tego zakresu regulują przepisy ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i pozostałych po poległych. W wykonaniu powierzonych mu agend Urząd pośredniczy przy uzyskaniu pożyczek, skapitalizowaniu rent wojskowych, jak również zapośrednicza ciężko uszkodzonych inwalidów i sierot woj. i pozostałych wojennych do pracy.

W okresie spradwozdawczym zapośredniczono do pracy 48 osób.

Za pośrednictwem Urzędu uzyskało z pośród ofiar wojennych i powstańczych:

a) 14 osób pożyczki zwrotne z funduszów wojewódzkich w łącznej wysokości . . . . . . 30.100,— zł.

b) 11 inwalidów wojennych częściową i zupełną kapitalizację swej renty wojskowej na kwotę łączną . . . . 32.933,91 zł.

Za przyczyną tutejszego Urzędu uzyskało 8 inwalidów wojennych i 3 osoby z pozostałych wojennych 11 kiosków na sprzedaż wyrobów tytoniowych, cukierków itd. za opłatą dzierżawy w kwocie od 35,— do 50,— zł. miesięcznie. Kioski przydzielono tylko osobom z pośród ofiar woj.-powstańczych, żyjącym w biednych stosunkach materjalnych.

Komisja lekarska w celach kapitalizacji renty wojskowej odbyła w roku sprawozdawczym 2 posiedzenia, na których uwzględniono 9 wniosków o częściową i 8 wniosków o zupełną kapitalizację renty wojskowej.

Z kapitalizacji rent nie mogą ustawowo korzystać pozostali wojenni, jak: matki, wdowy i sieroty po poległych.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono na terenie Wielkich Katowic ponownie rejestrację takich przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych, które wedle obowiązujących ustaw zatrudniać winne ciężko uszkodzonych inwalidów wojennych i z powstań. W związku z tem i dla lepszego nadzoru założono stałą i ruchomą kartotekę:

a) z istniejących na terenie miasta Katowic przedsiębiorstw, instytucyj itd., jak państwowych tak prywatnych,

b) zatrudnionych w tychże zakładach ciężko uszkodzonych inwalidów wojennych i wypadkowych.

Współpraca z istniejącemi na terenie miasta Katowic organizacjami inwalidów wojennych i w tym roku była spokojna i zgodna.

III. Działalność Urzędu Młodzieży.

a) Urząd Sierocy:

Ogólne czynności Urzędu Sierocego określono w sprawozdaniu administracyjnym Urzędu Opieki Społecznej na rok 1928 i w porównaniu do tego roku nie uległy w roku sprawozdawczym żadnym znaczniejszym zmianom.

Z końcem roku sprawozdawczego znajdowało się na terenie miasta Wielkich Katowic 5.165 pupilów

Z tego było wypadków:

opiekuńczych	4.262
kuratorskich	483
doradczych	420

W tem dzieci pochodzenia:

ślubnego	2.727
nieślubnego	2.438
z tego półsierot	3.382
zupełnych sierot	1.783

Z ogólnej liczby opiekuństw nieślubnych prowadzą:

a) opiekun zawodowy i generalny (opieka urzędowa) . . . . 1.523 wyp.

b) matka dziecka nieślubnego . . . . 365 wyp.

c) opiekunowie prywatni . . . . 550 wyp.

W roku sprawozdawczym odbyło się na zawezwanie Sądu Opiekuńczego jedno wspólne posiedzenie radców sierot w celu zaznajomienia ich z obowiązującemi przepisami i pouczenia ich o sposobie wykonywania obowiązków. Dla jednolitego prowadzenia agend Urzędu Sierocego po gminach, leżących w obrębie Sądu Opiekuńczego w Katowicach, prosił sędzia opiekuńczy o ewent. wykonanie specjalnych instrukcyj służbowych dla urzędów sierocych i odrębnych dla radców sierót. Instrukcje są w opracowaniu i ukończone będą w przyszłym roku. Na podstawie tychże Sąd Opiekuńczy zarządzi jednolity sposób prowadzenia agend w urzędach sierocych.

b) Opiekuństwo Generalne:

Działalność opiekuna w roku sprawozdawczym nie różni się od czynności w roku ubiegłym i opiekę ogranicza się nadal tylko do dzieci bez różnicy pochodzenia, które stały się ciężarem opieki społecznej.

W roku sprawozdawczym było nowych wypadków opieki generalnej ogółem 130, razem z wypadkami lat ubiegłych 149, z tego 83 chłopców i 66 dziewcząt.

W zakładach zamkniętych przebywa 47 dzieci, zaś 102 dzieci przebywa w rodzinach prywatnych, którym płaci się wsparcie pielęgnacyjne.

Skarg alimentacyjnych wytoczono razem 46. Z tego ukończono na korzyść pupila 26, oddalono 6, a 14 skarg jeszcze nie ukończonych. W 82 wypadkach nie było możliwem wytoczyć skarg alimentacyjnych, a mianowicie w 11 wypadkach z powodu niemożności określenia ojca przez matki nieślubne, w 32 wypadkach z powodu śmierci ojca nieślubnego i w 39 wypadkach z powodu braku śladów po ojcach nieślubnych, w 2 wypadkach otrzymali pupile jednorazową odprawę.

Z wszystkich dzieci pobiera 26 rentę sierocą z ubezpieczenia socjalnego, 3 zaopatrzenie wojskowe i 10 dzieci inne świadczenia.

Tytułem alimentów ściągnięto od ojców nieślubnych razem 1.450,— które odprowadzono w Głównej Kasie Miejskiej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania przez Miejscowy Urząd Opieki nad Ubogimi.

c) Opiekuństwo zawodowe:

Czynności opiekuna zawodowego, jeśli chodzi o osobę dziecka, są te same, co opiekuna generalnego z tą tylko różnicą, że opiekun generalny wykonuje swoje czynności dopóty,

dopóki dziecko jest ciężarem opieki społecznej, natomiast czynności opiekuna zawodowego kończą się zasadniczo z ukończeniem sporu alimentacyjnego.

Na skutek licznej ilości wypadków opiekuńczych przystąpiono w roku sprawozdawczym do zredukowania właśnie tych wypadków, gdzie spór alimentacyjny już dawno ukończony i gdzie odpadają dalsze dochodzenia alimentacyjne. Jak projektowano w roku poprzednim, dokonano w roku sprawozdawczym w reorganizacji opiekuństwa najważniejsze, a mianowicie: centralizację opiekuństwa zawodowego t. zn., że funkcje opiekuna zawodowego na miasto Wielkie Katowice pełni dotąd tylko jeden opiekun zawodowy.

Z końcem roku sprawozdawczego znajdowało się pod opieką zawodową ogółem 1.255 pupilów.

Sprawy alimentacyjne.

Ojcowie dzieci nieślubnych płacili na utrzymanie dzieci:

dobrowolnie opiekunowi w	126	wypadkach
przymusowo opiekunowi w	49	„
dobrowolnie matce nieśl	251	„
Razem:	426	wypadków.

Świadczenia pupilów.

Rentę sierocą z ubezpieczenia socjalnego pobiera	27	dzieci
zaopatrzenie wojskowe pobiera	29	„
świadczenia z innych instytucyj	2	„
Razem:	58	dzieci.

Na utrzymanie nie płacono z powodu:

śmierci ojca nieślubnego	w	88	wypadkach
nieokreślenia ojca przez matkę	w	34	„
przegranie sporu alimentacyjnego . . .	w	72	„
Razem:	w	194	wypadkach.

Alimentów wpłacono ogółem na ręce opiekuna .	55.352,72 zł.
prócz rent socjalnych z czego:	
wypłacono matkom nieślubnym	53.902,72 „
odstawiono do Głównej Kasy Miejskiej na pokrycie kosztów opieki społecznej . . .	1.450,— „
Razem:	55.352,72 zł.

Prócz skarg, wytoczonych w roku 1928, wytoczono w roku sprawozdawczym dalsze skargi, a mianowicie:

u władz sądowych w Katowicach . . .	76
u władz sądowych pozamiejscowych .	28
ukończono skarg alimentacyjnych, wytoczonych w roku poprzednim	40
Razem:	144

Ojcowie nieślubni:

nieletni	32
miejsce pobytu nieznane	198
złośliwie nie pracują albo bez pracy . .	337
Razem:	567

Zasób 59 książeczek oszczędnościowych wynosił z końcem roku 1929 ogółem 8.552,16 zł.

d) Żłóbek miejski:

Żłóbek Miejski jest instytucją społeczną — opiekuńczą dla niemowląt opuszczonych, podrzutków i sierot bez rodziców, znajdujących się pod opieką wykwalifikowanych pielęgniarek. Bez tej instytucji opieka społeczna zwłaszcza w dziedzinie pieczy nad dziećmi naprawdę nie dałaby pożądanego wyniku. W żłóbku przebywają dzieci zasadniczo tylko do ukończenia 4. roku życia, poczem przekazywane będą albo do zakładów zamkniętych, albo do płatnej pielęgnacji prywatnej, w kilku wypadkach do rodzin bezdzietnych do pielęgnacji bezpłatnej dla późniejszego przysposobienia dziecka.

Znaczenie i zadanie oraz powstanie i rozwój żłóbka miejskiego określa bliżej broszurka specjalna „Zakłady Opiekuńcze miasta Katowic“ i sprawozdanie administracyjne z działalności miasta Katowic na polu opieki społecznej za rok 1928.

Na początku roku sprawozdawczego przebywało w żłóbku 14 chłopców i 11 dziewcząt, z czego 6 dzieci pochodzenia ślubnego, a 19 nieślubnego. W ciągu roku sprawozdawczego przybyło 3 chłopców i 8 dziewcząt, zaś ubyło 7 chłopców i 5 dziewcząt. Z końcem roku sprawozdawczego przebywało w żłóbku dzieci 24, z tego 11 chłopców i 13 dziewcząt, przeważnie pochodzenia nieślubnego.

Koszta utrzymania w miejskim żłóbku wynoszą 60,— zł. miesięcznie od dziecka i są pokrywane za 7.874 dni pielęgnacyjnych wyłącznie przez Urząd Opieki nad Ubogimi.

Na skutek naszej propagandy prasowej wśród rodzin bezdzietnych oddano w roku sprawozdawczym 5 chłopców i 5 dziewcząt do pielęgnacji bezpłatnej dla późniejszego przysposobienia dziecka. Powstałe koszta adoptowania po większej części pokrywa się również z funduszów miasta.

Żłóbek miejski mieści się jeszcze w 3 klasach budynku szkolnego przy ul. Dąbrówki. Projekt wybudowania nowego wzorowego żłóbka dla dzieci został zrealizowany. Budowę tegoż rozpoczęto w roku sprawozdawczym i żłóbek przeniesiony będzie w roku przyszłym do nowego, w tym celu postawionego budynku przy ul. Strzeleckiej obok szpitala miejskiego dla dzieci.

e) Kurs Piastunek:

Zorganizowany w roku ubiegłym przy miejskim żłóbku dla dzieci kurs dla piastunek, odbywał się w roku sprawozdawczym bez przerwy ściśle według ustalonego programu. W roku sprawozdawczym ukończyło kurs 11 piastunek.

Kurs trwa 6 miesięcy i wydaje kwalifikowane siły, zdolne do opiekowania się dzieckiem ponad 6 miesięcy. Na kurs przyjmuje się dziewczęta od lat 18 do 22.

f) Ochronki:

Na terenie miasta Katowic istnieją 22 ochronki dla dzieci w wieku przedszkolnym, z czego:

a) w szkołach powszechnych	11	klas	11
b) w zakładach zakon. wzgl. sieroc.	7	„	6
c) prywatnych	2	„	2
d) miejskich	2	„	2
e) kolejowych	2	„	1
Razem:	24	klas	22

Wroku sprawozdawczym urządzono nowe publiczne ochronki przy szkołach w Katowickiej Hałdzie, Ligocie i Załęskiej Hałdzie. Ostatnia nie jest jeszcze czynną, ponieważ Wydział Oświecenia Publicznego przy Śląskim Urzędzie Wojewódzkim nie wyznaczył do tej pory wychowawczyni dzieci.

Ponieważ do ochronki przy Zakładzie sióstr Elżbietanek w dzielnicy I. uczęszcza stale blisko 100 dzieci, zamierzaliśmy ochronkę tę odciążyć przez stworzenie nowej ochronki w szkole przy ul. Jagiellońskiej. Zamiar ten atoli w roku sprawozdawczym nie doszedł do skutku wobec braku potrzebnych ubikacyj. To samo odnosi się do zamiaru stworzenia ochronki w Karbowie.

W Zakładzie sióstr Służebnic w Dębie stworzono dla ochronki w roku sprawozdawczym ogródek. Również urządzono ogródek dla ochronki przy ul. Raciborskiej.

Frekwencja ochronek była w roku sprawozdawczym mniejwięcej ta sama jak w roku ubiegłym. Byłaby znacznie większa, gdyby ubikacje ochronek były większe i mogły przyjąć więcej dzieci.

Do ochronek uczęszczało w roku sprawozdawczym 1.337 dzieci, wyjąwszy ochronkę przy szkole w Załęskiej Hałdzie, której uruchomienie w roku sprawozdawczym nie nastąpiło.

Na urządzenie i utrzymanie ochronek wydano w roku sprawozdawczym ogółem 49.091,22 zł.

Z tego pokryto z funduszów	miejskich	32.115,02 zł.
„	wojewódzkich	16.976,20 zł.
	Razem:	49.091,22 zł.

g) Dożyżwianie ubogiej dziatwy szkolnej:

Wroku sprawozdawczym odbywało się dożywianie biednej dziatwy szkolnej w dalszym ciągu i w ten sam sposób jak w latach ubiegłych. Dożywianie dzieci odbywa się nadal na przemian na koszt miasta i Urzędu Wojewódzkiego. Ponieważ w ciągu roku sprawozdawczego zreorganizowano tanią kuchnię ludową przy kościele św. Piotra i Pawła, odbywa się dożywianie biednej dziatwy szkolnej w szkole im. Marji Konopnickiej w ten sam sposób, co w innych szkołach powszechnych. Od 1 stycznia br. zaprowadzono dla ściślejszej kontroli specjalne kwestjonarjusze, na podstawie których każdy nauczyciel wzgl. nauczycielka wykazać winni dokładnie w cyfrach ilość rozdanej codzień żywności oraz liczbę dzieci, korzystających z dożywienia.

Na dożywianie biednej dziatwy szkolnej wydało miasto w roku sprawozdawczym ogółem 27.236,33 zł. Ogólna cyfra dzieci dożywianych wynosi 1.702.

h) Kolonje letnie:

W roku sprawozdawczym wysłano 838 dzieci w wieku szkolnym do różnych uzdrowisk krajowych, w tem: 422 chłopców i 416 dziewcząt. Z tego dzieci bezrobotnych 130, ze sfer urzędniczych 51, rzemieślniczych 98, robotniczych 559. Wysyłka odbywała się we własnym zakresie i przez P. C. K. do następujących uzdrowisk:

a) Sanatorjum P. C. K. w Rabce,
b) Zakładu Marji w Jastrzębiu-Zdrój,
c) Zakładu sióstr św. Jadwigi w Pielgrzymowicach,
d) Zakładu im. Marszałka Piłsudskiego w Inowrocławiu,
e) na majątek hrabiostwa Łąckich w Posadowie.

Pobyt w uzdrowiskach trwał 4 tygodnie. Do uzdrowisk wysyłano dzieci rachityczne, anemiczne, niedożywione i wycieńczone wskutek przebytych ciężkich chorób, aby zahartować wątły organizm najmłodszej generacji i ochronić ją od późniejszych chorób szczególnie najniebezpieczniejszej z nich — gruźlicy. Wyboru dzieci kwalifikujących się do wysłania na letniska, dokonywano na podstawie orzeczeń lekarzy szkolnych. Ogólne wyniki pobytu dzieci w uzdrowiskach były dodatnie.

Ogólne koszta wysyłki dzieci na kolonje letnie wynosiły w roku sprawozdawczym 64.127,41 zł. Subwencji na ten cel Magistrat nie otrzymał.

W sierpniu 1929 r. zakupił Magistrat od Spółki Osadniczej „Ślązak“ zamek w Gorzycach, który po odrestaurowaniu oddany zostanie do użytku na uzdrowisko dla dzieci. Uruchomienie nastąpi w 1930 roku.

i) „Ogniska“ dla Młodzieży:

Jak w roku ubiegłym, tak też w roku sprawozdawczym popierano materjalnie „Ogniska“ dla młodzieży w Załężu i Dębiu, stanowiące własność miasta, jak również przychodził Urząd z wydatną pomocą innym stowarzyszeniom młodzieży, istniejącym na terenie miasta Katowic.

W roku sprawozdawczym wyasygnowano na zakup sprzętów, czasopism i dzienników oraz urządzenie „gwiazdki“ w ogniskach ogółem 11.157,35 zł., a to:

z subwencyj wojewódzkich . . .	2.552,04 zł.
z funduszów miejskich	8.605,31 zł.
Razem:	11.157,35 zł.

Kierownikami ognisk względnie patronami stowarzyszeń młodzieży w roku sprawozdawczym byli:

1) Ognisko Dąb — nauczyciel p. Mikuła,
2) „ Załęże — nauczyciel p. Zygadlewicz,
3) Stow. Młodz. przy kośc. NMP. — ks. wikary Pniok,
4) „ „ „ „ Piotra i Pawła — ks. Broj,
5) „ „ „ „ w Bogucicach ks. Ochman.

k) Wychowanie zapobiegawcze:

Pod koniec roku 1922 zarejestrowanych było 254 dzieci (w tem dziewcząt 69), co do których wdrożono postępowanie zapobiegawcze w roku sprawozdawczym i w latach ubiegłych. Dzieci te po części znajdują się pod stałym nadzorem i kontrolą Urzędu Opieki nad Młodzieżą, po części przebywają w zakładach wychowawczych. Z chwilą zgłoszenia podupadnięcia moralnego dziecka, ostatnie pozostaje pod stałą kontrolą Urzędu, obojętnie czy stawiony został wniosek o wychowanie zapobiegawcze lub nie.

W roku sprawozdawczym wdrożono przeciwko 63 małoletnim (wtem 23 dziewcząt) postępowanie zapobiegawcze. Do sądu stawiono 33 wnioski (w tem 12 dziewcząt) o wydanie uchwały wychowania przymusowego. Reszta małoletnich pozostała pod stałą kontrolą i nadzorem Urzędu. W roku sprawozdawczym Sąd Powiatowy w Katowicach wydał 69 uchwał, mocą których:

1) umieszczono:

a) w Zakładzie Ks. Markiefki	9 chłopców	i 6 dziewcząt
b) w Zakładzie wychow. w Cieszynie	12 chłopców	
c) w Zakładzie Domu Opieki N. M. P. w Częstochowie		5 dziewcząt
Razem:	21 chłopców	i 11 dziewcząt.

2) umorzono postępowanie z powodu:

a) poprawy dziecka (3 chłopców, 2 dziewczęta),
b) ukończenia 18 lat życia (15 chłopców, 2 dziewczęta).

3) zawieszono postępowanie:

na przeciąg 6 miesięcy u 3 chłopców i 1 dziewczęcia.

Ogółem przebywa w zakładach wychowawczych 44 chłopców i 20 dziewcząt, a to:

1) w Śl. Kraj. Zakł. wychow. w Cieszynie		31 chłopców
2) w Zakładzie wychow. w Częstochowie	9 dziewcząt	
3) w Zakładzie Ks. Markiefki w Bogucicach	10 dziewcząt	13 chłopców
4) w opiece prywatnej	1 dziewcz.	
Razem:	20 dziewcząt	44 chłopców.

W tem dzieci ślubnych 60 i 4 pochodzenia nieślubnego.

III. Opieka ogólna.

a) Kuchnie ludowe.

Wobrębie miasta Katowic znajdowało się w roku sprawozdawczym 6 kuchen ludowych, a mianowicie:

1. Kuchnia ludowa w domu związkowym przy kościele św. Piotra i Pawła pod przewodnictwem ks. prob. Mathei.
2. Kuchnia ludowa w Załężu przy ul. Narutowicza 9 pod przewodnictwem burmistrza Widucha.
3. Kuchnia ludowa przy Zakładzie ks. Markiefki w Bogucicach pod przewodnictwem ks. proboszcza Ścigały.
4. Kuchnia dla ubogich w klasztorze OO. Bonifratrów w Bogucicach.
5. Kuchnia dla ubogich w Zakładzie św. Elżbiety przy ulicy Marszałka Piłsudskiego 52.
6. Kuchnia dla ubogich w Zakładzie św. Jadwigi w Załężu.

Kuchnie ludowe udzielają bezrobotnym i biednym obiady po cenie 10 do 20 gr. za porcję, a osobom bardzo biednym obiady bezpłatnie.

Kuchnia ludowa w Katowicach III. przy ul. Narutowicza 9 pod przewodnictwem p. Widucha została 6. 8. 1929 r. przeniesiona i przejęta wraz z inwentarzem przez Zakład sióstr św. Jadwigi w Katowicach III. Przeniesienię kuchni nastąpić musiało na skutek wypowiedzenia nam ubikacyj przez zarząd huty Baildon; wobec braku innych pomieszczeń połączona została z kuchnią ludową przy Zakładzie sióstr św. Jadwigi.

Kuchnia ludowa pod przewodnictwem ks. prob. Mathei została 17. 8. 1929 r. przejeta od Tow. Wincentego a Paulo przez siostry Zakładu Służebnic Marji. Wielką zasługę około utrzymania kuchni położyło Towarzystwo św. Wincentego a Paulo. Panie tych towarzystw poświęcały się bezinteresownie dla dobra ubogich. Mozolna ich praca trwała od założenia kuchni, tj. od listopada 1924 r. aż do przejęcia.

Kuchnia ludowa w Katowicach II. pod kierownictwem ks. prob. Ścigały została 9. 8. 1929 r. chwilowo unieruchomiona, gdyż odpadła narazie konieczna potrzeba wydania obiadu na skutek zmniejszenia się ilości bezrobotnych.

Wroku sprawozdawczym korzystało z kuchen ludowych ogółem 7.830 osób, którym wydano ciepłych potraw 215.014 porcyj. Z tego wydano porcyj bezpłatnych 160 433, zaś płatnych 53 381 porcyj za łączną kwotę 5.141,71 zł.

Ogólne koszta utrzymania kuchen ludowych wynosiły 31.106,21 zł., które zostały pokryte przez:

subwencje wojewódzkie	18.600,— zł.
subwencje miejskie	4.450,— „
zysk ze sprzedaży obiadów	8.065,21 „
Razem:	31.106,21 zł.

b) Pomoc dla biednych dzieci, przystępuj. do I. Komunji św.

Miasto przychodzi corocznie biednym dzieciom, przystępującym do I. Komunji św. z pomocą w formie odzieży, obuwia, świec itd. Do roku 1926 udzielał Magistrat stale te subwencje parafjom, następnie zaś w roku 1927/28 Magistrat sam przeprowadzał tę akcję. Wskutek wystąpienia proboszczów z wnioskiem o odstąpienie im zaopatrzenia komunikantów w odzież, obuwie itp., powierzono w roku sprawozdawczym akcję parafjom, aby zrobić doświadczenie porównawcze pod względem przeprowadzenia akcji z urzędu i ze strony urzędów parafjalnych.

Na ten cel wypłacono w roku sprawozdawczym następujące kwoty:

Parafja	N. M. P.	3.000,— zł.
„	św. Piotra i Pawła	5.000,— „
„	w Załężu	6.000,— „
„	w Dębie	3.000,— „
„	w Bogucicach	6.000,— „
„	w Ligocie	1.000,— „
Gminie	ewangelickiej	1.000,— „
	Razem: . .	25.000,— zł.

c) Subwencje dla zakładów dobroczynnych i sierocińców:

Zgodnie z budżetem administracyjnym wyasygnowano w roku sprawozdawczym dla zakładów dobroczynnych tytułem subwencyj:

1)	Klasztorowi OO. Bonifratrów	500,— zł.
2)	Szpitalowi św. Elżbiety	500,— „
3)	Sierocińcowi ewangelickiemu „Augusta“ . .	400.— „
4)	Zakładowi ewangelickiemu „Thabea“ . . .	400,— „
5)	Sierocińcowi im. ks. Markiefki	800,— „
6)	Związkowi Diakonisek	300.— „
7)	Sierocińcowi im. Dr. Mielęckiego	500.— „
8)	Konwentowi Służebnic N. M. P. Dąb . . .	700,— „
9)	„ „ N. M. P. Ligota . .	300,— „
10)	Zakładowi sióstr św. Jadwigi Załęże . . .	700.— „
11)	Stowarzyszeniu Niewidomych Wojew. Śl. .	1.000,— „
12)	Kolumnie Sanitarnej Katowice I.	500,— „
13)	„ „ Załęże	500,— „
14)	„ „ Dąb	500,— „
15)	Misji Dworcowej	600,— „
16)	Zjednoczeniu Pracown. Niewidomych Warszawa	200.— „
17)	Składkę roczną dla Kuratorjum Szkoły Piel. przy Polskim Czerwonym Krzyżu	5.000,— „
	Razem:	13.400,— zł.

d) Subwencje, udzielone Zw. charytat. na urządzenie gwiazdki:

Tytułem nadzw. subwencyj na urządzenie gwiazdki udzielono:

Parafja N. M. P.:

a)	Polskiej Konferencji św. Wincentego a Paulo	300,— zł.
b)	Niemieckiej „ „ „	300,— „
c)	Ochronie Kobiet	100,— „
d)	Katolickiemu Związkowi Kobiet (niem.) . . .	200,— „

Parafja św. Piotra i Pawła:

a)	Polskiej Konferencji św. Wincentego a Paulo	300,— zł.
b)	Niemieckiej „ „ „	300,— „

Parafja Bogucice:

a)	Polskiej Konferencji św. Wincentego a Paulo	300,— zł.
b)	Niemieckiej „ „ „	300,— „

Parafja Załęże:

a)	Związkowi św. Jadwigi	300,— „
b)	Tow. Opieki nad biedną dziatwą szkolną . .	300,— „
c)	Związkowi św. Wincentego a Paulo (niem.) .	300,— „

Parafja Dąb:

a)	Tow. św. Wincentego a Paulo	300,— „
b)	Ehrenwache zum hl. Herzen Jezu	200,— „

Parafja Ligota:

a)	Towarzystwu Matek Chrześcijańskich . . .	300,— „

Parafja ewangelicka:

a)	Ewangelickiemu Związkowi Kobiet	300,— „
b)	Związkowi pielęgn. chorych (niem.)	300,— „
c)	Towarzystwu Polskich Ewangelików . . .	500,— „

Inne organizacje:

a)	Frauengruppe „Arbeiterwohlfahrt“	300,— „
b)	Towarzystwu Polek przy N. P. R.	300,— „
c)	Towarzystwu Polek przy Ch. D.	300,— „
d)	Towarzystwu Polek P. P. S. (d. frakcja rewol.)	300,— „
e)	Narodowej Organizacji Kobiet	300,— „
f)	Sekcji Kobiet przy P. P. S.	300,— „
g)	Katolickiemu Towarzystwu Polek	300,— „
h)	„ „ „ Zarz. Głów.	500,— „
i)	Związkowi Uchodźców Śląskich	300,— „
j)	Verband der Hilfsvereine Deutscher Frauen .	300,— „
k)	Gminie Izraelickiej	300,— „
l)	Zakładowi ks. Markiefki	300,— „
m)	Powiatowemu Kołu Zw. Inwalidów Wojen. .	300,— „
n)	Zjednoczeniu Inwal. i poz. Wojew. Śląskiego .	200,— „
o)	Kolumnie Sanitarnej Katowice I.	100,— „
p)	„ „ Katowice - Załęże . .	100,— „
r)	„ „ Katowice - Dąb . . .	100,— „
	Razem:	9.500,— zł.

e) Zapomogi gwiazdkowe dla rencistów socjalnych:

I w tym roku obdarzono najbiedniejszą kategorję społeczeństwa — rencistów socjalnych, sieroty i wdowy, żyjące w bardzo skromnych stosunkach gospodarczych zapomogami. Tytułem zapomóg wypłacono:

792	rencistom socjalnym w dzielnicy I. . . .	7.960,— zł.
784	„ „ „ „ II. . . .	8.495,— „
978	„ „ „ „ III . . .	9.685,— „
174	„ „ „ „ IV . . .	1.890,— „
	Dodatkowo:	
734	rencistom socjalnym	4.930,— „
3462	rencistów	33.142,— zł.

f) Kolonje Jordanowskie:

Półkolonij wakacyjnych i w tym roku Magitsrat nie urządzał, ponieważ istnieje nadal osobny Komitet Opieki nad drużynami Jordanowskiemi, który ma obowiązek urządzać kolonje letnie. Koszta powstające przez dożywianie drużyn ponosi Śląski Urząd Wojewódzki. Magistrat ponosił tylko koszta zakupu i utrzymania potrzebnego inwentarza.

IV. Szpital Miejski dla dzieci.

Szpital i Szkoła Pielęgniarek dzieci są kierowane przez lekarza specjalistę chorób dziecięcych p. Dr. Roszaka.

Stan pacjentów wypisanych:

Oznaczenie choroby	Wyleczonych			Polepszonych			Niewyleczon.			Zmarło			Ogółem
	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	
Chirurgiczna	3	2	5	—	—	—	2	1	3	2		2	10
Wewnętrzna	103	91	194	17	10	27	10	8	18	32	22	54	293
Gruźlica	2	3	5	11	12	23		1	1	7	1	8	37
Chor. skórna	25	28	53	2	2	4		2	2	2	6	8	67
Chor. zakaźna	8	9	17	4	—	4	2		2	2	4	6	29
Ogółem	141	133	274	34	24	58	14	12	26	45	33	78	436

Pozostaje na rok następny: Pacjenci według płci:

Na chorobę	Pozostało na następny rok			Ogółem leczono		
	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem
Chirurgiczną	1	1	2	8	4	12
Wewnętrzną	13	14	27	175	145	320
Gruźliczą	3	2	5	23	19	42
Skórną	3	—	3	32	38	70
Zakaźną	2	2	4	18	15	33
Ogółem:	22	19	41	256	221	477

Pacjenci według wieku:

Do 1 roku			Od 1 – 2 lat			Od 2 – 5 lat			Od 5 – 7 lat			Od 7 – 12 lat			Od 12 – 15 lat			Razem		Ogółem
Płec																				
m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	razem	m.	ż.	
154	134	288	32	26	58	38	31	69	11	11	22	20	13	33	1	6	7	256	221	477

Pacjenci według klas:

Na koszt	Liczba dzieci	Liczba dni pielęgnacyjnych	Opłata za leczenie zł
Urzędu Opieki nad Ubogimi	47	3.195	12.964,52
Urzędu Zdrowia	4	88	319,50
Policji Miejskiej	3	56	203,30
Prywatnych	111	4 055	28.595,98
Państwowej Pomocy Lekarskiej	60	1.742	7.417,66
Dyrekcji Kolei Państw. w Katowicach	68	2.022	9.565,90
Kolej. Kasy Chorych w Katowicach	69	2.104	11.647,92
Og. Miejsc. Kasy Ch. na m. Katowice	58	628	3.237,78
Biura Opieki Lek. dla Bezr. w Tarnowskich Górach	3	51	267,86
Spółki Brackiej w Tarn. Górach	9	188	1.228,54
Innych Kas Chorych	23	658	3.717,92
Bezpłatnych dzieci od mamek było	22	2.118	—,—
Ogółem:	477	16.905	79.166,88

Dzieci ślubnych leczono: płci męskiej 215 — płci żeńskiej 175
„ **nieślubnych** „ „ „ 41 — „ „ 46

Frekwencja chorych dzieci, leczonych na koszt prywatny i Kas Chorych w porównaniu do ubiegłych lat jest następująca:

	Rok 1927	Rok 1928	Rok 1929
Prywatnych	62	77	111
Państwowa Pomoc Lekarska	5	39	60
Dyrekcja Kolei Państwow. .	8	30	68
Kolejowa Kasa Chorych . .	20	83	69
Ogólno-Miejscowa Kasa Chorych na m. Katowice . . .	10	51	58

Według powyższego zestawienia w porównaniu do roku 1928 liczba chorych dzieci od Kolejowej Kasy Chorych w ro-

ku sprawozdawczym się zmniejszyła, a to z powodu zniesienia Kolejowej Kasy Chorych i wcielenia jej członków do Kasy Dyrekcji Kolei Państwowych w Katowicach.

Ogólna liczba chorych dzieci w porównaniu do ubiegłych dwóch lat jest następująca:

Rok 1927	Rok 1928	Rok 1929
329 dzieci	400	477

Z powyższych cyfr wynika, że szpital rozwija i cieszy się dobrą frekwencją, gdyż osiągnął dotychczas najwyższą cyfrę pacjentów.

Szpital, dysponujący obecnie 60 łóżkami, okazuje się, pomimo dokonanej już nadbudowy bocznego gmachu, za mały i dalsza jego rozbudowa staje się koniecznością.

Pielęgnowaniem dzieci zajmowało się 8 sióstr z zakonu służebnic Panny Marji, z których służbę pełniło 6 w dzień, a 2 w nocy. Oprócz tego pełniło służbę pomocniczą 26 uczenic szkoły pielęgniarek, mieszczącej się również w szpitalu dla dzieci. Mamek zatrudniano w ciągu roku ogółem 22. Obok karmienia chorych dzieci wykonują mamki jeszcze różne prace domowe. Służących zatrudnionych było 4. Również zatrudniony jest 1 stróż, który pełni tylko służbę nocną.

Wydatki szpitala były następujące:

Rodzaj wydatków	Kwota zł gr
Uposażenie lekarzy	20.117,41
Uposażenie sióstr	10.565,—
Odszkodowanie mamek	1.845,79
Płaca służących	1.800,43
Płaca stróża nocnego	1.318,—
Składki do kasy chorych, ubezpieczenie socjalne itd. połączenie telefoniczne i różne	1.006,70
Na urządzenie gwiazdki	400.—
Utrzymanie budynku	9.373,71
Uzupełnienie i utrzymanie bielizny, materjał do prania	9.986,83
Uzupełnienie i utrzymanie mebli, narzędzi i instrumentów, uzupełnienie bibljoteki lekarskiej	14.000,65
Oświetlenie (włącznie prąd elektryczny dla motorów) przyrządy elektryczne, utrzymanie maszyn, oleje, opał i woda, utrzymanie centralnych ogrzewań, oświetleń, wodociągów itd.	10.397,10
Żywność dla chorych dzieci i personelu, lekarstwa, materjały, opatrunki itp.	38.607,64
Szkoła Pielęgniarek	2.516,40
Razem:	121.935,66

W roku sprawozdawczym było:

Rozchodu:	121.935,66 zł.
Dochodu:	79.166,88 zł.
Deficytu:	42.768,78 zł.

Wroku 1928 było:

Rozchodu:	111.072,47 zł.
Dochodu:	55.927,02 zł.
Deficytu:	55.145,45 zł.

W roku sprawozdawczym wydatki w przeciwstawieniu do ubiegłego roku zwiększyły się o 10.863,19 zł. Zwiększenie wydatków tłumaczy się w pierwszym rzędzie większą frekwencją chorych dzieci, to jest o 77 więcej, niż w ubiegłym roku. Pozatem zwiększenie wydatków spowodowała nadbudowa gmachu stacji izolacyjnej, którą przeprowadzono na umieszczenie personelu, urządzenie internatu i świetlicy dla uczenic Szkoły pielęgniarek oraz jadalni dla personelu. W głównym gmachu wszystkie pokoje wraz z korytarzami zostały pomalowane oraz wszelkie meble odmalowane. Dalej zakupiono jedną lampę kwarcową, 2 duże parasole ogrodowe dla ochrony dzieci przed upałem słonecznym, 2 szafy do bielizny, 1 szafę żelazną na instrumenta lekarskie, 1 szafę dla personelu, 1 zegar szafkowy, 1 aparat do badania krwi, 1 rektoskop i intubator, 10 sztuk parawanów szklanych. Werandę szklaną i ambulatorjum wraz z poczekalnią wyłożono chodnikami kokosowemi.

Szkoła pielęgniarek dzieci.

W roku sprawozdawczym rozpoczął się nowy dwuletni kurs. Przyjętych zostało 11 kandydatek. Razem uczęszczało w ciągu roku do szkoły 26 uczenic. Egzamin zdało 13 uczenic. Kierownikiem szkoły był Dr. Roszak.

W roku sprawozdawczym w nadbudowanej części gmachu stacji izolacyjnej urządzono na parterze internat dla uczenic, w którym znajduje pomieszczenie 11 uczenic. Od nowego roku każda nowo przyjęta uczenica przez cały dwuletni kurs musi stale zamieszkiwać w internacie stosownie do przyjętego regulaminu, gdzie otrzyma całodzienne utrzymanie za zwrotem kosztów po otrzymaniu posady.

Opieka nad ubogimi.

Dzielnica I.

Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. 4. 1929 r.	331	
Nowych odbiorców wsparcia przybyło	26	
	357	
Skreślono lub zmarło . . .	94	
Stan z dnia 31. 3. 1930 r.	263	
Wypłacono ogółem		50.486,50 zł.

Dzielnica II.

Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. 4. 1929 r. .	132	
Nowych odbiorców przybyło .	54	
	186	
Skreślono lub zmarło	62	
Stan z dnia 31. 3. 1930 r. . . .	124	
Wypłacono ogółem		26.104,— zł.

Dzielnica III.

Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. 4. 1929 r. .	229	
Nowych odbiorców przybyło .	23	
	252	
Skreślono lub zmarło	85	
Stan z dnia 31. 3. 1930 r. . .	167	
Wypłacono ogółem		40.847,— zł.

Dzielnica IV.

Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. 4. 1929 r. .	35	
Przybyło	4	
	39	
Skreślono lub zmarło	3	
Stan z dnia 31. 3. 1930 r. . .	36	
Wypłacono ogółem		6.675,— zł.

Zestawienie wypłaconych wsparć w Wielkich Katowicach w roku 1929 razem: 124.112,50 zł.

Wsparcie pielęgnacyjne.

Dzielnica I. — IV.

W prywatnej pielęgnacji znajdowało się 81 dzieci.

Stan odbiorców wsparcia pielęgnacyjnego z dnia 1. 4. 1929 r.	54	
Przybyło	10	
	64	
Ubyło	18	
Stan z dnia 31. 3. 1930 r. . .	46	
Wypłacono ogółem		16.218,— zł.

Jednorazowe zapomogi z funduszu dla najbiedniejszej ludności.

Odbiorców zapomóg ogółem 2.524 osób.
Z tego odbiorców zapomóg za odpracowaniem 142 osoby.
W czasie od 1. 4. 1929 do 31. 3. 1930 r. odpracowało 25 osób — 184 dni.
Wypłacono ogółem . . . . 65.308,— zł.

Dom dla starców.

Miasto Katowice posiada 2 domy dla starców, a to jeden w dzielnicy I. przy ul. Raciborskiej 29 i jeden w dzielnicy II przy ulicy Ludwika.

Dzielnica I.

Stan z dnia 1. 4. 1929 r. . .	61	
Przyjęto	12	
Zwolniono lub zmarło	6	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r. . .	67	
Wyasygnowano na utrzymanie . . .		27.989,30 zł.

Dzielnica II.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r. . .	20	
Przyjęto	7	
Zwolniono lub zmarło	3	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r. . .	24	
Wyasygnowano na utrzymanie		10.052 zł.

Zestawienie kosztów:

Dzielnica I.	wyasygnowano	27.989,30 zł.
Dzielnica II.	wyasygnowano	10.052,— zł.
		38.041,30 zł.

Schronisko dla bezdomnych.

Przebywało od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r.

ogółem	1.699	
miejscowych	308	
pozamiejscowych	1.391	
mężczyzn	1.564	
kobiet	135	
porcyj wydano w ciągu roku . . .	17.330	
Wyasygnowano na utrzymanie		17.394,— zł.

Szpital Miejski dzieln. I.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	59	
Przybyło	38	
	97	
Ubyło	28	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	69	
Wyasygnowano		26.200,82 zł.

Szpital OO. Bonifratrów dzieln. II.

Stan za czas od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. leczono 48 osób.

Wyasygnowano . . . . 4.216,50 zł.

Szpital Miejski, Oddział Dąb.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. leczono 9 osób.

Wyasygnowano . . . . 4.725,— zł.

Szpital św. Elżbiety.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 leczono 7 osób.

Wyasygnowano . . . . 470,15 zł.

Szpital Miejski dla dzieci.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	17	
Przyjęto	20	
	37	
Zwolniono lub zmarło	10	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	27	
Wyasygnowano		14.661,50 zł.

Leczenie ambulatoryjne.

Leczono osób	32	
Wyasygnowano		750,— zł.

Opłata ryczałtowa dla lekarzy za leczenie.

Za czas od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r.
wyasygnowano dla 6 lekarzy . . . . 6.930,— zł.

Leczenie biednych przez lekarzy-specjalistów.

a) leczenie zębów — 10 osób	66,97 zł.
b) „ uszu i gardła — 25 osób	692,82 „
c) „ oczu — 93 osoby	1.586,25 „
d) „ nerwów — 2 osoby	250,25 „
e) choroby skórne — 34 osoby	1.155,62 „
f) „ kobiece — 1 osoba	89,— „

Zakup okularów dla biednych.

Zamówień wydano dla 55 osób.
Wyasygnowano . . . . 286,30 zł.

Pogrzeby.

Pogrzebów udzielono	152.	
Za trumny i karawany zapłacono		6.576,15 zł.
Dla Urzędów parafjalnych wypłacono . . .		4.060,— zł.
Za czyszczenie zwłok 65 osób		136,50 zł.

Zakłady dla umysłowo chorych.

Umysłowo chorych miasta umieszcza się w zakładach psychjatrycznych w Rybniku i Lublińcu.

Zakład w Rybniku.

Stan z dnia 1. 4. 1929 r.	68	
Przyjęto	6	
	74	
Zwolniono lub zmarło	6	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	68	
Wyasygnowano		55.345,— zł.

Zakład w Lublińcu.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	73	
Przyjęto	8	
	81	
Zwolniono lub zmarło	14	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	67	
Wyasygnowano		56.526,45 zł.

Kwota powyższa stanowi 50% kosztów, zaś drugie 50% ponosi Urząd Wojewódzki jako Krajowy Związek Ubogich.

Zakład Maksymiljaneum Michałkowice.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	4	
Przyjęto	2	
	6	
Zwolniono	1	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	5	
Wyasygnowano		2.829,70 zł.

Zakład św. Jadwigi Siemianowice.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przebywało osób 8.

Wypłacono . . . . 2.303,60 zł.

Zakład Tabea.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przebywało 2 osoby.

za 1 osobę wyasygnowano . . . . 621,60 zł.
zaś drugą osobę utrzymuje się na koszt zakładu.

Żłóbek Miejski.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przebywało przeciętnie 24 dzieci,
przez żłóbek przechodziło 27 dzieci.

Sierociniec im. Dr. Mielęckiego.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	20	
Przyjęto	20	
	40	
Zwolniono	9	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	31	
Wyasygnowano na utrzymanie		13.253,— zł.

Sierociniec im. Ks. L. Markiefki.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	19	
Przyjęto	14	
	33	
Zwolniono	11	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	22	
Wyasygnowano na utrzymanie		9.393,— zł.

Sierociniec w Kochłowicach.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przebywało 1.

Wyasygnowano	178,50 zł.

Sierociniec w Tychach.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	9	
Przyjęto	—	
Zwolniono	2	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	7	
Wyasygnowano		4.724,50 zł.

Sierociniec św. Jadwigi Załęże.

Stan z dniem 1. 4. 1929 r.	19	
Przybyło	6	
	25	
Zwolniono	3	
Stan z dniem 31. 3. 1930 r.	22	
Wyasygnowano		10.056,— zł.

Sierociniec Ebeneser Dzięgelów.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przebywało 2 dzieci.

Dotychczas nie likwidowano za utrzymanie.

Kasa biurowa dla przejeżdżających.

Od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przechodziło przez tutejszy Urząd 295 osoby przejeżdżających.

Wypłacono zapomogi na podróż . . . . . . 403,75 zł.

Dla miejscowo biednych udzielono materjałów i odzieży.

a) materjał	1.032	m
b) trzewików	63	p
c) trzewików ciepłych	2	p
d) pończoch	40	
e) skarpetek	2	
f) chust	6	
g) ubranek	1	
h) spodni	2	
i) koszul	9	
j) kalesonów	7	
k) derki wełniane	24	
l) halki	—	

Medykamenty.

Wydano dla 1.814 osób.

Wyasygnowano . . . . 9.880,58 zł.

Mleko.

Wydano dla 385 osób.

Wyasygnowano . . . . 5.051,26 zł.

Ziemniaki.

Wydano 2.500 centnarów.

Węgiel.

Wydano 400 ton po 10 centnarów na osobę.

Gwiazdka.

Na gwiazdkę wypłacono ogółem . . . . . . 19.020,— zł.
a mianowicie:

Osobom miejscowo ubogim, pobierającem wsparcie:

Dzielnica	I.	4.815,— zł.
„	II.	2.895,— „
„	III.	4.195,— „
„	IV.	760,— „

Dla dzieci w pielęgnacji prywatnej	1.557,— zł.
„ biednej ludności nie pobierającej wsparcia	608,— „
„ rencistów socjalnych	1.890,— „
„ biednych bezrobotnych	2.300,— „

Akcja zwalczania żebraniny.

Akcja ta została w roku 1929 prowadzona tak samo, jak w roku ubiegłym. Żebraków zdolnych do pracy zatrudnia się przy różnych pracach. Drugą kategorję żebraków, jak kaleki itp. wspiera się przez Biuro Opieki nad Żebrakami. Tam otrzymują bony żywnościowe codziennie na chleb i obiad, zaś co drugi dzień na towary mięsne i raz w tygodniu na smalec. Oprócz tego otrzymują mydło i ubranie.

W ciągu roku wydano:

25.336	bonów	na chleb,	wart.	1	bonu	0,42 zł.
22.514	„	„ obiady,	„	1	„	0,10 „
10.973	„	„ mięso,	„	1	„	0,50 „
3.522	„	„ smalec,	„	1	„	1,— „
1.226	„	„ mydło,	„	1	„	0,50 „

Dom Pracy Dobrowolnej.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r.

zatrudniało się mężczyzn . . 28
kobiet . . 8

Różnych przedmiotów wykonano . . . 29.237

Na godzinę zarabiali mężczyźni . . . . 0,50 zł.
kobiety . . . . 0,25 zł.

Zatrudnieni wykonują pracę, jak: rąbanie drzewa, wyrabianie mioteł, stolarkę, pantofle, krawiectwo i wyrabianie pończoch.

Wyprodukowano w czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 roku: 15.123 kółek drzewa opałowego, 534 mtr.^{3} drzewa do opalania kotłów, 11.881 sztuk mioteł, oraz 1.769 sztuk odzieży męskiej i kobiecej.

Koszta prowadzenia Domu Pracy Dobrowolnej, jak również całej akcji zwalczania żebraniny, pokrywa się z funduszów miasta i składek kupiectwa miejscowego, które na ten cel dobrowolnie się opodatkowało.

Skargi.

W czasie od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. przeprowadzono:

a) w Sądzie Administracyjnym 4 sprawy,
b) w Wydziale Miejskim 4 „
c) w Sądzie Grodzkim 6 „

Szpital miejski.

Stan chorych w dniu 1. 1. 1929 r. wynosił:

	mężcz.	kobiet	chłop.	dziewcz.	razem
	68	115	10	13	224
przyjęto w ciągu roku	1177	1785	202	171	3335
razem leczono	1263	1900	212	184	3559
zwolniono w ciągu roku	1138	1724	180	158	3200
zmarło	57	73	18	18	166
w stanie pozostało 1. 1. 1930 r.	68	103	14	8	193

Z chorych przyjętych w roku sprawozdawczym było

miejscowych:	2503
pozamiejscowych:	832
razem:	3335

Według wyznania było:

katolików	3173
ewangelików	77
mojżesz.	77
innowierców	8
razem:	3335

Leczono na koszt Ogólno-Miejscowej Kasy Chorych na miasto Katowice	1679
na koszt Policji Miejskiej	260
na koszt Urzędu Opieki nad Ubogimi	483
na koszt Kolejowej Kasy Chorych	171
„ „ różnych Kas Chorych	189
„ „ Opieki nad bezrobotnymi	31
„ „ Urzędu Opieki Społecznej	36
„ „ Państwowej Pomocy Lek. dla prac. państw.	257
„ „ rozmaitych gmin	33
„ „ prywatny wzgl. innych obowiązanych	170
nie policzono kosztów	26
razem:	3335

Porodów było:	chłopców 78		dziewcząt 69
Zwolniono:	jako wyleczonych	2564	
	jako podleczonych	530	
	niewyleczonych	106	

Liczba łóżek etatowych w szpitalu miejskim Katowice I. wynosiła 250.

Dni pielęgnacyjnych było 76.767, co wynosi przeciętnie dziennie 210 chorych.

Wobec tego przypada na jednego chorego przeciętny czas leczenia 22 dni.

W tutejszym szpitalu zmarło 166 osób.

Do przechowania wzgl. do dyspozycji prokuratury przekazano szpitalowi miejskiemu 203 zwłok. Ogólna liczba zmarłych przechowanych w kostnicy szpitala wynosiła 369.

Na koszt Urzędu Opieki nad Ubogimi pochowano 67 zwłok.

Pośrednictwo pracy i opieka nad bezrobotnymi.

Oddział VII. dzieli się na następujące działy organizacyjne:

Sekcja I. — Urząd Pośrednictwa Pracy.
„ II. — Instytucja Zastępcza Funduszu Bezrobocia.
„ III. — Dział pracowników umysłowych i gastronomicznych.
„ IV. — Opieka Społeczna nad bezrobotnymi.

Sekcja I.

Urząd Pośrednictwa Pracy

Stan bezrobotnych na początku roku 1929 wynosił	1.173	osób
w dniu 1 kwietnia 1929 roku	1.060	„
w końcu roku 1929	972	„
a w dniu 31 marca 1930 roku	2.505	„
z czego 2 294 mężczyzn i 211 kobiet.		
Przybyło bezrob. w czasie od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1930 roku	3.911	„
Ubyło bezrobotnych w czasie od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1930 roku	2.466	„

Poraz pierwszy rejestrowało się	2.125	bezrobotnych,
powtórnie lub kilkakroć zgłosiło się	2.875	„

Ruch zgłoszeń w roku sprawozdawczym przedstawiał się jak następuje:

Rok i miesiąc	Przybyło			Ubyło		
	mężcz.	kobiet	razem	mężcz.	kobiet	razem
kwiecień 1929 r.	139	12	151	566	79	645
maj „	138	12	150	307	50	357
czerwiec „	72	10	82	166	26	192
lipiec „	129	27	156	164	15	179
sierpień „	36	18	54	79	18	97
wrzesień „	30	13	43	64	41	105
październik „	58	18	76	47	18	65
listopad „	195	57	252	32	7	39
grudzień „	625	77	702	66	9	75
styczeń 1930 r.	616	48	664	139	11	150
luty „	624	38	662	119	8	127
marzec „	881	36	917	390	43	433
Razem:	3543	366	3909	2139	325	2464

Według zawodów bezrobotni dzielili się:

Grupy zawodowe	Było 1 kwietnia 1929 r.			Pozostało 31 marca 1930 r.		
	męż.	kob.	razem	męż.	kob.	razem
I. Górnictwo	5	—	5	110	—	110
Hutnictwo	4	—	4	8	—	8
Przem. metalowy	13	—	13	156	—	156
„ włókienniczy	2	—	2	—	—	—
„ budowlany	388	1	389	203	—	203
„ drzewny	15	—	15	77	—	77
„ skórny	—	—	—	—	—	—
„ pap. i druk.	—	—	—	—	—	—
„ spożywczy	3	—	3	4	—	4
„ konfekcyjny	1	2	3	1	1	2
Przetw. zwierzęce	1	—	1	—	—	—
Przem. chemiczny	—	—	—	—	—	—
II. Robotnicy niewykwalifik.	317	98	415	1620	170	1790
III. Służba domowa	42	28	70	—	—	—
IV. „ folwarczna	3	4	7	—	—	—
„ sezonowa	—	—	—	—	—	—
V. Prac. komunik.	1	—	1	—	—	—
Oficjaliści rolni	—	—	—	—	—	—
Nauczyciele	—	2	2	1	2	3
VI. Biuraliści	64	31	95	79	38	117
Technicy	2	—	2	4	—	4
Subjekci handlowi	13	4	17	19	—	19
Inni	16	—	16	12	—	12
VII. Prakt. term.	—	—	—	—	—	—
Inni	—	—	—	—	—	—
razem:	890	170	1060	2294	211	2505

W czasie sprawozdawczym zapośredniczono do pracy:
a) bezrobotnych zarejestrowanych:

	wysłano do pracy	przyjęto do pracy
Górników	20	14
Hutników	11	11
Metalowców	203	131
Drzewnych	17	15
Budowlanych	325	293
Robotn. niewykwalifikowanych	739	646
Papier i druk.	8	8
razem:	1323	1118

b) bezrobotnych nieposiadających kart legitymacyjnych:

	mężczyzn	młodoc.	razem:
do górnictwa	1546	256	1802
„ hutnictwa	405	64	469
„ metalowców	1.049	355	1404
„ przem. drzewn.	192	—	192
„ przem. budowlanego	6861	884	7745
„ innych zawodów	1286	475	1761
razem:	11339	2034	13373

Przypuszczalnie 10% z powyżej wymienionej liczby zapośredniczonych, nie zostało do pracy przyjętych.

Wdziale zapośredniczenia kobiet wykonano następujące czynności:

I. Zarejestrowanie:

Na początku okresu sprawozdawczego było:

W czynnej ewidencji		W ciągu roku przybyło	Ogółem było do zapośredn.	Zapośredn.	Zdjęto z ewidencji	Pozostało w czynnej ewidencji dn. 1.4.30.
Przemsł skórny	1	—	1	—	1	—
„ konf.	2	2	4	—	2	2
Rob. niewykw.	99	212	311	112	69	130
Ogółem	102	214	316	112	72	132

Kontrole przeprowadzano 2 razy tygodniowo.

II. Niezarejestrowane:

Niezarejestrowanym przydzielono pracę:

Przemysł skórny	12
„ pap. i druk.	40
„ spożywczy	171
„ konfekcyjny	37
Robotn. niewykwalifikowane	1379
Służba domowa	149
Służba folwarczna	11
Gastronomja (służące)	173
ogółem:	1972

Pozamiejscowym robotnicom wyrażono zgodę w 858 wypadkach.

Sekcja II.

Instytucja Zastępcza Funduszu Bezrobocia.

Z początkiem roku 1929 pobierało 703 bezrobotnych zasiłki w tutejszym Urzędzie. Według poszczególnych kategoryj miały do tej ogólnej liczby zastosowanie następujące akcje:

	mężczyzn	kobiet
akcja ustawowa	484	48
„ dor. pom. państw.	95	15
„ wojewódzka	12	3
„ specjalna	41	5
razem:	632	71

Zaś z końcem roku sprawozdawczego pobierało 1714 bezrobotnych zasiłki, którym płacono według następującego podziału na akcje:

	mężczyzn	kobiet
akcja ustawowa	1436	112
„ wojewódzka	43	2
„ specjalna	108	7
„ częśc. bezr.	6	—
razem:	1593	121

W ciągu roku 1929 wypłacono tytułem zasiłków następujące kwoty:

z akcji ustawowej	325.352,10 zł.
„ częściowo bezrobotnych . . .	138,75 „
„ doraźnej państwowej	19.622,15 „
„ specjalnej (wedł. rozp. niem.) .	5.127,47 „
„ specjalnej państwowej . . .	5.029,80 „
razem:	355.270,27 zł.

Sekcja III.

Dział pracowników umysłowych i gastronomicznych.

Przy rozpoczęciu okresu sprawozdawczego stan zarejestrowanych wynosi, jak następuje:

a) pracowników umysłowych 100 męsk. 28 żeńsk.
b) pracowników gastronomicznych 15 męsk. 1 żeńsk.

W ciągu roku sprawozdawczego wykonano następujące czynności:

1) z pośród zarejestrowanych pracowników umysłowych
   a) wysłano do pracy 138 męsk. i 56 żeńsk.
   b) przyjętych zostało 40 męsk. i 7 żeńsk.

2) z pośród zarejestrowanych pracowników gastronomicznych
   a) wysłano do pracy 13 męsk. i 4 żeńsk.
   b) przyjętych zostało 9 męsk. i 3 żeńsk.

3) nierejestrowanych zapośredniczono razem 552 męskich i 164 żeńskich, w czem wyrażonych zezwoleń z innych Urzędów Pośrednictwa Pracy dla 80 męskich i 32 żeńskich poszukujących pracy oraz zatwierdzonych kart polecających ze Społecznych Biur Pośrednictwa Pracy dla 28 robotników męskich, 319 robotników młodocianych i 32 robotnic młodocianych.

4) zdjęto z ewidencji w ciągu okresu sprawozdawczego z różnych powodów:
   a) pracowników umysłowych 213 męsk. i 78 żeńsk.
   b) „ gastronomicznych 13 „

Końcowy stan liczebny wynosił:

a) 94 męskich 42 żeńskich pracown. umysłowych
b) 9 męskich 1 żeńsk. pracown. gastronomicznych

Raz.: 103 męskich 43 żeńskich.

W ciągu okresu sprawozdawczego wystawiono dla 704 bezrobotnych pracowników umysłowych zaświadczenia o pozostawaniu bez pracy.

Prócz powyższego przeprowadzono tygodniowo 2 razy kontrolę wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, załatwiono wszelką związaną z powyższem działem korespondencję oraz udzielano stronom wyczerpujących informacji. Dla każdego bezrobotnego zakłada się akt zapośredniczeniowy, który odzwierciadla w możliwie dokładny sposób przebieg jego dotychczasowych zajęć i kwalifikacyj.

Sekcja IV.

Opieka Społeczna nad bezrobotnymi.

1) Wsparć jednorazowych z funduszu dla najbiedniejszej ludności udzielono w roku 1929 w 120 wypadkach na ogólną kwotę 2.400,— zł., które wypłacał Urząd opieki nad ubogimi z funduszów przekazanych przez Śląski Urząd Wojewódzki na ten cel.

Z funduszów miejskich udzielono jednorazowych zapomóg w ogólnej kwocie 2.445,— zł.

2) Z dniem 31. sierpnia 1929 roku Urząd Wojewódzki rozwiązał umowę z Administracją Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach dot. akcji leczenia bezrobotnych i poruczył przeprowadzenie tej akcji gminom.

Od 1. kwietnia do 31. sierpnia 1929 roku wystawiono przekazów lekarskich 1 266 sztuk, koszty których pokryła Administracja Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach; zaś po objęciu tej akcji przez Magistrat wystawiono 636 sztuk przekazów lekarskich.

3) Kwitów na mleko wydano:

a) sterylizowane według przepisów lekarskich z poradni opieki nad matką i dzieckiem:

	dla 173 dzieci	razem	3 721 litr.
b) dla dorosłych bezrobotnych, ich żon i dzieci	dla 40 osób	„	1 011 „
razem:	dla 213 osób	razem	4 732 litr.

4) W opiece szpitalnej przebywało:

a) żon bezrobotnych	3	razem	126 dni
b) dzieci	1	„	49 dni
razem:	4	razem	175 dni.

Koszta opieki szpitalnej ponosiło Biuro Opieki Lekarskiej dla bezrobotnych w Tarnowskich Górach do dnia 31 sierpnia 1929 roku, zaś z funduszów miejskich wyasygnowano ogólną kwotę 280,— zł.

Od 1 października 1929 r. do 31 marca 1930 r. pokrywał wszelkie koszta akcji leczenia bezrobotnych Magistrat, który otrzymał z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego subwencję w wysokości 4.500,— zł. na ten cel.

5) Transportów ciężko chorych wykonano 1, a to na koszt Biura Opieki Lekarskiej w Tarnowskich Górach.

6) Pogrzebów przyznano:

a) dla bezrobotnych	razem	5
b) „ żon	„	2
c) „ dzieci	„	6
	ogółem	13

za które wyasygnowano ogólną sumę 400,— zł.

Sprawy mieszkaniowe.

Zatwierdzeń lokatorów na propozycję właścicieli domów po myśli art. 26 ustawy o chronie lokatorów wystawiono:	464
z tego zajęto mieszkań:	415
nie zajęto:	49
przydziałów na mieszkania po urzędnikach w myśl art. 27 wymienionej ustawy wystawiono:	91
z tego zajęto mieszkań:	56
nie zajęto:	35
przydziałów na mieszkania, które zostały zarekwirowane na podstawie art. 26 ustawy w związku z § 7 ust. 8 rozp. wyk. Wojewody Śląskiego do tej ustawy (po dwukrotnem odrzuceniu propozycji właściciela domu względnie w wypadkach niezgłoszenia w przepisanym terminie) wystawiono:	55
z tego zajęto mieszkań:	9
nie zajęto:	46
przydziałów na podstawie sądowych wyroków eksmisyjnych wystawiono:	28
eksmisyj przeprowadzono:	15
nie przeprowadzono:	13

Działalność swą w dziedzinie mieszkaniowej w roku administracyjnym 1929 Biuro Mieszkaniowe wykonywało jak w poprzednich dwóch latach przy stosowaniu ustawy o ochronie lokatorów z dnia 16. grudnia 1926 r. Ustawa ta pod względem podziału mieszkań oczywiście ujemnie działa na pewną kategorję osób, potrzebujących mieszkań. Wiadomo bowiem, że wobec przysługującego na zasadzie art. 26 tej ustawy właścicielowi domu prawa proponowania lokatora na mieszkanie, nadużycia mieszkaniowe, wynikające z art. 24 wyżej powołanej ustawy, aczkolwiek w przeważnej części niejawne, zachodzą w każdej nieomal zmianie mieszkaniowej. W poszczególnych tylko wypadkach, gdy one wyjawią się, są ścigane przez władze sądowe.

Dochodzi do tego jeszcze to, że ustawa o ochronie lokatorów zawiera pewne luki, zwłaszcza gdy chodzi przy przydziale mieszakń o uwzględnieniu osób uprzywilejowanych, przewidzianych do uwzględnienia w art. 26 ustawy o ochronie lokatorów z dnia 16. grudnia 1926 r., tj. urzędników państwowych lub rodziny z większą ilością dzieci (ponad 3). W takich wypadkach wydane przydziały bowiem Urząd Rozjemczy wzgl. Sąd przeważnie uchylał, powołując się na sprzeczność niektórych postanowień rozporządzenia wykonawczego Wojewody Śląskiego z dnia 21. stycznia 1927 r., do ustawy o ochronie lokatorów.

W sprawie nowelizacji ustawy podano w swoim czasie wniosek z odpowiednią propozycją do zmiany ustawy do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, którą to sprawą przypuszczalnie zajmie się obecnie Sejm Śląski.

Administracja domów miejskich.

W roku 1929 do zanotowania były następujące wypadki wzgl. zmiany:

Z powodu rozebrania budynku przy ulicy Młyńskiej nr. 4 przeniesione zostały umieszczone tamże biura miejskie do szkoły Szafranka, która w tym czasie opróżniona została przez Śląski Urząd Wojewódzki. W szkole Szafranka umieszczono również szkołę handlową. Komisarjat I. Policji Wojewódzkiej przeniesiono do budynku miejskiego przy ul. Słowackiego nr. 7. Równocześnie został przez Urząd Wojewódzki opróżniony gmach dawn. szkoły budowlanej przy ulicy Wojewódzkiej 45. W budynku tym umieszczono: Szkołę Budowlaną, Państwowe Konserwatorjum Muzyczne, Instytut Pedagogiczny i Inspektorat Szkolny.

W budynku miejskim w dzielnicy III. przy ulicy Wojciechowskiego 63 umieszczono III. Komisarjat Policji. Przy ulicy Wojewódzkiej nr. 60 opróżniony został azyl dla bezdomnych. W budynku tym ulokowano z konieczności 10 rodzin. Na targowisku za halą targową opróżniony został dom żołnierza. W jednym z tych budynków umieszczono sprzęty Teatru miejskiego, w 2-ch budynkach umieszczono z konieczności 12 rodzin.

Z dniem 1. 4. 1929 r. przyjęto pod administrację dom przy ulicy Zamkowej 19, gdzie umieszczono 29 lokatorów.

Z końcem roku 1929 objęto Dom Ludowy w dzielnicy II. Magistrat zakupił całe urządzenie i stawiono bezpłatnie na I. piętrze ubikacje do dyspozycji dla Czytelni Ludowej i Stowarzyszeń Społecznych.

W przeciągu roku 1929 wpłynęło 1 836 podań, w tym 385 wniosków o przydział mieszkania w domach miejskich. Nowych przydziałów w przeciągu roku wystawiono 65 lokatorom, 15 lokatorów zaskarżono o zaległy czynsz, w 2 wypadkach osiągnięto wyrok eksmisyjny.

Z powodu niemożliwości ściągnięcia czynszu stawiono do ubytku za czas od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. zł. 839,84.

Administracja podatkowa.

I. Podatek dochodowy:

a) Od uposażeń:

Najpilniejszą do rozwiązania kwestją Oddziału Podatkowego był **w ostatnich trzech latach** obowiązek rozdziału pomiędzy gminy udziałów w podatku dochodowym i dodatków komunalnych do tegoż podatku za czas od 1. lipca 1926 roku do końca października 1927 roku. Obowiązek ten nadała Magistratowi znowelizowana ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych w Województwie Śląskiem z dnia 17. maja 1926 r. (Dz. U. Śl. Nr. 14 poz. 24) i rozporządzenie wykonawcze Wojewody Śląskiego z dnia 8. lipca 1926 r. (Dz. U. Śl. Nr. 17, poz. 30).

Aczkolwiek ustawa i rozporządzenie wykonawcze nakazywały podział podatku, to jednak Magistrat nie miał żadnych podkładek do przeprowadzenie rozdziału. Władze skarbowe, które odnośny materjał posiadały, odmówiły wydania tegoż i wprost uniemożliwione zostało wykonanie ustawy i rozporządzenia wykonawczego. Po długotrwałych pertraktacjach otrzymał Magistrat nareszcie potrzebny materjał, mający służyć jako podkład przy obliczaniu udziałów gmin, od Urzędów Skarbowych. Po uporządkowaniu materjału można było od 1. kwietnia 1929 r. rozpocząć z obliczeniem udziałów gmin. Dowiedziawszy się o rozpoczętem obliczaniu udziałów, nalegały gminy bezustannie na wypłatę udziałów, częstokroć zażalały się gminy w Urzędzie Wojewódzkim. Aby gminy przekonać o dobrej woli Magistratu co do uregulowania ich pretensyj, udzielono gminom, mającym poważniejsze udziały, zaliczek, które później potrącano z ostatecznie obliczonych udziałów. Prace przy obliczaniu udziałów trwały do końca lutego 1930 r. W ciągu 8-miu miesięcy obliczono udziały gmin w podatku od 1 400 firm za czasokres 16 miesięcy. Zaznaczyć trzeba, że podatek dochodowy od uposażeń płacą firmy co mie-

siąc. Przy tej pracy zatrudniono przeciętnie 15 pracowników. Do podziału przypadało 2.725701,55 zł. Z tej kwoty wypłacono gminom 749.025,25 zł. Jako wynagrodzenie za uskutecznienie podziału przyznane zostały miastu 2% od sumy, przypadającej do podziału, czyli 55.054,03 zł. Przeciętnie przychodzi miesięcznie do rozdziału 220.000,— zł., z których otrzyma miasto 140.000,— zł., gminom wypłaca się około 80.000,— zł. Stosunek wypłat udziałów pozostał od wejścia w życie ustawy do dziś dnia ten sam.

Udziały, należące się miastu **od innych gmin** za czas od 1. lipca 1926 r. do listopada 1927 roku, nie wpłynęły jeszcze do kasy miejskiej, a to z tego powodu, że Urząd Wojewódzki zarządził, iż podział udziałów mają gminy przeprowadzić do 31. sierpnia 1930 r. najpóźniej. Gminom powstały przy otrzymaniu wykazów te same trudności, jak miastu. Niektóre gminy nie mogą otrzymać wcale wykazów, władze skarbowe nie posiadają ich już, zaś inne gminy otrzymały wykazy te tylko częściowo. Z pewnością można stwierdzić, że będą wypadki, które zmuszą miasto do zgodzenia się na wypłacenie udziałów w formie ryczałtu, gdyż innego wyjścia nie będzie z powodu braku w gminach podkładek do rozliczenia. Przeprowadzona w gminach kontrola obliczonych bieżących udziałów wykazała bardzo wiele niedokładności. Aby niedokładnemu obliczaniu udziałów dla miasta zapobiec, niezbędne są wyjazdy służbowe do gmin i urzędów skarbowych, celem sprawdzania obliczeń udziałów, należących się naszemu miastu. Przypuszczalnie miasto otrzyma z tego tytułu około 100.000 zł. udziałów za zaległe lata, co w porównaniu do wypłaconych przez miasto Katowice udziałów jest nie wielką kwotą. Udziałów z podatków od uposażeń za rok 1929/30 wpłynęło do głównej kasy miejskiej około 3.700.000,— zł. Z tej kwoty wypłacono gminom 1.315.514,26 zł., miastu pozostało zatem 2.384.385,74 zł. Z innych gmin otrzymało miasto 221.099,12 zł. udziałów.

b) **Podatek dochodowy wymierzany osobom prawnym:**

W tej dziedzinie nastąpiły pewne zmiany, dodatnie pod względem finansowym dla miasta Katowic. W roku sprawozdawczym przeniósła swą siedzibę do Katowic Huta Pokoju, ponadto sfuzjonowały się Huta Bismarcka i Huta Silesia w Paruszowcu z Katowicką Spółką Akcyjną; również przyznały władze skarbowe miastu Katowicom siedzibę Zarządu Polskich Kopalń Skarbowych, z którego to tytułu przypadnie miastu 15%-owy udział od ogólnej kwoty udziałów w państwowym podatku i od dodatków komunalnych do tegoż podatku. Dotychczas udziały te były pobierane przez inne gminy, jak:

Król. Huta, Wielkie Hajduki, Rybnik itd. Obecnie gminy te czują się pokrzywdzone tem orzeczeniem władz skarbowych i domagają się w drodze skarg administracyjnych przywrócenia stanu poprzedniego. Innych skarg wzgl. sporów administracyjnych, wynikłych na tle podatkowem przeciw miastu Katowicom w roku sprawozdawczym nie wdrożono. Miasto dzieliło udziały w podatkach od 31 firm i wypłaciło gminom 3.440.083,93 zł. Miejskiej Kasie przekazano 1.680.053,58 zł., więc przypada miastu mniejwięcej 30% ogólnych wpływów podatku, płaconego przez wielki przemysł. Od innych gmin miasto otrzymało udziały z tego samego podatku za rok sprawozdawczy w wysokości 117.781,85 zł.

c) Osoby fizyczne i mniejsze firmy:

Od podatku, płaconego przez osoby fizyczne i mniejsze firmy, nie potrzebował Magistrat rozdzielać udziałów, zatem przypadły miastu udziały, przypisane przez kasę skarbową w wysokości 4.409.345,27 zł. niepodzielnie.

Dodatki do podatku przemysłowego.

Stawki dodatku komunalnego do podatku przemysłowego w roku 1929/30 pozostały te same, jak w poprzednich latach. tj. wynosiły 25% od państwowego podatku. Zmiany w ustawodawstwie lub w jakimś innym kierunku nie nastąpiły.

Do budżetu wstawiono jako dochód z tego źródła 2.000.000,— zł., wpłynęło natomiast do kasy 3.375.548,69 zł., zatem 1.375.548,69 zł. więcej.

Dodatki do patentów akcyzowych.

Dochodu preliminowano z tego podatku 40.000,— zł., natomiast wpłynęło 94.498,52 zł., zatem więcej 54.498,52 zł.

Podatek od kopalin.

W tej dziedzinie nie zaszły żadne zmiany. Miasto otrzymuje nadal 75% z ogólnych wpływów do kasy skarbowej, z których wypłaca gminom 9,5%. Budżet przewidywał wpływ 250.000,— zł., jednakowoż wpłynęło tylko 228.045,10 zł., zatem mniej 21.954,90 zł.

Dodatki do opłat państwowych za świadectwa handlowe i przemysłowe.

W roku sprawozdawczym pobierały władze skarbowe 30% dodatków komunalnych do opłat państwowych za świadectwa handlowe i przemysłowe. W czynnościach przy wymiarze i ściąganiu tegoż podatku nie biorą gminy żadnego udziału, dodatki komunalne ściągają kasy skarbowe i wypłacają takowe gminom. Jako wpływ z tego tytułu preliminowano 200.000,— zł., faktycznie wpłynęło 254.887,21 zł., zatem więcej 54.887,21 zł.

Dodatki do podatku od spożycia, zużycia i produkcji.

Dodatki te wymierzają i ściągają również władze skarbowe bez przyczynienia się gmin. Do budżetu wstawiono jako dochód z tego źródła 270.000,— zł. Kasa wykazała wpływu 401.971,15 zł., zatem 131.971,15 zł. więcej.

Podatek od przyrostu wartości.

Podatek od przyrostu wartości pobiera się na podstawie ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych w Województwie Śląskiem z dnia 14. 4. 1924 r. oraz ordynacji miejskiej z dnia 30. 9. 192 4r. Zaznaczyć należy, iż podatek ten jest pośredni, albowiem niektóre instytucje państwowe, zwolnione od wszelkich podatków bezpośrednich, wnoszą niepotrzebne reklamacje przeciw wymiarowi tego podatku, utrudniając temsamem normalny tok pracy. Przepisy § 4 powyższej ordynacji miejskiej, zmienione dodatkiem z dnia 28. 10. 1924 r. celem zabezpieczenia pretensji Magistratu wskutek obniżenia się wartości złotego, stały się obecnie przestarzałe przez stabilizację złotego oraz wydanie rozporządzenia P. Prezydenta Rzplitej z dnia 5. litsopada 1927 r. w sprawie zmiany ustroju pieniężnego. Należałoby tedy przeprowadzić zmianę odnośnych przepisów, w obecnem bowiem brzmieniu stanowią one niezmierną przeszkodę przy rozpatrywaniu sprzeciwów zainteresowanych stron. Podatek od przyrostu wartości, preliminowany na rok budżetowy 1929/30 w wysokości 120.000,— zł. wymierzony został w ogólnej sumie 227.547,01 zł., z czego ściągnięto 223.803,38 zł.; nadwyżka więc wynosi 103.803,38 zł.

Odnośnie do przewłaszczeń gruntów zabudowanych i niezabudowanych w stosunku do ubiegłego roku budżetowego, zauważyć można znaczny spadek, który w części tłumaczy się obecną stagnacją w życiu gospodarczem. Na 216 przewłaszczeń w roku 1928/29, było w roku 1929/30 tylko 186 przewłaszczeń.

Z ogólnej ilości 168 przewłaszczeń, 92 wypadków zostało opodatkowanych, w 59 wypadkach nie osiągnięto przyrostu lub też nie wymierzono podatku ze względu na ustawowe zwolnienie, w 17 wypadkach toczy się jeszcze postępowanie sporno-administracyjne.

Podatek od umów.

Podatek od umów, będący w ścisłym związku z podatkiem od przyrostu wartości, jest również zależny od tych samych warunków. Podatek ten pobiera się tylko w takich wypadkach, w których wymierzona została opłata państwowa (stemplowa), wszystkie inne wypadki przewłaszczenia są wolne od tego podatku.

Na ogólną ilość 168 przewłaszczeń opodatkowano 141 wypadków, zaś 27 wypadków było ustawowo wolnych od opodatkowania.

W budżecie na rok 1929/30 preliminowany podatek od umów w kwocie 150.000,— zł., wymierzony został w wysokości 226.397,85 zł., w ubytek stawiono 8.956,63 zł., osiągnięto zatem kwotę 217.441,22 zł. Nadwyżka wynosi więc 67.441,22 zł.

Podatek budynkowy.

Podatek budynkowy stanowi poważną część dochodów miasta Katowic. Opodatkowaniu podlegają wszystkie nieruchomości z wyjątkiem tych, które w myśl przepisów § 2 ordynacji miejskiej z dnia 30. 9. 1924 r. zwolnione są od tegoż podatku. Stawkę podatkową Rada Miejska ustala corocznie, którą następnie zatwierdza Rada Wojewódzka. Stawka ta wynosi za rok budżetowy 1929/30 — 5‰, to jest 5 od tysiąca.

Za podstawę do ustalenia wartości zabudowanych nieruchomości bierze się wartość pospolitą z dodaniem wartości użytkowej, podzieloną przez dwa. Jako wartość użytkową przyjmuje się wartość, którą budynek posiada dla posiadacza użytkującego ze względu na płynący z niego stały pożytek.

Cyfrowa wartość użytkowa stanowi 10-ciokrotny pożytek roczny danej nieruchomości. Jako cyfrową wartość użytkową przyjmuje się:

a) wartość pospolitą obliczoną wedle wartości użytkowej ustalonej przez Urząd Katastralny, a pomnożonej przez 20,

b) wartość użytkową wedle pobieranych czynszów w stosunku rocznym według stanu z dnia 1. 1. 1929 r.

Powyższe obliczenie wartości dokonuje się po myśli wskazówek okólnika Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia

25. 1. 1927 r. L. Sm. 3649 29, bowiem ordynacja podatku budynkowego, zawierająca pewne luki, nie przewiduje danych odnośnie do wysokości norm podatkowych, przez co zachodzą pewne niedomagania przy załatwianiu spraw podatku budynkowego. To też okólnik wyżej wspomniany poleca zmianę podstawy wymiaru w formie zmiany statutu.

Na terenie miasta Katowic znajduje się 3.284 nieruchomości zabudowanych. Wolnych od podatku budynkowego jest 474 budynków mieszkalnych i przemysłowych, zatem 2.810 budynków jest opodatkowanych i oszacowanych na rok 1929/30 w wysokości 152.655.000,— zł. Podatek budynkowy wynosi od kwoty tej przy ustalonej stawce 5 od tysiąca 763.275,— zł. W budżecie na rok 1929/30 preliminowano kwotę 800.000,— złotych.

Podatek szynkarsko-koncesyjny.

Również w podatku szynkarsko-koncesyjnym daje się zauważyć znaczny spadek. Tłumaczy się to tem, że opodatkowanie nie jest zgodne z ordynacją miejską. Ordvnacja bowiem przewiduje opodatkowanie za udzielenie koncesji na stałe uruchomienie gospody. Tymczasem ustawa o monopolach spirytusowych przewiduje udzielenie koncesji z ograniczeniem ważności przeważnie na rok albo nawet na pół roku.

Do budżetu wstawiono kwotę 20.000,— zł., osiągnięto tylko 17.200,— zł., niedobór wynosi 2.800,— zł.

Podatek od zabaw.

Statut do regulaminu o pobieraniu podatku od zabaw okazał się obecnie niedostatecznym. Zawiera on luki, których nie można zastąpić analogią, lub też przepisy są sprzeczne z sobą i niejasne; zastosowanie nawet interpretacji stwarza wiele trudności. To też oddział podatkowy, opracował nowy projekt statutu podatku od zabaw, wzorowany na najlepszych statutach większych miast Polski, z uwzględnieniem własnych spostrzeżeń i uzupełnieniem braków, zauważonych przy wykonaniu obecnego statutu. Projekt ten zostanie w najbliższym czasie przedłożony Korporacjom Miejskim.

Pobieranie opdatku odbywa się w formie podatku kartkowego, który w myśl § 5 ordynacji miejskiej wynosi 40% od wstępnego. Jednakowoż celem uniknięcia niezwykłych surowości, może Magistrat w osobliwych wypadkach stosować ulgi (§ 11). W chęci przyjścia z pomocą przedsiębiorstwom kinowym utsala np. Magistrat podatek kartkowy na 35% wzgl. 25% od filmów zagranicznych, 10% od filmów wyrobu krajowego. Są to ulgi, jakie stosuje się rzadko w innych miastach

Polski. Magistrat bierze tu pod uwagę obecne ciężkie położenie gospodarcze, w dalszym zaś ciągu uzależnia ulgi te od pory roku, wskutek podwyższenia wzgl. obniżenia się frekwencji. Dane statystyczne wskazują, iż frekwencja w lecie opada o 50%.

W budżecie na rok 1929/30 preliminowano podatek od zabaw w kwocie 380.000,— zł. Wymierzono go w wysokości 575.110,40 zł., w ubytek stawiono wskutek uwzględnionych reklamacyj 4.589,71 zł., czyli podatek pobrano w kwocie złotych 545.710,29. Ilość zabaw, urządzonych w roku 1929/30 oraz koncertów i zabaw w kabaretach wynosiła 2.610.

Podatek od ogłoszeń.

Podatek od ogłoszeń preliminowany w budżecie na rok budżetowy 1929/30 w sumie 20.000,— zł., okazuje w dochodach pewien spadek, powodowany obecnem położeniem gospodarczem. Towarzystwa wzgl. przedsiębiorstwa, urządzające atrakcje zabawowe, zadawalniają się mniejszą lub ustną reklamą, licząc się z ciężką sytuacją finansową.

Podatek od ogłoszeń, wymierzono w kwocie 17.471,75 zł., w ubytek stawiony 237,— zł., uzyskano zatem z tego podatku sumę 17.234,75 zł. Niedobór wynosi 4.091,— zł.

Śląski Fundusz Gospodarczy.

Opłaty na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego, pobierane na podstawie Śląskiej Ustawy z dnia 8. 2. 1928 roku o Śląskim Funduszu Gospodarczym, nie są dla Magistratu podatkiem samoistnym lub też dodatkiem do podatków państwowych. Dział Śląskiego Funduszu Gospodarczego utworzony został na zlecenie Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, albowiem w myśl § 3 rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy z dnia 2. 4. 1928 r. wszystkie zarządy gmin obowiązane są du wykonywania kontroli prawidłowego obliczenia wysokości opłat od lokali, wynajętych i oddanych w podnajem. Wpływy kasowe z opłat uiszczonych na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego przekazuje Magistrat do odnośnej instytucji finansowej w ciągu pierwszych 14 dni każdego miesiąca. Tytułem wynagrodzenia za spełnianie tych czynności, zatrzymuje Magistrat dla siebie w myśl postanowień wyżej wspomnianej ustawy 5% wpłaconych kwot. Udział ten jest dość znaczny, w budżeżcie bowiem na rok 1929/30 preliminowany został w wysokości 45.000,— zł. Opłatę na rzecz Funduszu wymierzono w kwocie 1.136.190,76 zł. Skutkiem uwzględnionych reklamacyj wstawiono w ubytek 5.896,58 zł., osiągnięto zatem kwotę 1.136.204,08 zł. Tytułem 5% należności od poboru opłaty tej uzyskano 56.510,20 zł., nadwyżka więc wynosi 11.510,20 zł.

Podatek od psów.

Przeprowadzony spis psów na terenie miasta Katowic na rok operacyjny 1929/30 wykazał 1611 psów.

Na pojedyncze dzielnice przypada następująca ilość psów:

dzielnica	I.	1.181
„	II.	173
„	III.	201
„	IV	56
	razem:	1.611

Podatek wymierzono w wysokości . . . 67.415,— zł.

Podatek na pojedyncze dzielnice wynosi:

dzielnica	I.	od 1181	psów	po 40 zł.	=	47.240,— zł.
„	II.	„ 173	„	„ 40 „	=	6.920,— „
„	III.	„ 201	„	„ 40 „	=	8.040,— „
„	IV.	„ 52	„	„ 40 „	=	2.080,— „

Ponieważ w rachubę wchodzą też właściciele 2 wzgl. 3 psów, przeto wymierzony podatek podwyższa się o . . . 3.135,— „

czyli razem: 67.415,— zł.

Zgłoszono wzgl. stwierdzono psów w ciągu roku:

w dzielnicy	I.	161
„	II.	5
„	III.	7
„	IV.	10
	razem:	183

Podatek od tych psów wynosi razem . 7.320,— zł.

Ogólny podatek na rok 1929/30 wynosi:

67.415,— zł.
\+ 7.320,— zł.

razem: 74.735,— zł.

Zwolniono z podatku:

w dzielnicy	I.	82
„	II.	79
„	III.	94
„	IV.	27
	razem:	282 psów.

Zwolnienie nastąpiło na mocy § 4 ordynacji miejskiej i dotyczy następujących podatników:

a) Komendę Policji Województwa Śląskiego,
b) przedstawicieli państw obcych,
c) osób, utrzymujących psy do strzeżenia zakładów miejskich (szkoły, teatr itd.),
d) osób, którym pies jest koniecznie potrzebny.

Przeciwko wymiarowi podatkowemu wniesiono sprzeciwów 358

Z tych zostało uwzględnionych 138

223 sprzeciwów zostało odrzuconych.

Na rok 1929/30 wstawiono do budżetu tytułem podatku od psów kwotę . . . . 80.000.— zł.
wpłynęło do kasy podatkowej razem . . . . 69.635,33 zł.

Jest zatem niedobór w wysokości . . . . . . 10.364,67 zł.

Opłata za znaczek wynosi 0,50 zł.

Zgłaszanie i odgłaszanie procederów.

W roku operacyjnym 1929/30 zgłoszono procederów 345, a mianowicie:

w dzielnicy	I.	301
„	II.	18
„	III.	23
„	IV.	3
	razem:	345.

Z tego przypada na proceder handlowy 277
„ przemysł. 68.

Najliczniej zastąpiony jest handel na targach, następnie handel manufakturą.

W tym samym czasokresie odwołano procederów:
a) handlowych 57
b) przemysłowych . . . 23.

Podatek hotelowy.

Zgodnie z ordynacją miejską z dnia 29. 9. 1924 r. pobrano w roku 1929/30 podatek hotelowy od przyjezdnych w wysokości 20% od wynagrodzenia.

Podatek tenże obliczono i uiszczono za czas od 1. kwietnia 1929 r. do 31. marca 1930 r. w kwocie 139.959,22 zł.

Pojedyncze zarządy hoteli pobrały od przyjezdnych i uiściły w miejskiej kasie podatkowej następujące kwoty:

Nazwa hotelu	ulica i nr.	Ilość pokoi	kwota
Hotel Monopol	Dyrekcyjna 7/9	103	61 837,05 zł.
„ Savoy	Marjacka	51	30.710,50 „
„ Polski	Stanisława 9	31	16.441,06 „
„ Central	Dworcowa 11	30	11.341,22 „
„ Złota Gwiazda	Starowiejska 11	11	6.090,18 „
„ Pissarek	Słowackiego 20	19	4 971,70 „
„ Hospic	Jagiellońska 17	23	8.481,91 „
„ Czora (czynny do 8. VI. 1929 r.)	M. Piłsudskiego 20	3	85,60 „
		razem:	139.959,22 zł.

Zwolniono od tegoż podatku około 380 osób, a to z okazji zjazdów o znaczeniu ogólno-państwowem lub społecznem.

Kwota niepobranego podatku z wyżej wymienionego powodu wynosi 6.146,58 zł.

Na rok 1929/30 stawiono do budżetu tytułem podatku

hotelowego kwotę	80.000,— zł.
Podatek został wymierzony na kwotę . . .	139.959,22 „
Wpłynęło do kasy podatkowej razem	139.959,22 „
Zatem jest nadwyżka w wysokości	59.959,22 zł.

Podatek od spadku i darowizny.

Na podstawie ordynacji miejskiej z dnia 8. lipca 1926 r. pobiera się na rzecz miasta Katowic komunalny dodatek do pobranego państwowego podatku od spadku i darowizny. Wymiar tej pozycji wynosi 10% od wymierzonego państwowego podatku.

W roku 1929/30 nastąpiło 23 wymiarów komunalnego dodatku do państwowego podatku od spadku i darowizny w kwocie . . . . 26.004,60 zł.

Przeciwko wymiarowi podatku wniesiono sprzeciwów 8. Z tych uwzględniono 4, zaś pozostałe 4 z powodu nieprzedłożenia potrzebnych dowodów, nie zostały dotychczas załatwione. Wysokość uwzględnionych lub umorzonych kwot wynosi . . . . 1.026,60 zł.

Wpłacona kwota przez podatników za rok 1929/30 wynosi	18.950,40 zł.
pozostaje zaległość	6.027,90 zł.

Ściągnięcie tej zaległości znajduje się w toku.

Do budżetu na rok 1929/30 wstawiono jako dochód z tego

go źródła	4.500,— zł.
wpłynęło	18.950,40 zł.
zatem wpłynęło więcej . . .	14.950,40 zł.

Sprzedane bilety w kinach w roku 1929/30.

Miesiąc	Rialto Sztuk	Pałacowe Sztuk	Capitol Sztuk	Apollo Sztuk	Colosseum Sztuk	Corso Sztuk	Union Sztuk	Razem
styczeń	36.022	7.053	23.366	21.624	21.902	7.195	7.214	124.376
luty	33.691	5.481	24.908	14.972	17.454	6.530	5.554	108.590
marzec	41.806	6.146	29.210	21.687	20.746	7.849	—	127.444
kwiecień	39.559	6.981	26.308	19.263	16.546	7.042	2.496	118.195
maj	20.550	5.048	14.938	11.175	12.221	5.369	3.405	72.195
czerwiec	17.079	4.917	12.246	12.062	12.119	4.192	—	62.615
lipiec	21.893	4.785	9.333	12.932	10.794	4.732	—	64.469
sierpień	23.219	5.087	7.339	10.481	16.833	4.352	—	67.311
wrzesień	27.646	5.939	18.427	19.497	17.370	5.770	—	94.649
październik	33.009	8.219	22.685	21.535	21.614	7.484	—	114.546
listopad	38.315	8.464	27.503	22.777	22.826	7.859	—	127.744
grudzień	36.519	8.857	31.779	20.543	24.551	10.223	—	132.472
Razem:	369.308	76.977	248.042	208.548	214.976	78.597	18.669	1,215.117

Podatek od ogłoszeń, zabaw i poszczególnych kin za rok 1929/30.

L. p.	Miesiąc	Podatek od ogłoszeń zł gr	Podatek od zabaw zł gr	Rialto zł gr	Apollo zł gr	Pałacowe zł gr	Kapitol zł gr	Coloseum zł gr	Union zł gr	Corso zł gr	Razem zł gr
1	kwiecień	2.280,13	10.437 80	16.536,01	7.092,01	2.570,08	10.064,30	5.098,22	2.014,12	1.352,41	55.164,95
2	maj	1.589,19	7.726,94	5.143,60	3.359,95	1.054,33	3.383 84	2.963,94	691,71	1.265,92	25.590,23
3	czerwiec	1.109,94	7.533,24	5.063,64	3.118,62	1.276,48	3.380,38	3.004,74	—,—	689,80	24.066,90
4	lipiec	1.508,42	13.375,92	6.210,28	3.662,64	1.277,10	2.621,88	2.826,79	—,—	793,30	30.767,91
5	sierpień	2.130,38	7.156,28	8.489,84	3.581,14	1.665,15	2.840,54	5.008,44	—,—	1.017,52	29.758,91
6	wrzesień	1.322,02	11.399,89	8.843,82	5.583,58	1.711,18	5.569,08	4.482,14	—,—	1.035,40	38.625,09
7	październik	1.701,97	11.138,75	15.009,03	7.650,97	3.090,20	5.395,32	5.921,30	—,—	1.857,03	50.062,60
8	listopad	1.275,44	10.493,45	19.412,91	11.130,74	3.916,64	14.081,51	9.409,99	—,—	2.389,54	70.834,78
9	grudzień	1.095,—	10.765,89	14.708,35	6.080,52	3.112,09	11.531,19	7.599,97	—,—	2.593,86	56.391,87
10	styczeń	1.466,76	14.212,23	26.607,10	9.894,—	3.450,73	15.534,64	10.797,73	—,—	2.599,32	83.095,75
11	luty	1.235,—	19.325,97	28.606,28	6.541,94	2.524,31	8.478,60	6.979,42	—,—	1.775,62	74.232,14
12	marzec	757,50	11.449,59	12.532,27	2.729,96	1.521,73	4.220,89	3.203,74	—,—	861,09	36.519,27
	razem:	17.471,75	135.015,95	167.163,13	70.426,07	27.170,02	87.102,17	67.296,42	2.705,83	18.230,81	575.110,40

1. Od zabaw:

a) wymierzono za r. 1929/30 575.110,40 zł., z tego ubytek 4.589,71 zł. = . 570.529,69 zł.
wpłynęło za r. 1929/30 . . . . . 545.710,29 „

pozostaje do ściągnięcia . . . 24.819,40 zł.

b) w roku 1929/30 wpłynęło . . . 545.710,29 „
w roku 1929/30 preliminowano . 380.000,00 zł.

wobec czego nadwyżka wynosi . 165.710,29 zł.

2. Od ogłoszeń:

a) wymierzono za r. 1929/30 17.471,75 zł., z tego ubytek 237,00 zł. . . . 17.234,75 zł.
wpłynęło za r. 1929/30 . . . 15.909,00 „

pozostaje do ściągnięcia . . . 1.325,75 zł.

b) w roku 1929/30 preliminowano . 20.000,00 „
w roku 1929/30 wpłynęło . . . 15.909,00 „

wobec czego niedobór . . . . 4.091,00 zł.

Zabaw urządzono w roku 1929/30 . 395
koncertów 2.215
przedstawień kinowych 2.450
ogólna ilość imprez 5.060

Miejska Kasa Oszczędności.

Stan wkładów oszczędnościowych w końcu roku obrachunkowego 1928/29		14.105.292,72 zł.

W ciągu roku sprawozdawczego

wpłynęło:	21.060.712,74 zł.	
wypłacono:	15.579.934,65 zł.	
przyrost:	5.480.778,09 zł.	
w dolarach amerykańskich 171.632,55 przeliczono po kursie 8.90	1.527.529,69	7.008.307,78 zł.
Stan wkładów na 31. 3. 1930 r.		21.113.600,50 zł.

Tytułem odsetek od wkładów oszczędnościowych wypłacono za rok sprawozdawczy 1.143.713,64 zł.

Liczba kont oszczędnościowych przy zamknięciu roku 1928 wynosiła:		7.850
nowych kont założono	14.092	
zlikwidowano	1.155	12.787
Ilość kont przy końcu r. 1929		20.787

Pożyczki hipoteczne:

Stan na 31. marca 1929 r. wynosił	9.148.471,24 zł.
Stan na 31. marca 1930 r. wynosi	14.461.183,38 zł.
przyrost:	5.312.712,14 zł.

czyli 56,98%.

Pożyczek udzielano przeważnie na budowle i to z małemi wyjątkami — na budowle mniejsze.

Pożyczki wekslowe:

Stan na 31. marca 1929 wynosił:	1.918.050,90 zł.
Stan na 31. marca 1930 wynosi:	2.494.312,57 zł.
przyrost:	574.311,67 zł.

czyli 29,94%.

Obligo wekslowe zawierało przy końcu roku sprawozdawczego ca. 3 300 kont czynnych.

Cyfry powyższe nie obejmują weksli protestowanych, których suma wynosi 183.664,29 zł. i która figuruje w bilansie osobno pod poz. 7 stanu czynnego.

Stan pożyczek lombardowych wynosił na 31. marca 1930 roku 64.215,19 zł.

Wypożyczone kapitały przy końcu roku sprawozdawczego wynoszą **17.019.711,14 zł.**

Pozostałość z pożyczki 570.000,— zł., zaciągniętej swego czasu przez M. K. O. w Pocztowej Kasie Oszczędności w Warszawie, a wynoszącej 62.500,— zł., spłacono w zupełności w roku sprawozdawczym.

Z przyznanego nam redyskontu 1.500.000,— zł. przez Bank Polski oraz 800.000,— zł. przez Bank Gospodarstwa Krajowego w/m. korzystaliśmy w miarę potrzeby, nie przekraczając jednak razem sumy 1.000.000,— zł.

Tytułem zwrotu wkładów przedwojennych wypłaciła M. K. O. do końca roku sprawozdawczego zwaloryzowaną sumę 543.967,34 zł.

Ogólne pretensje wierzycieli z tego tytułu wynosiły na

12.565 zwaloryzowanych kontach kwotę	753.609,46 zł.
wypłacono	543.967,34 zł.
pozostaje do wypłaty jeszcze	209.642,12 zł.

Dla zobrazowania powiększenia się obrotów w roku bieżącym w porównaniu do roku ubiegłego, niechaj służą poniżej wykazane ogólne obroty, wynoszące:

w roku ubiegłym	115.979.968,54 zł.
w roku bieżącym	243.057.166,— zł.
zatem więcej o	127.077.197,46 zł.

czyli o 109.85%.

Bilans brutto na 31 marca 1930 r. w złotych.

Rachunki	Obroty		Salda		Straty	Zyski
	Winien	Ma	Winien	Ma		
	zł	zł	zł	zł	zł	zł
Kasa	42.428.452,21	42.259.308.64	169.143 57			
Rachunki bieżące	11.217.384,66	9.359.703,65	2.546.872,01	689.191,00		
Wkłady oszczędnościowe	15.579.934.65	35.166.305,46		19.586.070,81		
Banki	19.681.803,10	17.804.128,31	1.877.674,79			
Rachunki przejściowe	921.300,84	831.550,23	185.926,06	95.575,45		
Weksle	7.273.458.52	4.779.145,95	2.494.312,57			
Hipoteki	15.073.079,78	611.896 40	14.461.183,38			
Pożyczki pod zastaw	193.757,60	129.542,41	64.215,19			
Redyskont	1.721.288,85	1.721.288,85				
Procenty i prowizje	1.272.137 72	1.942.156,24		670.018 52		670.018,52
Różni za inkaso	370.193,91	386.546,00		16.352,09		
Inkaso w portfelu	306.560.44	294.526,97	12.033,47			
Inkaso u korespondentów	1.224.650,14	1.148.042,82	76.607,32			
Weksle zdyskontowane w inkasie	1.069.563.43	1.141.852,13		72.288,70		
Weksle protestowane	585.077.09	401.412,80	183.664,29			
Koszty administracyjne	346.500.76	30.784,15	315.716.61		315.716,61	
Waluty obce	3.554,95	1.458.033.53		1.454.478,58		
Fundusz rezerwowy	20.659,00	368.000,45		347.341,45		
Fundusz waloryzacyjny	27.388,89	1.667.269,12		1.639.880,23		
Wypłac. przedwoj. wkłady oszczędn.	543.967,34	—,—	543.967,34			
Papiery wartośc. fund. waloryz.	1.518.065.43		1.518,065.43			
Hipoteki fund. waloryzac.	149.203,69	27.388,89	121.814 80			
Zysk					354.301,91	
Suma:	121.528.583,00	121.528.583,00	24.572.847,75	24.572.847,75	670.018,52	670.018.52

Bilans brutto na 31 marca 1930 r.

w dolarach amer. **przewalutowany na zł po 8.90**

Rachunki	Obroty		Salda		Obroty		Salda	
	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma		
	Dol. am. et	Dol. am. et	Dol. am. et	Dol. am. et	zł gr	zł gr	zł gr	zł gr
Kasa	166.221,80	158.017,80	8.204,00		1.479.374,02	1.406.358,42	73.015,60	
Wkłady oszczędn.	32.529,50	204.162,05		171.632,55	289.512,55	1.817,042,24		1.257.529.69
Waluty	163.825.96	401,40	163.424,56		1.458.051,04	3.572,46	1.454.478,58	
Banki	4.357.09	4.353.10	3,99		38.778,10	38.742.59	35,51	
Procenty	5.593,97	5.593,97			49.786.33	49.786 33		
Rachunek przejśc.	50,27	50.27			447,41	447,41		
Koszty admin. . .	7,09	7,09			63,10	63,10		
Suma:	372.585,68	372.585,68	171.632,55	171.632,55	3.316.012,55	3.316.012,55	1.527.529,69	1.257.529,69

Rachunek strat 31 marca 1930 r.

Straty — **Zyski**

Treść	Zł gr	Zł gr	Treść	Zł gr	Zł gr
1. **Odsetki:**			1. **Odsetki:**		
od wkładów oszczędnościowych	1.143.713,64		od weksli	328.649 22	
od redyskontu weksli	32.943,64		od pożyczek hipotecznych	1.335.187,83	
od rachunków bieżących	84.389,16		od rachunków bieżących	254.286,78	
od pożyczki w P. K. O.	404,38		od lokat w bankach	21.924,86	
od rachunków w bankach	758,27		damna	1.300,66	
zbonifikowane odsetki hipot.	9.628,63		różne	206,89	1.942.156,24
zbonifikowane damna	300,00	1.272.137,72	2. **Koszty administracyjne:**		
2. **Koszty administracyjne:**			od inkas	7.940,49	
osobowe	211.713 46		od rachunków bieżących	4.002,85	
rzeczowe	109.548,06		opłaty od schowek	166,00	
różne	19.937,94	341.199,46	różne zwroty	18.674,81	30.784,15
3. **Podatek i opłaty stemplowe**		715,81			
4. **Straty kursowe wkładów dolar.**		4.585,49			
5. **Czysty zysk**		354.301 91			
		1.972.940,39			1.972.940,39

Bilans netto na 31 marca 1930 r.

Stan czynny

Rachunki	Suma zł gr	Suma zł gr
1. **Kasa**		
a) gotówka w złotych . . .	169.143,57	
b) 8.204 dol. ameryk. a 8,90 zł.	73.015,60	242.159,17
2. **Rachunki w instyt. kredytow.**		
a) Bank Polski	55.985,67	
b) Bank Gosp. Krajowego w/m.	1.710.151,92	
c) Bank Gosp. Kraj. rach. dol.	35,51	
d) P. K. O.	6.890,40	
e) Komun. Bank Kred. Poznań	116,80	
f) Bank Przemysłowców w/m.	104.530,00	1.877.710,30
3. **Weksle zdyskontowane** . . .		2.494.312,57
4. **Pożyczki w rachunkach bieżąc.**		2.546.872,01
5. **Pożyczki terminowe na zastaw**		64.215,19
6. **Pożyczki hipoteczne**		14.461.183,38
7. **Weksle protestowane**		183.664,29
8. **Wypłacone wkłady oszczędn. przedwoj.**		543.967,34
9. **Papiery wartośc. fund. waloryz.**		1.518.065,43
10. **Pożyczki hipot. fund. waloryz.**		121.814,80
11. **Różne**		
a) sumy przejściowe	68.475,68	
b) zaległe odsetki	117.450,38	185.926,06
Razem:		24.239.890,54
Inkaso w portfelu	12.033,47	
Inkaso u korespondentów . .	76.607,32	88.640,79
Razem:		24.328.531,33

Stan bierny

Rachunki	Suma zł gr	Suma zł gr
1. **Fundusz rezerwowy**		1.347.341,45
2. **Fundusz waloryzacyjny** . . .		1.639.880,23
3. **Wkłady Oszczędnościowe** . .		
terminowe	14.553.437,58	
a vista	5.032.633,23	
terminowe w dolarach ameryk. $ am. 171.632,55 a zł. 8.90 .	1.527.529,69	21.113.600,50
4. **Salda kredyt. rachunków bieżąc.**		689.191,00
5. **Różne rachunki**		95.575,45
6. Czysty zysk		354.301,91
Razem:		24.239.890,54
Różni za inkaso	16.352,09	
Weksle zdyskontow. w inkasie	72.288,70	88.640,79
		24.328.531,33

Główna Kasa Miejska.

System księgowości pozostał ten sam, co w roku ubiegłym; sprawozdanie z wykonania budżetu dołącza się w formie głównego zestawienia. Dla orjentacji przytacza się następujące liczby:

Dochód budżetu zwyczajnego na rok 1929/30 wynosi		22.042.492,15 zł.
rozchód zaś		18.031.817,72 „
pozostaje nadwyżka .		4.010.674,43 zł.
Dochód z budżetu nadzwyczajnego		
wynosi	9.692.057,08 zł.	
rozchód zaś	9.642.095,29 „	
pozostaje nadwyżka .		49.961.79 „
Ogólna nadwyżka budżetu administracyjnego wynosi zatem		4.060.636,22 zł.

Jak ze załączonego zestawienia wynika, podwyższono preliminowaną kwotę w rozchodzie w stosunku do dochodu o ca. 5.000.000,— zł. bez zaciągnięcia na kwotę tę jakieś pożyczki lub subwencji. Mimo to wynosi jeszcze nadwyżka budżetu administracyjnego zwyczajnego 4.010.674,43 zł. Mogło to nastąpić tylko dzięki wysokim wpływom podatkowym.

Wpływy w podatkach wynoszą:

a) **Udział w podatkach państwowych:**

1) Udział w podatku dochodowym . .	8.615.912,58 zł.
w budżecie przewidziano	5.041.400,— „
zatem więcej .	3.574.512,58 zł.

b) **Dodatki do podatków państwowych:**

1) Dodatek do podatku przemysłowego	3.383.781,01 zł.
2) „ „ „ od świadectw przemysłowych	254.887,21 „
3) „ „ „ od spożycia, zużycia i produkcji	401.971,15 „
4) „ „ „ od patentów akcyzowych . . .	94.498,52 „
5) Udział w podatku od kopalń	454.064,88 „
razem:	4.589.202,77 zł.
W budżecie przewidziano	2.765.000,— „
zatem więcej:	1.824.202,77 zł.

c) **Podatki samoistne:**

1) Podatek od zabaw	570.461,37	zł.
2) „ od psów	70.063,—	„
3) „ hotelowy	139.959.22	„
4) „ od ogłoszeń	17.204,75	„
5) „ od przyrostu wartości . . .	213.803,38	„
6) „ od nabycia nieruchomości .	217.446.23	„
7) „ budynkowy	719.840,75	„
8) „ szynkarsko-koncesyjny . .	17.200,—	„
9) „ od spadków i darowizn . .	24.978,30	„
10) 5% należności za pobór opłaty Śl. Fund. Gospodarczego	51.508,76	„
razem:	2.042.465,76	zł.

W budżecie przewidziano	1.699.500,—	„
zatem więcej:	342.965,76	zł.

Zestawienie:

Udział w podatku dochodowym	3.574.512,58	zł.
Dodatki do podatków państwowych . . .	1.824.202.77	„
Podatki samoistne	342.965,76	„
razem:	5.741.681,11	zł.

Więcej, jak przewidziano, wpłynęło:

Udział w podatku dochodowym	3.574.512,58	zł.
Dodatek do podatku przemysłowego . .	1.383.781,01	„
„ „ „ od świadectw przem. .	54.887,21	„
„ „ „ od spożycia, zużycia i produkcji	131.971,15	„
„ „ „ od patentów akcyzowych	54.498,52	„
Udział w podatku od kopalń	204.064,88	„
Podatek od zabaw	190.461,37	„
„ hotelowy	59.959,22	„
„ od przyrostu wartości	93.803,38	„
„ od nabycia nieruchomości	67.446,23	„
„ od spadków i darowizn	20.478,30	„
5% należności poboru opłaty na Śl. Fund. Gospodarczy	6.508.76	„
razem:	5.842.372,61	zł.

Mniej, jak przewidziano, wpłynęło:

Dodatek do podatku gruntowego	5.000,— zł.		
„ od psów	9.937,— „		
„ od ogłoszeń . . .	2.795,25 „		
„ budynkowy . . .	80.159,25 „		
„ szynk.-koncesyjny .	2.800,— „	100.691,50 „	

Zatem większy wpływ z ogólnych podatków jak powyżej podano . . . . 5.741.681,11 zł.

Przedsiębiorstwa komunalne.

1) Miejskie Zakłady Wodociągowe wykazują:

Dochód . .	3.136.178,99 zł.
Rozchód . .	3.136.178,99 „
pozostaje:	— zł.

Czysty zysk wynosi **198.646,05 zł.**, który jest odstawiony do budżetu administracyjnego i w wykazanych liczbach tamże już uwzględniony.

2) **Rzeźnia Miejska** wykazuje:

Dochód . .	1.307.294,95 zł.
Rozchód . .	1.307.135,60 „
pozostaje:	159,35 zł.

Czysty zysk Pzeźni Miejskiej wynosi 47.550,23 zł., którą to kwotę analogicznie jak przy Miejskich Zakładach Wodociągowych zaprzychodowano w budżecie administracyjnym.

3) **Teatr Miejski** wykazuje:

Dochód . .	180.046,— zł.
Rozchód . .	180.046,— „
pozostaje:	— zł.

Czysty dochód Teatru Miejskiego wynosi faktycznie tylko	17.283,45 zł.
rozchód zaś	180.046,— „
pozostaje deficyt	162.762,55 zł.

Deficyt pokryto z budżetu administracyjnego i uwzględniono już przy zestawieniu obrotu budżetu administracyjnego na stronicy pierwszej. Deficyt ten pozostaje rokrocznie.

Zestawienie nadwyżki za rok 1929/30:

Nadwyżka budżetu administracyjnego . .	4.060.636,22 zł.
Nadwyżka przy Rzeźni Miejskiej	159,35 „
razem:	4.060.795,57 zł.
a) Dochodzi kwota mniej wydana przy zaległościach biernych za rok 1929 . . .	16.410,35 „
b) Mniej przejęta kwota z wykonania budżetu za rok 1928	0,30 „
razem:	4.077.206,22 zł.
Odchodzi stawiona w ubytek kwota przy zaległościach czynnych na rok 1929 . .	137.705,75 zł.
Ogólna nadwyżka za r. 1929/30 wynosi więc	**3.939.500,47 zł.**

Główne zestawienie

do sprawozdania z wykonania budżetu za rok 1929/30.

Treść według budżetu	Sumy preliminowane	Sumy wykonania budżetu			Różnice pomiędzy sumami rubr. 2 i 5	
		Wypłacono wzgl. otrzymano	Zaległości	Razem	Więcej	Mniej
	zł	zł	zł	zł	zł	zł
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody budżetu administracyjnego-zwyczajnego.						
Dział I. Administracja ogólna	3.827.043,01	3.787.947,17	20.763,96	3.808.711,13	—,—	18.331,88
„ II. Majątek komunalny	3.358.563,94	3.293.854,45	10.250,54	3.304.104,99	4.282,98	58.741,93
„ III. Przedsiębiorstwa komunalne	183.750,00	162.762,55	—,—	162.762,55	—,—	20.987,45
„ IV. Spłata długów	930.003,24	921.866,35	34.878,98	956.745,33	27.019,87	277,78
„ V. Drogi i place publiczne	1.156.662,00	1.127.308,29	6.979,39	1.134.287,68	—,—	22.374,32
„ Va. Pomiary i rozbudowa miasta	39.300,00	33.964,36	4.008,50	37.972,86	—,—	1.327,14
„ VI. Oświata	3.260.837,00	2.978.388,86	42.223,32	3.020.612,18	19.667,15	259.891,97
„ VII. Kultura i sztuka	305.000,00	257.601,87	—,—	257.601,87	—,—	47.398,13
„ VIII. Zdrowie publiczne	2.951.931,98	2.641.142,05	240.581,52	2.881.723,57	—,—	70.208,41
„ IX. Opieka społeczna	1.032.082,94	881.612,00	39.887,62	921.499,62	—,—	110.583,32
„ X. Popieranie przemysłu i handlu	210.036,17	163.984,47	2.421,70	166.406,17	—,—	43.630,00
„ XI. Popieranie rolnictwa	—,—	—	—,—	—,—	—,—	—,—
„ XII. Bezpieczeństwo publiczne	669.635,44	600.279,79	44.486,08	644.765,87	—,—	24.869,57
„ XIII. Różne	792.047,98	727.020,20	7.603,70	734.623,90	—,—	57.424,08
Razem:	18.716.893,70	17.577.732,41	454.085,31	18.031.817,72	50.970,00	736.045,98

Treść według budżetu	Sumy preliminowane	Sumy wykonania budżetu: Wypłacono wzgl. otrzymano	Sumy wykonania budżetu: Zaległości	Sumy wykonania budżetu: Razem	Różnice pomiędzy sumami rubryk 2 i 5: Więcej	Różnice pomiędzy sumami rubryk 2 i 5: Mniej
	zł	zł	zł	zł	zł	zł
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody budżetu administracyjnego-nadzwyczajnego						
Dział II. Majątek komunalny	700.000,00	103.12,37	596.876,63	700.000,00	—,—	—
„ VI. Oświata	1.538.000,00	848.520,96	689.450,62	1.537.971,58	—,—	28,42
„ VIII. Zdrowie publiczne	1.700.000,00	387.157,10	1.312.842,90	1.700.000,00	—,—	—,—
„ II. Majątek komunalny	4.924.000,00	2.705.158,15	263.185,74	2.968.343,89	—,—	1.955.656,11
„ V. Drogi i place publiczne	1.415.000,00	1.122.668,89	765,37	1.123.434,26	—,—	291.565,74
„ VI. Oświata	873.000,00	161.344,41	2.070,91	163.415,32	—,—	709.584,68
„ VIII. Zdrowie publiczne	952.000,00	630.900,43	4.369,27	635.269,70	—,—	316.730,30
„ IX. Opieka społeczna	627.000,00	566.205,97	10.311,82	576.517,79	—,—	50.482,21
„ XII. Bezpieczeństwo publiczne	100.000,00	—,—	—,—	—,—	—,—	100.000,00
„ XIII. Różne	1.309.772,99	233.460,38	3.682,37	237.142,75	—,—	1.072.630,24
Razem:	14.138.772,99	6.758.539,66	2.883.555,63	9.642.095,29	—,—	4.496.677,70
Dochody budżetu administracyjnego-zwyczajnego						
Dział I. Majątek komunalny	1.345.962,87	4.016.701,05	55.71,75	4.072.413,80	2.794.647,70	68.196,77
„ II. Przedsiębiorstwa komunalne	501.000,00	483.539,96	677,49	484.217,45	72.744,35	89.526,90
„ III. Subwencja i dotacje	567.500,00	420.255,26	—,—	420.255,26	18.255,26	165.500,00
„ IV. Zwroty	130.500,00	137.235,56	3.260,85	140.496,41	53.820,98	43.824,57
„ V. Opłaty administracyjne	77.400,00	85.739,47	17.118,71	102.858,18	25.702,38	244,20
„ VI. Opłaty za korzystanie z urządzeń itd.	1.466.826,00	1.165.098,34	237.572,46	1.402.670,80	145.164,58	209.319,78
„ VII. Dopłaty	200.342,40	56.696,33	700,00	57.396,33	—	142.946,07
„ VIII. Udział w podatku dochodowym	5.041.400,00	8.615.912,58	—,—	8.615.912,58	3.574.512,58	—,—
„ IX. Dodatki do podatków państw.	2.765.000,00	4.589.202,77	—,—	4.589.202,00	1.829.202,77	5.000,00
„ X. Podatki samoistne	1.699.500,00	1.681.625,65	360.840,11	2.042.465,76	438.657,26	95.691,50
„ XI. Różne	45.968,73	93.230,90	21.371,91	114.602,81	70.162,08	1.528,00
Razem:	13.841.400,00	21.345.237,87	697.254,28	22.042.492,15	9.022.869,94	821.777,79
Dochody budżetu administracyjnego-nadzwyczajnego	12.527.000,00	8.370.000,00	1.322.057,08	9.692.057,08	—,—	2.834.942,92

Treść według budżetu	Sumy preliminowane	Sumy wykonania budżetu			Różnice pomiędzy sumami rubr. 2 i 5	
		Wypłacono wzgl. otrzymano	Zaległości	Razem	Więcej	Mniej
	zł	zł	zł	zł	zł	zł
1	2	3	4	5	6	7
Budżet przedsiębiorstw komunalnych:						
Rozchód.						
Miejskie Zakłady Wodociągowe:						
Wydatki zwyczajne	1.240.500,00	1.134.542,96	1.636,03	1.136.178,99	—,—	104.321,01
„ nadzwyczajne	2.000.000,00	513.362,44	1.486.637,56	2.000.000,00	—,—	—,—
Rzeźnia Miejska:						
Wydatki zwyczajne	730.824,75	743.275,09	11.455,15	754.730,24	47.550,23	23.644,74
„ nadzwyczajne	552.564,71	552.271,08	134,28	552.405,36	—,—	159 35
Teatr Miejski:						
Wydatki zwyczajne	216.792,20	150.613,30	29.432,70	180.046,00	—,—	36.746,20
„ nadzwyczajne	250.000,00	—,—	—,—	—,—	—,—	250.000,00
Razem:	4.990.681,66	3.094.064,87	1.529.295,72	4.623.360,59	47.550,23	414.871,30
Dochód.						
Miejskie Zakłady Wodociągowe:						
Dochody zwyczajne	1.175.500,00	1.012.102,89	124.076,10	1.136.178,99	12.082,91	51.403,92
„ nadzwyczajne	2.000.000,00	2.000.000,00	—,—	2.000.000,00	—,—	
Rzeźnia Miejska:						
Dochody zwyczajne	699.400,00	754.664,29	65,95	754.730,24	102.473,63	47.143,39
„ nadzwyczajne	500.000,00	552.564,71	—,—	552.564,71	52.564,71	—,—
Teatr Miejski:						
Dochody zwyczajne	203.650,00	180.046,00	—,—	180.046,00	—,—	23.604,00
„ nadzwyczajne	250.000,00	—,—	—,—	—,—	—,—	250.000,00
Razem:	4.828.550,00	4.499.377,89	124.142,05	4.623.519,94	167.121,25	372.151,31

Treść według budżetu	Sumy preliminowane	Sumy wykonania budżetu			Różnice pomiędzy sumami rubr. 2 i 5*	
		Wypłacono wzgl. otrzymano	Zaległości	Razem	Więcej	Mniej
	zł	zł	zł	zł	zł	zł
1	2	3	4	5	6	7
Zestawienie:						
Rozchód						
Ubytek przy zaległościach czynnych za rok 1929	—,—	137.705,75	—,—	137.705 75	—,—	—,—
Budżet administracyjny — zwyczajny . .	18.716.893,70	17.577.732 41	454.085,31	18.031.817,72	50.970,00	736.045,98
Budżet administracyjny — nadzwyczajny .	14.138.772,99	6.758.539,66	2.883.555,63	9.642.095,29	—,—	4.496.677,70
Budżet przedsiębiorstw komunalnych . .	4.990.681,66	3.094.064,87	1.529.295,72	4.623.360,59	47.550,23	414.871,30
Razem:	37.846.348,35	27.568.042,69	4.866.936,66	32.434.979,35	98.520,23	5.647.594,98
Dochód.						
Mniej przejęta kwota z wykonania budżetu za rok 1928	—,—	—,30	—,—	—,30	—,—	—,—
Ubytek przy zaległościach bierny za r. 1929	—,—	16.410,35	—,—	16.410,35	—,—	—,—
Budżet administracyjny — zwyczajny . .	13.841.400,00	21.345.237,87	697.254,28	22.042.492,15	9 022.869,94	821.777,79
Budżet administracyjny — nadzwyczajny .	12.527.000,00	8.370.000,00	1.322.057,08	9.692.057,08	—,—	2.834.942,92
Budżet przedsiębiorstw komunalnych . .	4.828.550,00	4.499.377 89	124.142,05	4.623.519 94	167.121,25	372.151,31
Razem:	31.196.950,00	34.231.026,41	2.143.453,41	36.374.479,82	9.189.991,19	4.028.872,02
Dochód . .		34.231.026 41	2.143.453,41	36.374.479,82		
Rozchód . .		27.568.042,69	4.866.936,66	32.434.979,35		
Nadwyżka .		6.662.983,72	2.723.483,25	3.939.500,47		

W powyższem sprawozdaniu przedstawiłem najważniejsze wydarzenia z działalności administracyjnej za rok 1929/30. Perspektywy na rok 1930/31 przedstawiają się następująco:

W związku z uregulowaniem ruchu ulicznego okazała się konieczność przebudowy Rynku. Odnośny projekt wraz z kosztorysem, opiewającym na kwotę 390.000,— zł. został przez korporacje miejskie zatwierdzony. Wykonanie przebudowy nastąpi w roku budżetowym 1930/31.

Aby panujący od dłuższego już czasu z powodu niedostatecznego ciśnienia, brak wody usunąć, zaprojektowana jest na czas najbliższy budowa stacji ciśnień dla lepszego zaopatrzenia południowej części miasta i dzielnicy Ligoty we wodę. Stacja ciśnień stanie prawdopodobnie na placu Miarki. Ogólne koszta budowy łącznie maszyn wynosić będą około 640,000 zł.

Ponieważ stary, podupadły budynek szkoły powszechnej żeńskiej im. Królowej Jadwigi w Zawodziu, przy ul. Krakowskiej nie nadaje się dla celów szkolnych, uchwaliły korporacje miejskie budowę nowego gmachu szkolnego dla dzielnicy II. przy ul. Bogucickiej. Koszta budowy są obliczone na 2.660.000,— zł. Rozpoczęcie budowy nastąpi w roku budżetowym 1930/31.

Rozpoczęcie budowy gmachu dla miejskich szkół zawodowych, ze względów technicznych, nastąpi najrychlej w roku budżetowym 1931/32.

Z większych budowli, nie należących do miasta, zasługują być wzięte pod uwagę:

1) Rozpoczęcie budowy w konstrukcji żelaznej 14-topiętrowego gmachu dla Urzędów Skarbowych przy ul. Zielonej.
2) Rozpoczęcie budowy 5-ciopiętrowego domu mieszkalnego dla urzędników wojewódzkich przy ulicy Raciborskiej.
3) Budowa gmachu Urzędu Bakterjologicznego przy ulicy Raciborskiej.
4) Budowa domu mieszkalnego dla pracowników umysłowych przy ulicy Polnej przez Zakład Ubezpieczeń.
5) Budowa domu mieszkalnego dla swych pracowników przy ulicy Polnej przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Stan finansowy miasta w okresie sprawozdawczym jest zadawalający. Jak w ubiegłym roku, tak też i w roku 1930/31 Magistrat dążyć będzie do jaknajoszczędniejszej gospodarki, nie tylko, aby nie naruszyć równowagi budżetowej, lecz, ażeby osiągnąć możliwie wysokie nadwyżki budżetowe, któreby umożliwiły miastu zrealizowanie różnych, programem objętych prac, uznanych przez Korporacje Miejskie jako konieczne.

Katowice, dnia 1. lipca 1930 r.

Pierwszy burmistrz:
Dr. Adam Kocur.